

MÉSZÁROS J. L.
könyvkötő

~~84~~

~~52~~

~~123.~~

338/a

52

X

123

456

789

JÓKAI MÓR

UJABB REGÉNYEI

JOCUS ÉS MOMUS

BUDAPEST

RÉVAI TESTVÉREK KIADÁSA

IV. VÁCZI-UTCZA 1.

1893.

JÓKAI MÓR

JOCUS ÉS MOMUS

BUDAPEST
RÉVAI TESTVÉREK KIADÁSA
IV. VÁCZI-UTCZA I.
—
1893.

Budapest, Rudnyánszky A. könyvnyomdájából.

I. Ferencz és az öreg Tolnay.

Kedélyes, jó ember volt az öreg Ferencz császár. Hafélre csapott ócska kalappal, kopott öltözetben végig sétálta a bécsi utcákat, a legnagyobb uraktól, le a legutolsó zsemlyés kofáig, a legnagyobb tisztelettel köszöntek az öreg „Franzl“-nak, ki azután a legjár-tasabb bécsi fiakker-dialectusban nem is késett a legnyájasabban viszonzni a szívből eredő üdvözlöket. Hanem bizony, a milyen egyszerűnek látszott ő felsége, volt ám azért elég sütnivalója s a mellett ördöge az általunk igen tisztelt Metternich, a kit a bécsiek elkereszteltek „Franzel'sein Minimax“-nak; ezen szel-lemdusnak távolról sem mondható elnevezést a Pra-terben előadni szokott hydrostaticai játékokból meritvén. Bezzeg rend volt a birodalomban; féken voltak a garázda „liberalisok“ s ha valami „malefux Schreier“ szólt is valamit a dolognak nem legjobb menetéről, Ferencz stereotyp mondásával replikázott: „Lassts den Kerl nur schreien, van er nur zohlt“. Aztán ha valami kéréssel járultak hozzá, ő sohasem tagadta meg azt egyenesen, hanem „mir vern so szégn“-nel bocsátotta el őket. De kifogott ám rajta egy jó magyar ember: az öreg Tolnay; igaz, hogy ki nem fogott volna rajta, ha nem segíti őt az öreg Krammer, a philosophus korcsmáros.

Annak pedig a következőképen esett meg a sora.

Előre is megjegyezzük, hogy az öreg Krammer bécsi polgár volt; tehát már eo ipso goromba humoru gyerek, ki azokat a „patsete“ magyarokat ugyancsak szerette rászedegetni, de mindamellet nem volt oly nagy ellenségünk, mint a mostani „vámkérdéses szomszédok“. Néha szolgált jó tanácscsal is.

Történt pedig, hogy egy este jó képü magyar vendég szállt be a mi spieszburgerunk házába. Éhes lévén, rögtön a falatozás mesterségéhez fogott. Amint így csendesen eszegél: — nagy auctoritással föltett sapkával, kezeivel a nadrágzsebekben, oda lép az öreg Krammer és minden hepczia nélkül rákezdí az angyalok nyelvéen: „Wer szansz ten, wan i fragn terf, und woász szuchensz ten tader“. (Kicsoda az ur, ha szabad kérdez nem s mit csinál itt.)

A mi atyánkfia erre visszanéz s látva korcsmáros urunk jelenlétét, becsülettudván felel:

„Ik szájn Tolnay de Tarnocz, und Procesz kvin-nen bei Mojesztét“. (Én Tolnay vagyok s pörömet ő felségénél meg akarom nyerni.)

„Da gegensz czausz schlófe, der wird ihna szagn: „ja ja mir vernsz so szégn“ — und wird drausz szein a groszszer Schmirkas“ replikázik rá a német. (Menjen aludni akkor, az majd azt fogja mondani: „igen, igen majd meglátjuk“ s utóvégre is nagy semmi lesz a dologból.)

Tolnay uram erre nem szólt semmit, de jól megjegyzé a hallottakat. Másnap gálában beállit Ferenczhez s előadja az előadandókat. A mint elvégezte, a császár rittig azt felelte: „ja ja mir vernsz so szegn“, s jelt adott a távozásra.

— „De ik bite“ mondta erre Tolnay uram „won Mojesztét szógn „mir vernsz so szegn“, da nix vird hat mir szagt, der Virth Krammer“. (Ha felséged azt mondja „majd meglátjuk“, akkor semmi sem lesz a dologból, azt mondta nekem Krammer korcsmáros.)

„Dész hat er ihna gszagt, der Grobian? No jez juszta ment werd vasz darausz, gegensz jeczet hám, und szágsz dem malefux Kerln, erszull'sz Maul halten den ihnre Szachen werdensz gvina.“ (Azt mondta a goromba? No most csak azért is lesz valami belőle; menjen haza s mondja meg annak az átkozott ficz-kónak fogja be a száját; mert ön megnyeri az ügyét.)

Másnap szerencsésen eldőlt a pör. Az öreg Krammer lefőzte a császárt. Tokait szürcsölve vigan mondá: „I kenn ihm von Grund aus“. (Ismerem alapjából.) Ilyen volt biz az élet akkor.

A tanár boszúja.

Kövy Sándor hires pataki jogtanárral történt a következő eset:

Az érdeemes tanár urnak volt a legutolsó praelectiója egy diligentia végén, s a juristák már alig várták, hogy a déli 12 órát elcsengessék, várván már akkor mindnyájukra a szekér, hogy őket a világ négy sarka felé elszállítsa a szüreti vakációra.

Egyszer aztán csakugyan csengettek 12 órára; de az öreg Kövy hallatlanná tette azt s tovább magyarázott éppen valami igen érdekes régi családról, nemesi diploma stbről.

A juristák várnak 5 perczig; várnak 10 perczig — az öreg csak magyaráz tovább és nem mozdul. Elkezdenek hát feszengeni, az ajtóra kacsintgatni, hogy a tanár urral észrevételessék megbotránkozásukat a fellett, hogy az édes vakációból ilyen vámot szed:

Látván aztán Kövy, hogy itt ugyan borsóhányás a falra minden magyarázat, úgy se hallgat rá senki, hát a mondat közepén felvette botját, kalapját s vig vakációt kívánva, elhagyta az auditoriumot.

Bekövetkezvén a szüret utáni diligencia: a mint Kövy a legelső praelectióra felment, azt a multkori megszakítást folytatva, így kezdte meg:

. . . . pedig a Fekete familia igen hires és gazdag familia volt.

Hanem erre a csuffátételre aztán szégyenkedve sunyták le a fejöket a juristák, s félbe nem szakították volna többet Kövy előadását, ha reggeltől éjfélig tartott volna is az.

Hja, paraszt, az más.

Mikor még Deák Ferencz Kehidán lakott, egy rokona meglátogatta őt. Ebéd után szivarra gyujtanak s még jóformán félig sem szitták ki szivarukat, midőn Deák így szól rokonához:

— Tedd le öcsém azt a szivart, s gyujts rá másokra.

— De hiszen még csak félig szittam el — bátyám, jó lesz e még.

— Tedd félre csak — a szivar ha egyszer félig elégett, már nem jó.

A rokon engedelmeskedék és másokra gyujtott. Midőn már Pesten lakott az öreg ur, ismét meglátogatá ugyanezen rokona. Deák megkinálja szivarral és diskurálnak.

A szivar csakhamar elégett feléig, s a rokon megemlékezve a kehidai leczkéről, félreteszi szivarát.

— Mit csinálsz öcsém? nem jó tán az a szivar? kérdi az öreg ur.

— Nem biz e, bátyám, nem rossz, hanem mivel félig elégett — én bizony megemlékezve bátyám egykori intéséről újra akartam gyujtani.

— Hja öcsém, az Kehidán volt, — most Pesten vagyunk, itt el lehet színi az egész szivart, mondá az öreg ur.

Deák Ferencz és a falusi publicista.

Feljött vidékről a Nyir oráculuma Pestre, szét-rugni az országgyűlés között, a hogy mondá. Jurátus korában volt itt legutolszor s akkorról ismert még minden embert, aki csak Pesten lakik. Olyan ez neki, mintha itthon volna.

Itt mindjárt összeakadt egy pár ismerőssel, a kikkel együtt tette le a censurát — a Privorszky-nál, egyik tán prokátor, a másik valami ujságíró, azokat gallérához varta, s nyakába ölté a világot, kérdezősködve tőlük özönviz előtti ismerősök felől.

Egyszer szemközt találkoznak három tisztelt hazafiival; kik közül az egyik a Budapesti Szemle szerkeztője, a másik az akadémia akkori titkára, a har-

madik pedig egy piros arczu, ernyős szemöldökü férfi, a kit a másik kettő középre fogott.

Persze mindjárt utjokat állta, persze ismerős volt valamennyivel; persze tegezték egymást; persze, hogy Szalaytól azt kérdezte, hogy mikor jött haza Németországból? Csengerytől meg azt, hogy szerkeszti-e még a Pesti Hirlapot?

Hanem legjobban megveregette a vállát annak a harmadik, piros arczu öreg urnak.

— Hát, hogy vagy? élsz még?

— A hogy látod.

— Hát a vidám compánia meg van e még?

— Nagyon valószínű, hogy meg van.

— Tudsz-e még olyan sok jó tréfát, mint hajdan?

— Talán tudok.

— No majd estére együtt mulassunk.

— A bizony jó lesz.

Azzal elváltak és mentek jobbra, balra.

Elválás után a nyíri celebritás nagy indignációval szól kíséreihez; hogy ez mégis megfoghatatlan, hogy két ilyen tudós, komoly hazafi, mint Cs. és Sz., hogy tud így karöltve járni egy ilyen bonvivant-tal?

— Miféle bonvivant-tal? kérdék azok elámulva.

— Hát, mint ez a Nagy Leo. Csak ismerem tán.

— Te, szerencsétlen! Hisz ez Deák Ferencz volt!

Utczu megfordult erre a nyíri pajkos, nyargalt a postára, helyet váltott s úgy hazament, hogy sohse látta többet senki.

Bölcs bolondság.

Füreden történt e napokban. L. egyetemi tanár, a ki arról is nevezetes a többi közt, hogy Gall, Spurzheim és Lavater tudományaiban rendkívül járatos, zongora-hangolót keresett. Mutatnak is neki egyet néhányan messziről. Szép szál ember volt, nagy fekete szakállal. Megjegyezte magának jól. A mi nagyon könnyü annak, a ki a koponya- és arcz-ismét kiváló tanulmánya tárgyává tette.

Másnap elindult, hogy megkeresi. S csakugyan rövid keresés után feltűnik előtte a magas termet s a szép fekete szakáll. Egyenest hozzá megy s beszédbe ereszkedik vele.

— Régen tetszik itt tartózkodni?

— Nem biz én, e napokban jöttem csak, — válaszol ez udvariasan.

— Persze, nagyon el tetszik foglalva lenni, — kérdi tovább.

— No, itt nem annyira, mint odahaza, — felel ez ismét.

— Azt mindjárt gondoltam. Hja hiába, itt még nem fejtett ki annyira a művészet, mint a fővárosban.

— Óh kérem, én nem a fővárosból jöttem ide, hanem a jószágomról.

— Igen? — csodálkozik L. tanár. No, ez ugyan sok klavirt stimmelhetett életében, hogy még jószágot is vehetett belőle. — Aztán mindig a jószágán tetszik tartózkodni?

— Nem biz én, — felelt a szép szakállú, — többnyire utazom. Most jövök Algirből.

— Á-á-á! — hát még ott is szoktak zongorázni?
 — Azzal már nem szolgálhatok.
 — Hát minek tetszett lenni Algirban? — kérdi még jobban csodálkozva.

— Oroszlánra vadásztam.

— No, ilyen bátor klavirmajstert nem láttam még életemben, — gondolá magában a professor. Hát most rá tetszik-e érni? — kérdé.

— Mire?

— Hát felstimmolni a zongorát.

— Zongorát? szívesen uram, csak hogy nem értek ahhoz.

— Nem? hát az ur nem zongora-hangoló. Kihez legyen szerencsém?

— Én gróf Z . . . N vagyok.

A kis doctor elképedt. Ennek ugyan megadtam, gondolá magában. De nem azért tanára valaki a phrenológiának, craneológiának és physiognomiának, hogy ki ne vágja magát a zavarból. Azért felocsudva álmélkodásából, mosolyogva mondá:

— Mindjárt láttam a külsejéből, hogy valami nagy ur. De hogy ilyen nagy ur, azt még sem hittem volna.

Nefélsz Pista.

Onnan ragadt pedig rá a mesék hőssuhanczának a neve, hogy őt sem tanította meg semmi és senki soha félni, vagy megijedni.

Vannak pedig különféle iskolái a félelem megtanításának, mint holmi háboru, párbaj s más efféle

kellemetlen helyzetek, a mik azonban olyan közönséges dolgok, hogy azokban száz meg százezer ember épen ugy helyt áll, mint Nefélsz Pista. Rajta is megesett Isaszegnél, hogy mikor Répássy táborkarában egy nyolcz fontos elhordta a lovának a fejét, s ő lovastól együtt leesett a földre, de nagyhamar talpon állt, azt kérdé tőle a tábornok: „no öcsém, hát ég-e még a pipád?“ „De ég bizony!“ felelt ő vissza, nagy füstöt fujva a makra pipából, a mit ki nem eresztett a foga közül még estében sem.

Aztán a Kriegsgericht előtt is állt, de ott sem tanították meg félni; mikor a Verhör után azt mondták neki, hogy „das war Hochverrath“ — azt felelte rá: „Ist nicht war, ich war nie Hofrath.“

Akkor aztán besorozták, elvitték Olaszországba. Még a profunttól sem ijedt meg. A Veltinen egyszer iszonyuan kiéhezve érkezett meg az egész compánia egy olasz majorságába. Az olasz mikor megtudta, hogy magyar fiukhoz van szerencséje, igen szívesen látta őket, birka-tokányt készítettett a számukra: a fiuk örömben fizetni akartak az olasznak, hanem az nagylelkű volt, nem fogadott el semmit, azt mondta, hogy ugyis kárba vezett volna az a birka, mert a vezett farkas tépte szélylyel. A „vezett farkas“ szóra mind valamennyi ijedten ugrált fel a bogrács mellől s be nem vett volna a tokányból egy falatot azért az egész Lombardiáért; de Nefélsz Pista ülve maradt s kivágta a compánia becsületét. Hasztalan rémitgették a vezett tokánnyal, azt mondta rá: „de bár még egy hordó bora is megveszett volna az olasznak!“

Mikor haza került, semmije sem volt, dolgozni kellett, de attól sem ijedt meg. Ez pedig csak az

apocalypsis igazi csodája. Jószágot bérelt, nem félt a rosztendőtől. Még az időtől sem. A mi épen hihetetlen.

Egyszer a mennykő a mezőn hét lépésnyire ütött le mellette: „no ugyan nagy tus!” — mondá rá — „mikor nekem semmi sincs a kezemben“.

Járt egyszer Budapesten az állatseregély.*

Annak a tulajdonában volt egy pompás nagy afrikai himoroszlán, a mi épen olyan kedélyes hentergőzéseket szokott művelni, mint egy dévajkódó kandur czicza. Egyszer, mikor Nefélsz Pista is ott van több kedélyes czimbora társaságában, az oroszlan épen siestát tartott s a jobb eiső lábát szépen kinyújtotta messzire a ketrecz vaspálczái között, a tenyerével felfelé fordítva. „No Pista, mondák a czimborák, — nem félsz-e annak az oroszlanak a kinyújtott talpát megcsiklandani?“

Dehogy félek! mondá Pista, s a mire felszólították, megtette.

A nagy macskakirály a talpcsiklandozásra csak annyit tett, hogy a talpának egyik körmét felrántotta, hanem az elég volt arra, hogy Pistának a tenyeréből egy nagy darabot kiszakítson vele. Hat hétig kellett neki aztán a karját felakasztva, s a kezét ökölre szorítva hordozni, hogy begyógyuljon az oroszlan vágta seb. Ekkor felfogadta, hogy addig nem nyugszik, míg boszuját nem tölti s ennek az oroszlanak valamelyik öcscsét, vagy bátyját a porba nem teríti. El is ment, a mint felgyógyult, egyenesen Afrikába s nem tért vissza, míg egy oroszlanak le nem huzta a bőrét.

* Mi ez? Szarvas Gábor. — „Menazserista“. J. M.

De hát mit oroszlán? Attól meg nem ijedni katonadolog.

Hanem, hogy meg mert házasodni, az a valami. Elvett egy igen szép és gazdag leányt, holott ő maga már nem volt fiatal, soha sem is volt szép és épen nem gazdag. Ehhez kell nagy bátorság.

S mindenki bizonyítja, hogy Nefélsz Pista még a feleségétől sem félt, még attól sem ijedt meg soha.

Mondanunk sem kell, hogy olyan sem volt soha, hogy valaki ferbliben „megijeszthette“ volna Pistát. Nem vittek el tőle soha kasszát tizenkilenczcel.

Mikor az orvos megírta neki ide fel a fővárosba, hogy a felesége, akivel igen boldogul élt, elköltözött ama boldogabb világba, megsiratta ugyan, mert a szive érzékeny volt s vérmes indulatokra fogékony; de arra is azt mondta, hogy „nem ijeszt meg ez a rossz hír, régen készen voltam már rá: tudtam, hogy ez lesz a vége. Aztán — megvan még a fiu!“

Tudniillik, hogy maradt egy trónörökös, a ki nélkül csakugyan lett volna egy kis oka a megijedésre. Mivelhogy Pista maga szegény legény volt, a feleség pedig hozott egy pár százezer forintot a házhoz. Azt a testvérek mind visszaperelnék, ha a fiu nem volna. Vigyázott is aztán arra úgy, mint a szeme fényére. Nem volt szabad annak még csak könyvet sem venni a kezébe, hogy meg ne rontsa az egészségét s reggeltől estig mindig ettették, hogy csak nagyot nőjjön; parancsolt az mindenkinek a háznál, neki pedig senki.

Egyszer szaladnak a béresek nagy riadva Pistához, baj van: a kis urfi ott lóg a nagy cseresnyefán, felmászott a legtetéjébe a szarkafészket leszedni, letörtött az ág alatta, a lába oda szorult a két ág közé,

most ott függ fejjel lefelé, ha le talál esni, kitörök a nyaka.

„Szaladjatok a létráért frissen! kiálta Pista, mert különben elvész az örökség! — S maga is segített a létrával szaladni, hogy az urfit megszabadítsák fatális helyzetéből.

„De most már csakugyan magam is majd megijedtem“. Monda a szerencsésen sikerült műtét után Pista, megveregetve az urficska orcáját gyöngéden. „Tanuld meg, hogy cseresznyefáról ne szedj madárfészket; mert az hasad: — körtefáról szedhetsz“.

Végre neki is eljött az órája, mint a mesebeli Nefélsz Pistának, amelyben megtanulta, hogy mi az a félelem, meg a nagy ijedség. — Egyszer csak kiüt a kolera a városban. Ötivel-hatával hordják ki a halottakat, s mind a Pista ablaka alatt éneklik el őket, kit magyarul, kit diákul.

„Hallod-e sógor“, mond Pista a legifjabbik süvének, „itt nem jó lesz maradni. Ez bolond állapot, az ember lefekszik élve, s felkel meghalva: azt se tudja, hogy jutott hozzá. Én tisztelem, becsülöm a papomat; de nem akarom, hogy miattam fáraszsza magát a bucsuztató irással. Volna az a kolera medve, megbirkóznám vele; volna hitelező, megalkudnám vele; volna tisztességes betegség, majd találnám ellenszerét; de gyalázatos sunyi halál az. Hiába hord az ellen az ember kámfort a nyakába, hiába tart ellene tárkonyeczetet a háznál; elég, ha meghallja, hogy a szomszédban egy beleesett, már akkor, a ki meghallotta, csak a szóki-mondásától maga is megkapta. S ha egyszer benne van, kenetheti az már a hátát a bábaasszonynyal, még az sem segít rajta: engem pedig rendesen az gyógyi-

tott meg. — Hát én itt nem maradok: gyerünk ki hozzám falura. Ott jó egészséges ájer van; nem kell ott senkinek a kolera.“

A sógor nagyon könnyen ráállt, hogy hát ő is velemegy. Ráért, tanfelügyelő volt; s az epidemia ideje alatt az iskolák is zárva voltak, a tarokkpartiek is elmaradtak és így semmi dolga sem volt.

Jó korán reggel befogattak s délre szerencsésen elértek a négyessel ahoz az utféli fogadóhoz, a melyiknek olyan híres örmény fogadósa volt. Híres a jó borairól, meg a felesége főztéről, s aztán arról, hogy olyan becsületesen számít fel mindent a vendégnek, hogy maga alig nyer rajta valamit.

Ott delelőt tartottak a Pistáék s elébb, a mig az ebéd elkészül, hozattak egy kis papramorgót fehér czipóval appetitoriumnak.

„Ejnye, de régi ez a czipó! monda Pista. Majd beletörök a bicska.“

„Régi biz az, mondá a korcsmáros, e héten még nem sütött a feleségem.“

No hát nem sütött. A vendéglős maga terített fel, ő hordott fel minden tányért, poharat.

„Hát a szép asszony hol van?“

„Hát csak megvan maga magának.“

A vendéglős nemsokára behozta a paprikás csirkét, a miről olyan híres volt a csárdája, hogy azzal minden asszonyt agyonboszantottak a férjeik, hogy nem kapni olyan jó paprikást sehol, mint az örmény csárdájában.

Ezuttal az kegyetlenül kozmás volt. Alig tudtak hozzáfogni. Pista nem győzte rá inni a bort, hogy a kozmaizt elverje a torkából. Utóljára elővette a kész-

séget, kicsiholt a nagy darab bükkfataplóba s rágyujtott; talán majd a jó szüzdohány illat elfeledteti ezt a nagy kozmaemléket.

„Ejnye atyafibarátom“, mondá a vendéglősnek: „de kegyetlenül beletekintett ebbe a ti paprikástokba — a királyi fiskus.“ (Kozma.)

„Biz ez egy kicsit kozmás. A cseléd számár, nem tud még hozzá.“

„Hát hol a szép asszony, hogy nem az iátott utána?“

„Hát az asszony, az fekszik odabenn a másik szobában, mind a három gyerekével, mind a négyen kolerában.“

De Pistának se kellett több biztatás, felugrott, kirugta maga alól a széket, a sógorra bizta a fizetést, meg a bucsu-vételt; a kocsi be volt fogva; felugrott az ülésbe: „hajts Gyurka!“ A sógornak már ugy kellett az induló szekérre futtában felvoltageirozni.

„Nø, mondhatom, hogy most ijedtem meg életemben először!“ lihegé, a pipacsutorát rágva fogai közt Pista. „Egyszerre a gyomromon keresztül lövelt az ijedség. Már szent, hogy bennem van az a csuf mirigy. Igazán mondom, hogy már érzem is, hogy valami égeti a gyomromat. Sógor, nem tréfálok. Az egész testemet végig futja a hideg borzongás. A gyomromat meg ugy csikarja valami. Hüh, de veszettül éget! Átkozott paprikás csirke! Csak addig meg ne hálnék, a mig hazaérünk. Nem élek odáig. Végem van, meghalok, a gyomrom kiszakad! A fiamnak viseljétek gondját. Servus világ!“

Az arcza kék, zöld lett, a szemei kimeredtek, a kintől vonaglott: — egyszer csak észreveszi a sógor,

hogy ugyancsak füstöl ám Pistának a bekecse elől. Feltépi a zsinórokat a gombokról, hát a nagy ménkű darab bükkfatapló ott ég már javában félóra óta: abba kapott bele egy szikra a rágyujtáskor, az égette olyan kegyetlenül Pista barátunknak a gyomrát. Persze, hogy a mint a taplót kidobták, a kolera is megszűnt, csak egy nagy égés-hólyag maradt ott, Nefélsz Pista legelső ijedelmének örök emlékeül.

Szép azt meghallani, mikor ő azt maga beszéli el s végül hozzáteszi; „ettől a nagy ijedtségtől kezd a hajam szürkülni.“ T. i. egészen fehér már.

Non plus ultra a kortes életből.

O, egyike a pozsonyvidéki képviselőknek megtudja, hogy az ellenpárt leghatalmasabb kortesvezére az X.-i helységbiró, a kit semmi hatalom és dicsőség nem képes levenni a lábáról; aát mondja, no majd leveszem én! Odamegy őt személyesen meglátogatni. A biró a mint meglátja O-t az ablakán keresztül, a míg az a kocsiból leszáll (szökni már nem volt idő), azt mondja a feleségének: feküdj le frissen az ágyba, tedd magadat betegnek, én meg felszaladok a padlásra, mondd, hogy nem vagyok itthon.

Mire O bejött a szobába, már akkor biróné asszonyom ott fohászkodott a tornyos nyoszolyában, s elnyögdécselé, hogy a férje bizony kiment a faluba, az adót beszedeni.

— Nem tesz semmit, mondá nyugodtan O, majd megvárom, mig hazaérkezik, s azzal leült szé-

pen a kanapéra s kikérdezte biróné asszonyom minden testi baját, komendált róla hathatós háziszereket s nagy részvétet tanusított általánosságban. Így tartott ez egész déli harangszóig. Biró uram csak nem jött haza.

— No, már nem jön haza az apjuk ebédre, mondá biróné asszonyom. Bizonyosan elfogták valahol a komák. Itthon ugyanis hideg a konyha, mert a tilogus nagy diétát rendelt a betegség ellen.

— Nem tesz semmit, mondá O Én már hozzá vagyok szokva, mint afféle vadász ember, hogy csak este ebédelek, — s ott maradt a kanapén rendületlenül s tartotta discursussal biróné asszonyomat.

Délután is lett, este is lett. O csak nem mozgott a helyéből, se biró uram a padlásról. Eközben a marhákat is hazahajtották a legelőről. Biróné asszonyom majd kezét-lábát ette meg kétségbeestében.

— De hol marad már az én uram? ihol jönnek a tehenek a legelőről; senki sincs a háznál, a ki megitassa, bekösse őket az istállóba.

— Hát ha senki sincsen, mondá O, itt vagzok én: magam is gazda ember vagyok.

Azzal kiment az udvarra, vizet mert vederrel a kankalikos kutból a vályuba, megitatta a teheneket, a rideg marhákat s azzal rendre valamennyit bekötötte az istállóba, szénát is vetett eléjük.

De már erre csak lejött biró uram a padlásról.

*— No, uram, mondá O-nak. Eddig ellensége voltam az urnak; de most már látom, a mit látok! A ki a szegény emberek jószágát, mikor a gazda szorultságban van, maga kész megitatni, az nem

lehet ellensége a népnek! Mától fogva az ur hive vagyok!

S nem lett O-nak buzgóbb kortesvezére azontul, mint az X-i helységbiró.

Visszaemlékezések a jó Wenckheim Bélára.

Mikor ő Felségét megkoronázták, erre az ünnepélyre nagy amnestia lett adva sok boldogtalannak. A megkegyelmezettek között volt Rózsa Sándor is. A börtönből kibocsátott hírhedett rabló kalandort egyenesen felhívatta magához Wenckheim a belügyminiszter s ott jól a lelkére beszélt; tudtára adta, hogy ő Felsége kegyelméből újra visszanyerte szabadságát, most már éljen becsületes ember módjára, lesz számára tisztességes életmódról gondoskodva. Pénzt is adott neki. — Volt a miniszternek egy öreg huszárja, László; ismerte azt minden ember, a kinek valaha Wenckheimnál dolga volt: ez volt a nagyobb ur a háznál. Azt utasítá a miniszter, hogy most már fogja pártul a „népdalok hőstét“, vigye el magával valahová, a hol az „rangja szerint“ mulathat; s legyen rá gondja, hogy semmiben ne legyen fogyatkozása. Akkoriban a belügyminiszterium ott volt, a hol most a honvédfőparancsnokság s a földszinten a sarokban volt betáblázva egy kurta korcsma, László urnak a kedves tanyája. Oda vitte magával Rózsa Sándort, kedveszerinti kimulatásra.

Hanem ezuttal egy kis baj volt odalenn. A korcsmaterem fel van szőnyegezve, guirlandozva, lusz-

terezve. Itt ma egy betegápoló-egylet akar concertet adni: énekelni, szavalni, cziterázni fognak, nincs mód a vendégeskedésre.

„De ha ő exellentíája igen szépen kéreti a korcsmáros urat?“ ostromolt László ur szeliden.

„Már nagyon sajnálom; de nem változtathatok rajta“, védé magát a korcsmáros.

„No de ha „én“ kívánom, hogy ennék a derék embernek egy kis multság legyen itten!“ vitatá László ur erősebben.

„Vigasztalhatlan vagyok, hogy nem teljesíthetem László ur kívánságát.“

„De ez az ur itten Rózsa Sándor!“

Erre a névre egyszerre ugrott minden ember, csaplár, pinczér, szakácsné, helyet csinálni a concert kellő közepén a nagy férfinak; hozták a bort meg a pecsenyét készséggel, s a jótékony hangversenyzők mulattatták a puszták egykori fejedelmét, kivilágos kivíradtig.

Rövid időn megint csak zár alá kellett tétetni a „népdalok hőst“, és ott szabta a katona-kitliket Szamosujvárott.

* * *

Az a László ur nagy zsarnok volt a háznál. Felelősség nélküli miniszter. Neki minden szabad volt. E miatt a többi cselédség nagyon irigykedett rá. Az elégtelenség a felsőbb hivatalnoki régiókba is elterjedt. Egyszer végre kiűtött a palota-forradalom, feljelenték a miniszternek, hogy a László irtóztató mértékben defraudálja a lelkiismeretére bizott boros palaczkokat a pinczében: tessék bár személyesen meggyőződni a kegyelmes urnak.

Wenkheim ráhagyta magát venni, hogy lemenjen maga a pinczébe. S ime csakugyan ott volt a sok corpus delicti. Csak a corpus, a spiritus hiányzott belőle. Negyven pezsgős palaczk — üresen; hogy észre ne vegyék a hiányt, a kiürített palaczkok vissza lettek rakva a helyeikre.

„No, már ez sok! mondá a miniszter. Hijátok ide azt a vén semmirekellőt. Majd csinálok én itt mindjárt rövid processust!

Rohant a malcontentus cselédség László urat a pinczealvilági statárium elé hurczolni. A bűn nem volt eltagadható.

„Hát ugyan László!“ mondá a miniszter. „Nézz ide! Ott van abban a szegletben a sok drága jó magyarádi. Amott a másik szegletben a sok finom felséges visontai. Mért nem iszol azokból? Minek iszod az én pezsgőmet? mikor az nem neked való.“

Ez volt a rövid processus.

István nádor és a huszár.

Hontmegyében a Huszár-család a legbefolyásosabbak közül való ma is; abban az időben pedig, mikor István nádor körutat tett az országban és Hontmegyébe ellátogatott, a Huszár-családnak egyik tagja ülnök volt az árvaszéknél.

István nádor tulesvén a diszes fogadtatások torturáján, a megyeházában berendezett lakásán pihent és diskurált egy kicsit az alispánnal, főispánnal és megyei előkelőségekkel, aztán elbocsátotta őket, hogy álmra hajthassa fejét.

Mikor a notabilitások eltávoznak, akkor jut eszébe valami az alispánnak. Vajjon tettek-e be a nádor hálószobájába olyan bizonyos edényt, a miről Csokonáy azt állítja a Békaegér-harczban, hogy a magyar embernek olyan nincs?

A bizonytalanságban úgy okoskodván nagyon helyesen, hogy jobb kettő, mint egy sem, rögtön elöparancsolta a hajdut.

— Te! siess és mond meg a huszárnak, hogy rögtön vigye be ő fensége hálószobájába.

Hanem a hajdu nem tudta azt elképzelni, hogy a nádor ő fensége szobájába akkora szegény ember vihessen be akármiféle edényt is, mint az ordináncz-huszár; ellenkezőleg úgy gondolkozott, hogy urnak való munka az, s fogta a beviendő edényt és sietve beállított vele Huszár árvaszéki ülnökhöz.

— Nagyságos uram, tisztelteti az alispán ur hogy tessék hamar a megyeházára jönni, s tessék ezt bevinni nádor ő fenségéhez . . .

A mire azt felelte méltó indignációval Huszár:

— Mond meg az alispán urnak, hogy ha olyan sietős, hát csak vigye be maga.

A hajdu nagyot bámul a vakmerőségen s rohan vissza az alispán urhoz, ki nem is várja a beszédet, hanem rátámad a hajdujára:

— Hát a huszár?

— Azt izeni, instálom, hogy ha olyan sürgős a nádor ő fenségének, hát tessék a nagyságos alispán urnak magának bevinni; ő bizony nem hozza. Úgy kellett aztán a dolgot a hajdunak megmagyarázni.

Az esetet a nádor is megtudta, s nagyon jól mulatott rajta.

Ki nagyobb úr?

1510 táján Bakács Tamás esztergomi érseknek három főur vendége volt: Báthori, Ország és Ujlaki. Az ebéd végén széles jó kedvökben, szójátékban dicsekedtek vagyonukkal. Báthori, Kára ura, kezdé:

— Nekem olyan károm van, hogy szép hasznot húzok belőle.

Ország, Gyöngyös ura, folytatá:

— Nekem annyi a gyöngyöm, hogy a kutyáim is gyöngyösben járnak.

Ujlaki: Nekem annyi a fillérem, hogy évenként hatezer arany adót kapok belőle. (1514-ben alkalmasint azért is lázadtak fel a parasztok, hogy az ily urak a filléradót aranyra emelték).

Bakács érsekgazda pedig így fejezte be:

— Nekem meg akkora kemenczém van, hogy az urak valamennyi jobbágyaikkal beleférnének!

(Értette t. i. Kemenczét Hontmegyében, hétezer hold határával).

Bartakovics érsek meg a tisztartója.

Mikor kinevezték egi érseknek, első gondja volt az érseki javakat rendezni, a tönkrement gazdaságot helyreállítani, a zilált vagyoni viszonyokat rendbe szedni. E munkájában erélyesen járt el s nem egy gazdatiszt, ki szerzetű babérjain nyugodtan vélt pihenhetni, megtanulhatta, a mit rég elfelejtett, hogy hogyan

kell szántóknak, aratóknak kora reggeltől késő estig a sarkában lenni.

Az érsek azt tartotta, hogy most ez a legjobb politika, s legkülönb zöld asztal a zöld mező.

Természetes, hogy több afféle szentheverdel napokat ünneplő ispán-, kasznár-fajta részesült vagy komoly megintésben, vagy plane egyenesen áldozatául esett az érsek reformmunkálatainak, kisöpörtetvén, mint haszonvehetetlen.

A konclesők azt hitték, no majd lesz itt szüret, majd lesz itt avancement. — hogy az új érsek minden gazdatisztet elcsap. Jó lesz közel állni hozzá, hátha a nyilásba sikerül valamelyikünknek besurranni.

Leginkább aspiráltak pedig a-i tisztartó állomására; ez jó zsiros konc lett volna nekik. Azért hát el nem mulasztották volna egy oldalvást tudomására juttatni az érseknek, hogy az a tisztartó milyen szörnyű lusta dög, nem is lehet a nagy hasától valami nagyon fürge, aztán meg van egy nagy hibája.

— Mi lehet az? — tudakolá az érsek — talán csak nem tolvaj?

— Óh Isten mentsen, azt a világerért sem lehet róla mondani. Ámbár bizony jól megszédte magát. No, de azt becsületes uton is tehetta. Nem merem mondani, hogy —

— Nos hát akkor mi lehet az a nagy hiba? — sürgeté az érsek — egyik se nevel olyan lovat, barmot; buzaja, rozsa szép, repczéje sikerül; mindenben áldás van a keze alatt. Hát legyen ő lusta akár ezerszer.

— Nem a lustaság — mondák a fülbe sugók — más itt a baj; sokkal nagyobb annál. A . . . -i tisztartó, szörnyűség! soha sem imádkozik.

— Hogy a . . . ! — az érsek nem mondta ki, a mit elkezdett; megnyugtatta az árulkodót.

— Édes fiam, ugy látszik, a . . . -i tisztartó lelkének üdve nagyon rajta fekszik a te lelken. Az bizony baj, hogy ő nem imádkozik; de bizonyosan azért nem teszi, mert helyettem kell dolgoznia a gazdaság körül s így megbizik bennem, hogy én meg viszont helyette is imádkozom. Légy csak te nyugodt a . . . -i tisztartó e baja felől.

Hanem egyszer csak azt hallja az érsek, hogy a . . . -i tisztartó azonfelül hogy lusta, azonfelül hogy nem imádkozik, még szörnyű nagy korhely is, mindig iszik; a mennyit ő meg nem innék, annyi bor nincs; részeges, garázda, megbizhatlan.

No, már ez olyan vád, a mely, ha alapos, súlyos következményeket vonhat maga után. Azért hát meg kell vizsgálni, ha vajjon alapos-e?

Nagy ebédet adott az érsek s arra valami gazdasági tanácskozás ürügye alatt elhitta a . . . -i tisztartót is. A felszolgáló hajduk be voltak tanítva, hogy a mint a tisztartó elé helyezett meszelyes palacz kiürül, azonnal tegyenek helyébe egy másikat, s olvassák, mennyit iszik meg.

Biz az pedig nagyon sokszor kiürült. Az érsek aggodalommal vette észre, hogy az iszákosságra vonatkozó vád alighanem alapos.

Az ebéd vége felé odainti a hajdut:

— Hány volt már?

— Most viszem a tizenhetediket.

Az érsek figyelemmel vizsgálta vendégét, nem vesz-e észre rajta valami változást. Nem volt azon egy szikra sem, egy korty nem sok, mintha annyi bort sem ivott volna.

Az üvegek még folyvást ürültek. A huszonegyedik járja már. Az érsek titkon int a hajdunak, hogy hozza a következőt.

Mikor a hajdu épen ki akarja cserélni az üres palaczkot teliivel, — a tiszttartó ráteszi tenyerét az üres palaczk szájára s odamordul a hajdunak:

— Hadd el öcsém, ennél többet soha sem iszom.

— Csak tizenkét itzcécskét méltóztatik mindig?

— kérdé az érsek?

— Épen csak annyit, — felelt a tiszttartó. — Azt azonban nem tudtam, hogy excellentiád is olvassa.

Az érsek kissé elszégyenlette magát. Azonban ha már belekezdett, hát kiismeri tisztjét.

Asztal után beszédbe eredt vele, gazdasági dolgokról. Azt hitte az érsek, hogy most már csak utóléri ő kegyelmét a tizenkét itzcécske.

Hát akkor bámult el, mikor a beszélgetésben elmélyedve, észrevette, hogy hiszen már este lesz. Az öreg tiszttartó a legpracticusabb gazdasági elveket oly elevenen, oly vonzó modorban fejtegette előtte, biztató terveket, szükséges javításokat, gyümölcsöző beruházásokat proponált, ismertette a legjobb gazdasági gépeket, s az érsek három órai beszélgetés után nemcsak arról győződött meg, hogy ez az ember józan ember, de arról is, hogy kitünő gazda is és becsületes ember.

Mikor a fülbesugók újra előjöttek, csak annyit mondott nekik:

— Az bizony iszik, sokat iszik, nagyon sokat iszik; de birja. Hej ha minden gazdatisztem ilyen korhely volna!

Bartakovics sétáiról.

Az tudvalevő dolog, hogy a nagy emlékü Bartakovics egri érsek végéveiben is szerette napi sétáját megtenni, melyben még a kellemetlen idő sem igen akadályozhatta az öreget. Egy izben a nagy sártól félő rendes kísérője Zs., jelenleg egri kanonok, így szólt a jó öreghez!

— Ugyan excellentiád! fogassón be ez egyszer, hisz a csizmánk csupa sár és víz lesz.

— Hehehe! kedves fiam, csak menjünk gyalog — válaszolt a jókedvű főpap — holnap ugysem rajtunk van a csizmatisztítás sora.

Ugyis lett.

Krumplis érsek.

Mikor Bartakovics az egri érseki széket elfoglalta a roppant terjedelmű érseki kertet a sétálók számára nagyinak találván, felét kivágatta s veteményes kertté alakította át. Ez természetesen nem tetszett az egrieknek, s minthogy abban káposztát, krumplit és babot termesztett, „krumplis érsek“-nek kezdték nevezni.

Eljött a krumpli-szüret, a mikor a termés fel lett szedve, így szól a jószívű öreg ur udvarmesterének:

„Ezt most osszátok ki a szegényeknek, hadd lakjanak jól; mert a kik jóllaktak, azok a félkertben is kísétálhatják magukat.“

Bezzeg nem is mondták többé az egriek, hogy krumplis érsek.

Az öreg Balogh.

A napokban a magyar színészet egy nyolczvanhárom éves veteránját temették el, az uttörők elsejét, az öreg Balogh Istvánt, a ki híven és lelkesedéssel szolgálta a színügyet minden sanyáru időben, jutalmat nem keresve s a számos nyomoruságot vig kedélylyel fogadva el.

A század első felében mint direktor dajkálta a még pólyás csecsemőt: a nemzeti színészetet. Megfordult az ország minden részében, így jutott el a Zichy grófok valamelyikének egy jószágára jeles truppjával, a hol is az első előadásra színültig megtelt a nézőtér.

Mikor az előadáshoz fognának, vágat elő a gróf fogata, hogy ő maga családostól jelen legyen az előadáson. Igen, de nincs hely. Már pedig szorítani kell, ha a föld alól is, mert a gróf nagy maecenása a diátristáknak, fényesen megfizet a belépti jegyekért. Mit volt mit tenni? három nézőt szépszerével kibecsültek a székekről, s a nagyuri pártfogó ott foglalhattott helyet. Hagyott is a pénztárt kezelő Gál Minyánál ötven forintokat.

A játék ment mint a karikacsapás, hanem egy-két felvonás után a gróf — a többször látott darabban unni kezdte magát. Megszólítja tehát tréfásan Baloghot.

— Nézze csak kedves igazgató ur. Ezt a darabot, a mi a közönség szemeláttára folyik, meg lehet nézni akármikor. Hanem azt szeretném én látni, hogy akkor mit mivelnek maguk a szinpadon, mikor már az előadásnak vége van. Azt játszsák el a kedvemért.

Balogh fejet hajtott, hogy meglesz.

Azzal sietett fel a szinpadra, bemutatni a grófnak a világot representáló deszkákat, abban a decolletirozott állapotában, mikor már csupán a vándor társaságot jelenti.

A függöny nyeszeregve gönygyölődött fel és ott ásitott a szinpad iszonyu rendetlenségben. Bábeli zavar; dekorációk, jelmezek, egymás hegyén-hátán, olaszfal és tenger, erdő és holdvilág, és minden számnélküli tartozékai egy előadásnak; ezek közt a mediumon ül Balogh, vele szemben pedig a napos jegyosztó Gál, és veszik számba a pénztárt.

— Minya te, szól Balogh, hol a belépti díj, a mit a gróf ur adott?

— Ihol van, feleli Gál. Ötven forint kerekszám.

— Hazudsz, rivall rá Balogh. Eltagadod a felét: én tudom, hogy a gróf ur kétszer ennyit fizetett neked.

— Fizetett, dehogy fizetett.

— Ő méltósága gavallériájától nem is várhatni kevesebbet száz forintnál!

Zichy nevetett volna a tréfán, ha véletlenül nem az ő rovására ment volna. Hanem sietett helyre ütni: hogy a másik ötven forint csak tévedésből maradt a zsebében, tessék kedves direktor ur. De többé nem volt kíváncsi megtudni, hogy mit csinálnak a szinpadon, mikor vége van az előadásnak.

Egy nyitrai községbíró.

Ama boldogemlékü Bach-korszak alatt történt, hogy egy nyitramegyei község bírája parancsot vesz, hogy a faluján átutazó Albrecht főherczeg illő fogadtatására rendelje ki az egész falut és állítsa fel hármával embereit.

A nagy nap előestéjén személyesen is megjelen a peczirikter, hogy rendelete pontos teljesítését a bírónak hivatalvesztés terhe alatt szívére kösse. Már tovább akar menni, midőn a bíró megszólal:

— Meglesz, nagysás uram, próbáltam is már? kettesével egymásra állítva még csak menne valahogy, de ha a harmadikat is rájok állítom, lezuhannak mindannyiszor!

A Burg fehér asszonya.

Egy hamar elmuló zaj hallatszott évek előtt a Burgban megjelent kísértetről, mely egy fehér asszony alakjában minden éjfélkor megjelent a császári könyvtár folyosóján a szegény silbakot agyonijesztgetni. A fehér asszony több éjjel egymásután kísértett a Burgban, míg egyszer aztán dementirozták hivatalosan az egész lélekjárást. Mese volt az egész. Az élczlapok eltemették.

Pedig hát ez nem volt mese; hanem tökéletes valóság.

Három nap egymásután megjelent egy fehérbe öltözött hölgy alak, márvány-fehér arczczal, de jól

kivehető vonásokkal, kezében egy lámpa, abban egy égő gyertya, melynek lángja lobog ugyan de a falra világot nem vet: az alak a folyosó egyik ajtajától a másikig végig haladt; az őrt álló katona felhívására nem ügyelt, s a második ajtónál eltűnt. Másik éjjel az őr, miután kiáltására nem ügyelt, rá is lőtt az alakra; arra a kísértet nyom nélkül eltűnt. Harmadik éjjel két őrt állítottak ki; azok előtt is megjelent a rém; azok is kiabáltak rá: azután keresztül-kasul lőtték, mire a fehér asszony nem tűnt el; hanem megállt és merően a szemük közé nézett. E kísértet nézésétől az egyik őr, egy izmos, erős morva vadász ájultan esett össze.

Negyedik nap után a Burgban szolgálattelvő főhadnagy maga foglalta el a kísértetes őrállomást. Ez, mint gavallér ember, asszony ellen nem vitt magával puskát, pisztolyt, csak úgy kardosan állt a lesben. A mint a tizenkét órát elkongta az Istvántemplom harangja: ott állt előtte a fehér asszony, s elkezdett csendesen haladni. A tiszt bátor férfi volt, utána sietett, utolérte; abban a perczben a fehér asszony visszafordult s a lámpát a tiszt arcza elé tartá Erre a tiszt hozzá kapott, hogy a kezét megragadja, a másik karját pedig a fehér nő dereka körül fonta — és akkor eltűnt a fehér asszony: a tiszt megfogta és megölelte — a semmit.

Az eltűnés pillanatában úgy tetszett neki, mintha a fehér hölgy egy hideg csókot nyomott volna ajkára.

Már most, ha tisztünk egy mult századbeli musquetier tiszt lett volna, kötelessége lesz vala e kísértetcsóktól halálra betegedni és belehalni; — minthogy azonban a mai időkben a katonatisztek chemiát és

opticát is tanulnak, annál fogva a főhadnagy nem érte be azzal a kísértetlátással, hanem vizsgálódni kezdett a folyosó ajtajain, ablakain, s egyszer egy ablakán a folyosónak kitekintve, észrevette, hogy a Burggal átellenes ház egyik harmadik emeleti ablaka szokatlan fényesen ki van világítva. Rögtön lesietett az örterembe, maga mellé vett két katonát, átment az átelleni házba s kérdezé a házfelügyelőtől, hogy ki lakik ott, ahol az ablak ki van világítva? Egy fényképész. A tiszt rögtön sietett ennek a szállására, nem csengetett be, hanem betörette az ajtót s szépen ott lepte az egész kísértetcsináló apparatust. A nagy tükörüvegtáblát, melynek segítségével és villanyvilágítással a kísértetes nőalakot a Burg ablakán át annak folyosóján végig sétáltatták, sőt magát a fehér asszonyt is, a kinek még akkor is be volt a képe mázsolva krétával. De most már csakugyan megfoghatta, ha a csókjából nem kivánt is.

A dologból inquisitio lett; a fényképész azt a merész tréfát nem a maga mulatságából rendezte; hanem aztán annyi magas állásu személy keveredett bele a vizsgálatba, hogy jónak látták azt abba hagyni; s az egész kísértet-históriát meghazudtolni.

Az ultramontán párt manővere volt az egész: ilyen együgyü hókuszpókuszszal akarták az uralkodót a szabadelvü iránytól megfélemlíteni.

Azoknak, akik e dologról tudtak, meghagyatott, hogy ne beszéljenek róla. De, hogy nem jól tartották meg a titkot, annak bizonyosága az, hogy mi is megtudtuk.

Wesselényi és a légátus.

Légációba ment a diák; hosszuszáru pipáját a sublégátus vitte előtte. Egy hintó robog el mellettük.

— Hová megy, domine? — kérdi az ur a hintóból.

— A légációba megyek ahhoz a hóbortos Wesselényihez — felelt a diák bodor füstöt eresztve.

Midőn a conceptust felviszi a báróhoz, nem kis megütközéssel ismeri fel benne a hintóban ülő urat.

Rendes szokás szerint a légátus a bárói asztalnál ebédelt. Egész ebéd alatt úgy érezte magát, mintha parázson ülne. A báró azonban nem sokat látszott ügyelni vendége zavarára. Hanem ebéd végével előszólítja a sublégátust.

— Hozd el a gazdád hosszuszárúját.

A fiu teljesíté a parancsot.

— Na, domine, tessék rágyujtani; te meg, fiu, tartsd neki a pipát.

A légátus nem látta jónak ellene szegülni.

— Na, most tessék sétálni.

A legatusok sétáltak.

— Most már kérdem: hová megy, domine?

A vendégek nevték a szegény diák zavarát.

— De kérem, báró úr. . . .

— Semmi kérelem, hova megy?

A szegény légátusnak ismételnie kellett: „ahoz a hóbortos Wesselényihez légációba.“

A báró jóízűt nevetett vendégeivel.

Az ál-biztos.

(A régi időkben.)

T.-B . . . -n lakott S. Péter — B. M. et comp. Sok tréfát üztek vele. Egyszer a többek közt R . . . -n többen összejövén, jelen volt az akkori szabolcsmegyei főszolgabíró P. L. (B. M. sógora) is.

B. M. mint igen élczes ember, ebéd után inditványozta, hogy S . . . -t meg kell tréfálni. A terv, mint jó vezérnél, inter pocula — percz műve volt.

P. L. nem ismerte S . . . -t, így hát B. M. terve szerint ki kellett magát adni Mezdédinek, ki az egri restaurationalis excessusokban kinevezett delegatum judicium tagja volt, s Egerbe utaztában S . . . -t meglátogatja. S. L. tehát nem is a maga equipageján, hanem előfogaton, privát ezüstös hajduval a bakon, elment S . . . -hoz Bemutatván magát Mezdédi név alatt, kérdi — kik laknak itt e környéken?

S. kapott rajta, hogy üthet egyet az ötöt tul a rendén háborgató kompánián, — „egy legio korhely, nagyságos uram, kinek feje B. M.“

Alig mondja ezt ki, imhol cseng, bong, négy vagy öt fogat robog be az udvarra, s kis időre a szobába lép B. M. et comp. s rárivall S . . . -ra: „bort!“

Bort hoztak. S., hogy a további garázdálkodást egy kicsit meghököltesse, megszólal:

„Mezdédi ő nagysága, az egri delegatum judicium tagja.“

B. M. ránéz az ál Mezdédire s elébe köp; — S. ezen szörnyen megijedve, így szólt: „uramfia, bírāja lesz, s hogy tesz vele?“

Néhány pohár bor után Mihály ur félrehuzza S...-t s mondja: „Bruder! ha néha bolondozunk is veled, mindamellett szeretünk s nem akarjuk, hogy megkárosodjál, — mint jó embered intelek, vigyázz, mert ez a Mezdédi irtóztató kegyetlen ember, ez most spionkodni jött hozzád, hanem te gazdag vagy, adj neki 60 tallért, mert a dáckiát nagyon szereti.“

Noha S. is nagyon szerette a siklust, de mégis tartott Mezdéditől, s mint primae informationis ember, reászánja magát s az antik lenyiló almáriumból kivessz 60 tallért, tekercsbe göngyöli s a már kászolódo ál Mezdédinek nagy alázattal markába csusztatja, mit ez nagy protectori minával elfogad, s azzal megy vissza R...-ra, mutatva a 60 tallért, melyre kimondatott az anathema, hogy együtt fogják eltakarítani.

Bezzeg volt nevetség! S. később megtudván, szörnyen dühbe jött, hogy kellett azt a korhely P. L...-t hatvan tallérral megajándékoznia.

A gazda-ember mint időrendező.

— Óh, uram Isten, de nagy ez a szárazság, csak már jönne egy kis jó eső, hogy szántani lehetne.

(Jön egy hetes nagy eső.)

— Jaj, uram Isten, csak már megállna ez az eső, hogy vetni lehetne.

(Megáll az eső, jön helyette nagy szél.)

— Jaj, uram Isten: mind cserepes lesz a föld, elszárad a vetés, csak már megállna ez a szél.

(Megáll a szél, lesz utána dér.)

— Már megint minden kifagy, a mi kikelt? csak már bemelegednék újra.

(Dühös melegség támad.)

— Jaj, minden kiszárad, hernyó, sáska elhatalmasodik, de jó volna egy kis friss zivatar.

(Jön zivatar záporral, mennykőhullással.)

— Végünk van, mind megdül a gabona, beiszapul a rét! állandó idő kellene már.

(Megállapodik az idő.)

— Egyik nap olyan, mint a másik; mind összeszorul a buza szeme.

(Végre eljön az aratás, szerencsés bő esztendő van, gazda-ember szomoruan vakarja a fejét a telt hombárok előtt, mikor kiszámítja, hogy máskor félnyi termésért több pénzt ígért Mózes, mint most összesen a két annyiért.)

— Óh uram Isten, ha már adtál sok buzát: adj még hozzá egy kis tisztességes háborút is, hogy — ára legyen!

Egy nemes vonás.

A mexicói császár ő felsége titkárja S., daczára németül hangzó nevének, valódi budai születésű magyar ember. Fiatal korában azon gránátos zászlóaljban szolgált, mely a budai királyi várak rendes őrségét képezte.

A főherczeg-nádor sok ideig figyelemmel kísérte, hogy egy fiatal katona minden délben, mikor a katonák ebédjüket kikapják, csészében ételt hord ki az őrlakból s kevés idő múlva üres csészével tér vissza.

A nádor utána járattott, hova hordja a gránátos az ételt, s megtudta, hogy van neki egy beteg, élemedett nagyanyja valamelyik külvárosban, a kit a fiatal katona évek óta így táplál, hogy a menázból rájutó részt megfelezi s felét hazahordja neki.

A nádor rögtön udvarához vette a fiatal katonát, a kiből később a legeszesebb diplomaták egyike fejlődött ki. Jelenleg S.-nek 8 érdemrendje van: külföldi udvaroktól nyert megtiszteltetések.

A létai fuvaros.

Nagyon sürgős menetele volt a megyei orvosnak, éjszaka kellett még hat mérföldnyi távolba utaznia, fuvarost hivatott, megmagyarázta neki, hova vigye, azzal összepakolt, bundájába vágta magát s mondta neki, hogy csak hajtson szaporán, de vigyázva.

A mint a határból kiértek, a fuvaros beszélgetéshez kezdett, de nem kapott választ; hátra néz, hát látja, hogy az orvos aluszik.

No, ha aluszik, akkor ő is megállítja a lovait, kifog, leszerszámoz, a lovakat kicsapja a gyepre legelni, maga meg lefekszik a kocsi mellé a szűrére s követi a jó példát.

Reggel jókor felébredt az orvos, a fuvaros éppen akkor fogta be a lovakat.

Az orvosnak úgy tetszett, mintha nagyon ismerős volna az a város, a melyet a közelben lát.

— Nini, hol járunk már?

— Hát csak itt vagyunk még Léta mellett.

— Hát hogy a ménkübe lehet az?

— Csak úgy biz' a, hogy láttam, milyen jóízűen aluszik a tekintetes ur, nem akartam, hogy a döczőgős ut fölrázza az álmából.

Tehát az orvos a nagy sietséges igyekezettel azt nyerte, hogy egy éjszaka kinn hált az ég alatt a szekéren — jó vetett ágya tőszomszédságában.

Hogy fejezi ki a süketnéma jelekkel Deák Ferenczet?

Egy dunántuli fürdő látogatói előtt általánosan ismeretes egy születésétől fogva süketnéma földbirtokos, ki különben sokoldalú műveltséggel s igen kedves kedélyvel bír s csak úgy elpolitizál a közügyekről jelekkel, mint a leghangosabb szónok; — feljegyzésre érdemes, a hogy e néma honfi szokta Deák Ferenczet kifejezni, mikor felőle értekezik: — először a bajuszán egyet sodorint, ez annyit tesz, hogy „magyar“, azután összefogott öklének hüvelykujját kimereszti, ez azt teszi, hogy „első“; — és így „első magyar“, ebből aztán értheti minden ember, hogy „Deák Ferencz“.

Miért vagyunk kénytelenek politizálni?

Fürdő-helyeken úgy tesz a sors a társasággal, mint egy tuczat kártyával: összekever alsót, felsőt, királyt, disznót. Az ember megismerkedik egymással, mert kénytelen vele s ott ül aztán egy szép esős idő

alkalmával a veranda alatt X. gróf, Y. grófné két kis fiával, Z. gyapjukereskedő, 2. színész, A. gőzhajó-kapitány, C. tisztartó, D. lapszerkesztő, E. orvos, F. tiszteendő ur, G. dandy, azután táblabíró Tallérossy fon Zebulon, aztán meg egy vad poéta.

Beszédbe kell elegyedni egymással, mert az eső nem ereszt sehova.

C. tisztartó elkezdi a lamentot a rossz termésről; — kifagyott a repcze, buza a télen!

A vad poéta bele szól, hogy mondjon valamit:

— Csodálatos, hogy csak a zab nem fagyott ki a télen.

A tisztartó végig nézi szörnyen: „zab? télen?“ Itt aztán vége minden discursusnak.

Z. kereskedő kezd újra bele; milyen rosszul kel a gyapjú!

2. színész nem állhatja meg, hogy hozzáértését ne tanúsítsa a következő észrevétellel:

— Különös, hogy csak a kecskegyapjunak van jó ára, a zigayának.

A kereskedő nagyot bámul: „zigaya? kecskegyapju?“ Nincs aztán több kedve diskurálni.

X. gróf el akarja ütni a dolgot s hogy kisegítse a színészt zavarából, azt kérdi tőle, hogy micsoda operákban szokott énekelni.

Az pedig történetesen drámai színész, s szörnyen apprehendál a kérdésért.

Szerencsére éppen arra hajtat a gróf négyes fogata s magára vonja a közfigyelmet: gyönyörű telivér lovak.

A gróf oda fordul hozzám, hogy mit szólok lovaihoz? Én valami nagyon hizelgőt akarok mon-

dani és azt mondom: „ugy-e bár ezek poroszka lovak?”

Persze én életemben egyszer ültem lovon s nekem az tetszett, hogy az poroszka volt.

A gróf félre néz, elejti a szemüvegét, s félbeszakad az értekezés.

Erre D. lapszerkesztő, hogy jóvá tegye hibámat, a grófnénak kezd el udvarolni, egyik távollevő testvérét magasztalva előtte, a kivel a grófnő köztudomásra már régóta legmélyebb fachéban van.

A grófné társalkodónéja igazítani akar a görbe mulatságon s átviszi az irodalmi térre a konverzácziót, azt kérdezve D. lapszerkesztőtől, hogy ilyenkor, mikor nincs otthon, ki nyomtatja az ujságot?

Ennek sincs aztán kedve több előadást tartani.

Most a dandy lép fel s a tisztelendő atyának kezdi magasztalni a coelibatus institutiójának magasztosságát; mire a tisztelendő ur megjegyzi, hogy ő ugyan feleséges ember s unitárius pap Csíkben, az aztán keresztyénileg kisegíti a dandyt a zavarból.

F. a gőzhajó kapitányt interpellálva, hogy vajjon csavargózós-e már a hajója? Persze Csíkben azt is hihetik, hogy ha sokáig csavarog valaki a gőzösevel elébb-utóbb csavargózós lesz abból.

Majd a gazda-ember fogja elő az orvost s kezdi az orvosi tudományokban való jártasságát az által napfényre hozni, hogy megmagyarázza neki, miért vasas ez a savanyuvíz? Mert magnesia van benne, s a mágnes magához vonja vasat a levegőből.

Az orvosnak szeme-szája eláll e fölfedezésre.

Itt megint elveszne a homokban a társalgás szűken eresztő patakocskája; ha a kereskedő a grófnétól

meg nem kérdezné: hogy ugy-e bár ikrek ezek a kis gróf urfiak?

— Igen is. Ikrek.

→ Mind a kettő a nagysádé?

Megint végünk van.

Most aztán a gróf akar velem beszédbe elegyedni:

— Hexameterekben szokott ön irni, ugy-e, vagy pentameterekben?

Ahán! Ez revánzs volt a poroszka lóért!

S így akadunk fel, valahányszor elakarunk indulni, míg végre Tallérossy Zebulon kitalálja a nyitját: elkezd politizálni; ott azután mind otthon vagyunk, nincs járatlan elme, nincs bátortalan hang; bele szól gróf, grófné, gazda, kereskedő, orvos, gőzhajókapitány, szerkesztő és poéta; égszerre hatan is beszélünk s mégis értjük egymást.

A szórakozott.

Az én nagybátyám a mértéktelenségig nagy régiségbuvár volt, s mikor belemélyedt, azt sem tudta, hogy ebédelt-e már, vagy sem.

Egyszer azt kérdezte tőlem: „él még önnek a megboldogult édes atyja?“ Máskor meg egy özvegy unokahugának mondta azt, nagy panaszára, hogy a férje meghalt; „S nem volt több annál az egynél?“

Máskor valami idegen háznál volt ebéden, s valami szörnyü kozmás ételt hoztak fel: „bocsánat, szól't a házi gazdához, hogy ez a pecsenye olyan kozmás; de a feleségem beteg, nem láthatott a konyha után.“

Vacsoránál pedig az történt meg rajta, hogy nagyot ásított; fölkel, karját nyújtotta a házi asszonynak: „gyerünk mar aludni, kincsem.“

Egy izben a megboldogult akadémia elnökéhez (tán az akadémia megboldogult elnökéhez? Szerk.) volt ebédre hiva, s összebeszélt egy másik tudományos barátjával, ki szinte hivatalos volt az ebédre, hogy együtt menjenek oda. Ez történet buvár volt. A történetbuvár a rendes idő előtt fél órával megjelen nála, tudva, hogy ez az egészét rég elfelejtette. Nagybátyám, természetesen sem öltözve, sem borotválkozva nem volt még. A míg ezt elvégzi, kérte a tudós kollegát, sétáljon át a könyvtárba s mulassa magát könyveivel.

Az alatt pedig, a míg megborotválkozott, rég elfeledte, hogy valaki van a könyvtárában; elment, bezárta az ajtót, megjelent az elnöki ebéden, azt végig ette és itta, legkisebb lelkiismeretfurdalás nélkül, s jó későre vetődött ismét haza.

A mint a könyvtár ajtaján benyit, akkor hül el, hogy a történetbuvárt ott látja maga előtt. Ezt biz idezárta szépen.

Az a legderekkabb, hogy a történetbuvár akkor is olvasott, s midőn nagybátyám belépett, azt kérdezte tőle, hát még sém megyünk ebédelni?

Régészeti kutatásai közben sokat járt az erdélyi havasok közt gyalog és lohátón.

Egyszer Vidránál hált meg, a vizesés alatti fogadóban. Reggel mondja az oláh nemesnek, a ki ott a gazda, hogy hozassa elő a lovát. De a míg azt nyergelték, sok idő telt bele; az ő feje teli volt a „római kapu“-val; a lovagostorral addig ütögette a csizmaszárait, míg azok elindultak vele, s ment aztán az

uton végig, abban a hiszemben, hogy lovon ül, mindaddig, míg a patak utját nem állta. Már most, hogy ugrasson ezen keresztül. Szerencséjére egy jámbor oláh jött rá szemközt. „Ugyan földi, szól a tudós fogja csak a lovam kantárát, míg leszállok róla, aztán majd átvezetem a vizen.“ Az oláh világosította fel aztán, hogy egy csepp ló sincs alatta.

Egyszer meg a színházba ment a Próféta előadására. Előadás alatt eszébe jutott, hogy neki van valami ócska okirata e felől a leydeni próféta felől. Nem nyughatott, keresztül furakodott a zártszékéről a zsufolt házon, hogy hazamegy, azt megnézi. Otthon a szállása ajtaján csenget. Az inas belülről kikiált: „nincs itthon a tekintetes ur, a színházba ment.“

A tudós erre nagy mormogva megfordul s visszamegy a színházba, az egész uton azon töprengve, hogy hogyan találja ő már most meg azt, a kit keres — annyi ember között.

Hanem egyszer aztán ő is kapott revancheot a feleségétől annyi szórakozottságért. A menyecske fiatal volt és szinte feledékeny, mint ő. Volt egy házi barátja a tudósnek, a ki inkább kereste azt, a mi új, mint a mi régi. Hát egyszer nagyon gyanus társalgás közepett lepte meg őket a régiségbuvár.

— Né-né! kiált fel az asszony; — te rólad egészen elfelejtkeztem!

Conjugatiói minták, kezdő diplomaták számára.

Én félek, te félsz, ő fél.

Mi félünk, ti féltek, ők félnek.

Én félek te tőled, te félsz én tőlem, ő fél mind a kettőnkől.

Mi félünk magunktól, Ti féltek egymástól, Ők félnek mindenkitől.

Én félek, hogy ott hagysz a sárban,

Te félsz, hogy ott hagylak a sárban,

Ő fél, hogy beleviszszük a sárba.

Mi félünk, hogy ti nem féltek,

Ti féltek, hogy hát ha mi sem félünk,

Ők félnek, hogy miért félünk?

Én félek, mert jó félni,

Te félsz, mert szeretsz félni,

Ő fél, mert tud félni.

Mi félünk, mert megtanítottak félni,

Ti féltek, mert hasznosnak látjátok félni,

Ők félnek, mert nem tehetnek másképp.

Én félek elkezdni valamit,

Te félsz folytatni valamit,

Ő fél bevégezni valamit.

Mi félünk, hogy megcsaljuk egymást,

Ti féltek, hogy megcsal benneteket más;

Ők félnek, hogy hátha már megis csalta őket valaki?

*

*

*

Hány percz telik bele, a mig a magyar nap-számos, a mikor nagyon sietős a munka, a pipájára rágyujt?

1-ső percz. Kiveri a bagót a pipából.

2-ik percz. Belefuj, hogy jól szelel-e már?

3-ik percz. Lecsavarja a szopókáját s azt is külön kifujja.

4-ik percz. Megnyálazza a pipaszár végét, hogy erősen álljon a makrában.

5-ik percz. Előkeresi a dohányzacskót a korcza mellől.

6-ik percz. Kicsavargatja a dohányzacskót.

7-ik percz. Megtömi belőle a pipát.

8-ik percz. Meglóbálja a dohányzacskót, hogy összemenjen benne a dohány.

9-ik percz. Megint eldugja a korcza mellé.

10-ik percz. Agyarába fogja a pipát.

11-ik percz. Előkeresi egyik zsebéből a tűzköt, meg a taplót.

12-ik percz. A másik zsebéből meg az aczért.

13-ik percz. Elkezd csiholni.

14-ik percz. Rá üt a körmére.

15-ik percz. Ekkor megfordítja a kohát, a hol még nincs elkopva.

16-ik percz. Tovább csihol.

17-ik percz. Csóválja a fejét, hogy a tapló nem akar meggyulni.

18-ik percz. Mégis csak kiüt valahogy.

19-ik percz. Elkezdi a taplót funi, hogy jobban égjen.

20-ik percz. Ráteszi az égő taplót a pipára. Lenyomja rá a körme lapjával.

21-ik percz. Lecsukja rá a kupakot.

22-ik percz. Elkezdí színi a pipát, de nem szelel, mert nagyon meg van tömve.

23-ik percz. Megnézi, hogy mi az ördög lelte a pipáját, hogy mégsem akar égni.

24-ik percz. Ekkor aztán dühösen hozzá fog a szívásához, mig végre 25-ik percz. Csakugyan eljut odáig, hogy elkezd a pipája füstölögni. Akkor, aztán folytatja a munkát.

Allegoria ujabbkori politikusok számára tanulmányul.

A sümeghi uradalom egykori igazgatójához, Kisfaludy Sándor testvéréhez, odamegy egyszer egy patak-molnár, szerződése megújítása végett, s alkalmat vesz egyuttal panaszát előadni a felett, hogy bizony nagyon kevés annak a malomnak a vize.

— Kevés biz az, de már arról nem tehetünk.

— Én tehetnék, ha megengedné az uradalom, mond a molnár.

— Halljuk: hogyan?

— Hát a mi viz már egyszer lefolyt a malomról, azt megint csatornán át visszavezetném a patakba, hogy újra a kerékre menjen.

A jó Kisfaludy elővette minden hydrostaticai tudományát, hogy felvilágosítsa a merész vállalkozót, hogy ez lehetetlen, ez képtelenség, ez minden természet-rendet megcsufoló gondolat, de a molnár csak nem fágitott.

— Meglehet az, csak az ember nagyon sok czikk-czakkot csináljon a csatornával, aztán nagy kerülőt tegyen vele.

A jámbor aztán egész élete keresményét mind bele ásatta a csatornába; csinált sok czikk-czakkot, nagy kerülőt; de a víz azért nem folytott vissza az ő malmára.

Malitiósus észrevétel.

Egy fiatal kritikus és szinte fiatal irónő igen hevesen disputáltak egyszer egymással; egyszer aztán az irónő testvére nem állhatja tovább, beleszól:

„Ugyan ne veszekedjetek már olyan nagyon, még valaki azt gondolja, hogy férj és feleség vagytok.“

Amerikai házasság és elválás.

Miszter Plock és misztrisz Flock elhatározták, hogy egybekelnek, s felkeresték e végett reverend Clockot, hogy eskesse őket össze.

Reverend Clock rövid czeremoniával férjet és feleséget csinált miszter Plockból és misztrisz Flockból, rájuk adván a szokott áldást; hogy már e szövetségben csak a halál választja el őket egymástól.

Másnap visszatértek hozzá, hogy nem ér ez semmit, válaszsza el őket megint.

Jól van, monda Reverend Clock: és kivitte őket az udvarra. Ott megfogott egy tyukot. Annak a két

lábát kezébe adta a férjnek, a nyakát az asszonynak, maga pedig fogott egy éles bárdot, s derékon ketté vágta vele a tyukot.

— No, már most „a halál választott el benneteket“, mehettek a . . . majdnem megmondta hová!

Tud németül.

Meghalt a gyönki pap, Sebestyén Péter, ki egyzsersmind német pap is volt. Mikor már a templomba mentek, kérdi valaki a végtisztesség tevők közül, hogy hát a német actor ki lesz? De hát ki is lett volna. Kálvinista embernek, mióta Göttingába, Jenába nem járunk, gyenge oldalát képezi a német nyelv. Ott sülték, főtték, szégyenkedtek a tiszteletes urak, senki nem merte a több készületet igénylő német halotti beszéd tartást elvállalni. Ekkor alázatos szerénységgel elő áll Sziládi László, az országos hirüvé vált rögtönző, ki alig volt még akkor fél éves káplán, s igéri, hogy ha a nagytiszteletü uraknak nem derogal, fog egy kis kurta siri beszédet tartani a temetőben németül. Neki örültek az öreg urak.

Álmélkodva hallgatta mindenki az ifju próféta elragadó szónoklatát. No, ez lesz a mi papunk, mondák a gyönki sógorok. Valóban mindenki el volt büvölve a szónok gyönyörű előadásán — s már-már bevégzendő vala beszédjét, midőn így szolt: „ja meine Kristen hier ruhen ihre Pulvern“, s a gyászkönyüket elfojtott kacaj váltotta fel, mely aztán biz a német papságot is elfujta

A hajdankori kritika és antikritika.

Dyoniz verseket irt. Filoxénosz pedig kritikákat.

Csakhogy Dyoniz a mellett még király is volt; Filoxénosz pedig, szokás szerint, szegény ördög.

Azért Filoxénosz mégis megkritizálta Dyoniz verseit, s nagyon roszaknak találta azokat.

Ezért meg aztán Dyoniz fogta nyakon Filoxénoszt, s bedugatta a börtönbe.

Azután megint irt egy kötet verset Dyoniz, s mint minden poéta, azt hitte, hogy ezek már jobbak, mint az előbbeniek voltak.

Előhozatta azután Filoxénoszt s fölolvasta neki az újabb köteteméyeit:

— Nos, mit szólsz ezekhez?

Filoxénosz pedig azt felelte neki:

— Ereszsz a tömlöczbe vissza!

Nagyon alapos megjegyzés.

Két nap egymásután ez a két darab került színre a nemzeti színházban: „a czárnő“ és utána „az észak csillaga“.

A második darab végén egy jámbor családapa így szól a gyermekeihez:

— No lássátok! Ilyen vak a szerelmes ember. Ez a Péter czár meg ez a Katalin jól láthatták a tegnapi darabban, hogy milyen rosz házaseletet fognak együtt élni, és az sem volt nekik elég okulás, hogy a mai darabban mégis nagy vigassággal össze ne keljenek.

A hordón lovagló magyarok.

Barabás Miklóstól hallottuk, hogy egy angol műtárlaton lát egyszer egy képet, mely egy sziklás vidéket ábrázol, a sziklákról patak omlik alá, a patakon nagy boros hordók usznak, felkoszoruzva, a hordókon pedig ujjongató emberek ülnek, a hydrostatica minden szabályaival daczolva.

Kíváncsi volt megnézni a tárgysorozatban, miféle szörny fantázia szüleménye lehet ez a teremtmény? s olvasá a következőt:

„Szüretelő magyarok Korintheából, kik a Tisza hátán szállítják haza borral töltött hordóikat.“

A jó anglus ilyennek képzelte a szüretet, a korinthei magyarokat és a Tiszát.

Az Idők Tanujában néhány classicus latin költeményt olvasunk padre Grando sziciliai jezsuita atyától, mely annyira megnyerte tetszésünket, hogy nem tagadhatjuk meg magunktól, hogy legalább az utolsó stropháját meg ne ismertessük olvasóinkkal.

„Votis tamen precor meis,
Parce Christe, parce reis,
Sive Turcis, seu Judaeis,
Sive Scribis*) Pharisaeis,

Sive secta Sadducaeis,
Sive moribus Hevaeis,
Amorrhaeis vel Hetaeis,
Chanaeis Jebusaeis,
Gergesaeis, Pheresaeis
Dona eis requiem.“

*) (Ezek valószínűleg irók.)

Cserében.

Vámbéry beszéli, hogy egy angol hittérítő járt Teheránban, s ott sikerült is neki egyetlenegy perzsát megtéríteni, jó ötven arany fizetésért.

A missionárius aztán odább ment. Mikor ismét visszakerült Teheránba, mondják neki, hogy a hive ismét áttért a mohammedán hitre.

Az angol mindjárt bíró elé idéztette a duplán renegátot, s beperlé — mint szerződés-törőt.

A vádlott perzsa nem tagadott semmit.

— Igaz, mondá, hogy te adtál nekem ötven aranyat, hogy legyek érte ánglus; én elvettem az ötven aranyat s voltam érte öt hónapig ánglus. Ez tőlem elég volt. Ha kevesled, hát akkor adok én neked ötven aranyat, s légy te azért öt hónapig mohamedán.

Az angol nem állt rá a csereszerződésre.

A világ-helyzetről.

(Fk.) „Bonaparte locutus est!“ — Ismerjük a Napoleonidáknak azt a szokását, hogy beszédeiket mindig a hallgatóságához szokták idomitani. I. Napoleon azt írta 1797-ben Károly főhercegnek, hogy: „Egy emberélet megmentése többet ér, mint a csatamező minden diadala.“ S ugyan ő volt, ki később Berthiernek azt mondta, midőn ez az összeírási lajstromot kezébe nyújtá: „És e szerint havonként volna elkölteni való tizezer emberünk.“

III. Napoleon mindég az ellenkezőjét szokta mondani annak, a mit elhallgat, tavaly azt mondta az orosz gorombaságokra, a mit de Vichy válaszolt a haragos praelátusnak: „Az ilyen mennykövek ellen itt az oldalamon a villámhárító!” Ez idén pedig egészen ellene intézett megtámadásra azt feleli, a mit Jean Paul idéz don Antonia d’Ulloa után: „Hogy ha az ember a Caiboa rovart széttöri a kezén, meghal a mérgétől: de ha lefujja, szépen megmenekül tőle.“

Tudjuk jól, mit mondott a korsikai azon kérdésre, miért oly kérlelhetetlen boszuállóok földiei? „Mert azokat csekélységgel nem lehet megsérteni.“ Ebből értheti mindenki, hogy mit akartunk jelzeni?

III. Napoleon ugyan bizonyosan emlékezik arra, a mit Diderot mondott Katalin czárnőnek: „Ha fölséged, mint drámairónő megbukik, még mindig meg marad Oroszország czárnőjének; de ha én megbukom, mint drámairó, akkor én egészen megbuktam!” Hanem azért alig hisszük, hogy vigasztalására szolgáljon az inversa ratio: „Ha én mint francia császár megbukom, még mindig megmaradok — Julius Caesar élete koszorús szerzőjének.“

Nem! ilyen nagyra még a professzionátus írók sem becsülik koszorúikat.

Blücher is nevetett, mikor az oxfordi egyetem megválasztotta doktornak: „Tegyétek meg hát Gneisenaut is legalább patikárusnak, ő csinálja a piluláimat.“

Napoleon is aligha nem ilyen pilulákra gondol, mikor kiadja magát doktornak, a ki majd megfogja gyógyítani Európát.

Különösen az ujévi beszédeinél megszoktuk már azt kérdeni tőle, a mit Boilan kérdezett Mallebranche-

tól, mikor az panaszkolta, hogy Arnould nem értette az ő művét az „eszmék világáról.“ — „Tehát igazán azt akarta ön, hogy megértse valaki a mit ír?“

Azért mi is azt mondjuk, szerkesztő barátunknak, a mit Sieyes abbénak mondott az iskolás gyerek, mikor így szólítá meg: „Adok neked egy almát, fiam, ha megmondod, hol van az Isten?“ — „Adok én önnek kettőt, viszonzá az, ha megmondja, hogy hol nincsen?“ Tahát ön is, szerkesztő barátunk, nekünk tiz Napoleondort kínál, ha irunk önnek a felől, hogy mit mondott Napoleon? — adunk mi önnek huszat, ha azt megírja, hogy mit nem mondott el?

Egyébiránt Lamartine is megérkezett Párisba, de nem azért, hogy pique aux újra kezdje a képviselő-ségen a politikai gályát; még candidálatni sem engedi magát, hogy is lenne candidatus ott, a hol már egyszer predicator volt?

Végül még egy élczet nem engedhetek el, mely most jutott eszembe és nagyon jó.

Az angolok, a mért Simonoskit porrá lövették, hadiköltség fejében 16 milliócskát követelnek a japániaktól. No ezek is elmondhatják, a mit a marocci bey mondott Du Quezne-nek, mikor fővárosát a francziák lebombáztatták, s aztán követelték a nagy hadiköltséget: „Mért nem szóltak nekem elébb? én fele árért is felgyújtottam volna magam.“

Különben a legujabb bonmot az, hogy Kasselben a deficit snha sem deficiál.

Viszonttalálkozásig!

Különféle prédikációk egy és ugyanazon textus felett,

ha majda fővárosi elegáns világ extra-papot fog tartani a maga számára.

Textus: Illés próféta pediglen sokat éhezék vala a pusztában, a midőn is a holló táplálta őt orrában hordott eledellel; elvégre pedig felvitették az égbe tüzes szekéren.

A közönséges pap a közönséges embereknek erről így fog prédikálni:

„Hát biz, édes gyermekeim, a szegény embernek mindig az volt a legfőbb virtusa, hogy mennyi ideig bírja ki a koplalást? Illés próféta im példát adott nektek, hogy az ember nem azért született, hogy egyék, hogy a hasát megtömje, a háját megnövelje; hanem hogy elmélkedjék a világ mulandósága felett.

Mi volt az a próféta a régi időkben? nem más, mint mai világban az ujságíró. Voltak akkor is hamis próféták és igazi próféták, s láthatjátok, hogy az igaz próféták színe előtt még a hollók is úgy jelentek meg, mint előfizetők. Mert mit jelenthetett egyebet a próféta ölébe hullatott kenyér, mint kegyes subventiót; azért ti se legyetek rosszabbak a hollóknál, és praenumeraljátok az Idők Tanujára, a ki egyedüli igaz próféta jelenleg a pusztában.

A mi pedig a tüzes szekeret illeti, az nagy vizsgálására szolgálhat minden szegény embernek; mert ime, a hol szekerek vagynak, ott kocsisokra is szükség leend, és így a szegény emberek mindenütt fognak munkát és conditiót kapni; ha jó bizonyítványuk lészen.

Hanem már most gyertek haza velem együtt édes gyermekeim, mert mingyárt jönnek az uraságok; s azoknak másformán fognak prédikálni, valamint hogy ti sem kívánhatjátok, ha egy csepp belátástok van, hogy ők együtt imádkozzák veletek azt, hogy: „Add meg mi nekünk a mi mindennapi kenyerünket!” Miután ők zsemlyéhez szoktak.“

Az elegáns pap az elegáns közönség előtt pedig így fog e felől elmélkedni:

„Nagyságos és méltóságos keresztyének?

Illés ur próféta volt, még pedig nem az a próféta, a mit most sokkal gyöngébben adnak elő a nemzeti színpadon, mint Lagrange idejében; sem Schofka társa, a wetterprofét; nem is egy somnambule, ki entree mellett három kérdésre ad nagysádtoknak feleletet; hanem egy valóságos elegáns gavallér, a ki ha valamit mond, annak teljesülni kell. Ein Mann, ein Wort!

Hogy birtokos ur volt, az kiderül onnan, hogy pusztában lakott; tehát pusztája volt; er wohnte auf seiner Puszta. Vraisemblebalment azért éhezett, mert ez nála Hungercur vala. Hanem azért öltözetét el nem hanyagolta.

Kitűnik azon kor jeles institutiójából a hollókkal, melyek neki enni hordtak, hogy azon időben még a holló is, le corbeau! meine Hochgebohrenen, kötelezve volt, megadni az illetékes dézsmát, payer le dime, — az ő földes urainak.

A mi pedig a tüzes hintót illeti, melyen monsignore Illés elragadtatott az égbe, az nagysádtoknak nagy vigasztalásra fog szolgálni, hogy a más világon is vagynak equipageok, s ottan is elegáns fogatokon fognak járnai azok, a kiket ez rang szerint megillet.

És most legmélyebb köszönetemet nyilvánítom méltóságtoknak és nagysádtoknak, hogy kegyeskedtek magukat saját személyükben megalázni, és hogy az alatt míg beszéltem, fennhangon nem diskuráltak. Legyen szerencséjük az angyaloknak máskor is elfogadhatni kegyelmességteket, s elegáns toilettjeikben minél változatosabb variációkban gyönyörködhetni.“

Egy nap egy mandarin életéből.

Mikor Zin-Zin Tatárország kormányzó mandarin-jává lett, elindula Pekingben látogatásokat tenni a többi collegáinál.

Kezdte a főmandarinon, Ling-ling-en, a hol is, chinai szokás szerint, egymást orraik összeértetésével üdvözölve, következő párbeszéd keletkezett közöttük:

— Óh sokféle érdemü Zin-Zin, mondsza miféle rendet akarsz te csinálni Tatárországban?

— Óh végtelen bölcsességü Ling-ling: azt fogom csinálni, hogy összehivom rögtön a tatár országgyűlést; eléje adom, hogy küldjön követeket a te mindent helybenhagyó tanácsodba.

— És ha nem küld?

— Akkor szétkergetem; s egyenes választás utján fogok neked kötéllel annyi követet, a hányra szükséged van.

— Nagyon bölcsen gondoltad ki, óh Zin-Zin, tégy aképen. Itt jól fogadtatva, elment Zin-Zin ahoz a mandarinhoz, aki a külső hatalmasságokkal való ügyeket vezérli. Az is megkérdezé tőle, hogy mit akar csinálni a tatárokkal.

— Összehívom őket az országgyűlésre, s ott rájuk parancsolok, hogy jőjjenek fel Pekingbe.

— No, és ha nem jönnek?

— Akkor szétkergetem őket, s a kit megfoghatok, hajánál fogva huzom ide egyenes választás szerint.

— Óh azt ne cselekedd bölcs Zin-Zin, az nekem nem jó multság lesz; valamennyi ázsiai hatalmasság mind csak azt lesi, hogy mikor kap hajba a mennyei birodalom egyik fele a másikkal? hogy akkor ők is ránk rohanjanak. Erről a szándékról tehát tégy le.

Zin-Zin nagyon csóválta a fejét: egyik azt mondja, hogy jó lesz, másik azt mondja, hogy nem jó lesz, Ez már furcsa.

Mene tehát a harmadik mandarinhoz, a ki igazságot szolgáltat mindenkinek, akár kell, akár nem.

Annak is elmondá, hogy össze akarja hívni a tatár országgyűlést, hogy küldjön követeket Pekingbe; ha jön, jön; ha nem jön, hozza.

— Dicsőséges egy gondolat ez: magasztalá érte a jogok mandarinja; épen most vettem egy nagy bambusz erdőt, alig várom, hogy elláthassam belőle igazságtevő czikkelyekkel a barbár tatárokat. Cselekedjél szándékos szerint. Erre megint büszkébb kezdett lenni Zin-Zin, s bekopogtatott azon mandarinnak ajtaján, ki a hadseregek fölött szokott rendelkezni.

Annak is elmondta, hogy mit akar a tatárokkal Országgyűlés, ha az makacskodik, erővel választás.

A seregek mandarinja pedig azt felelé neki, hogy ez istentelen gondolat.

— Majd én az én szép hadseregemet, mely nekem egészen kell, hogy a gonosz Taipingók ellen őrizsem a birodalmat, a te furcsaságod végett kétfelé

osztom, hogy az egyik felével követeket fogdostass Tatárországban. Eredj a tatárba magad!

Zin-Zin erre megint kegyetlenül elszontyolodott s feljegyzé övéről lelógó tárczájába: kettőnek jó, kettőnek nem jó.

Mene aztán ahhoz a mandarinhoz, akire a bálványok tiszteletének rendbentartása vala bizva.

Annak is elmondá, hogy a tatár országgyűléssel nagyon röviden fog végezni; s ha másképp nem kap közülok követeket, a halálra ítélt raboknak kegyelmez meg, azon föltétel alatt, ha idejönnek ülni.

Erre a szóra nyakába borult neki a kultuszmandarin, összevissza csókolá orczáit.

— Ilyen ember kellett nekünk! Ez az igazi okos ember. Tedd azt minél előbb, bölcs Zin-Zin; a tatároknak nagyon sok arany, ezüst bálványuk van még; azokat én mind kicserélem tartósabb és szebb cserép és guttapercha bálványokkal; hatalmas ember vagy, óh Zin-Zin.

Zin-Zin maga is elhitte, hogy ő hatalmas ember, s most már egész biztonsággal lépett be a hatodik mandarinhoz, aki a pénzre vigyáz a mennyei birodalomban, hogy az valahol meg ne pihenjen, hanem szüntelen repüljön egyik kézből a másikba.

— Hát, hogy lesz, mint lesz? kérdé tőle a finánczmandarin.

— Minden jó lesz, összehivom a tatár országgyűlést.

- Az még jó lesz.

— De nem sokat teketóriázok veled; ha nem küldenek Pekingbe követeket, megint szétkergetem.

— Az már nem jó lesz.

— Azután pedig kihirdetem a népnek, hogy fogjanak nekem minden pusztáru! egy követet, s azt kötözve hozzák elém.

De már erre a pénzügymandarin oly dühbe jött, hogy a papirosnyíró ollóval rohant Zin-Zinnek.

— Hatsist ettél-e? hogy engemet meg akarsz rontani? kiálta a bámuló Zin-Zin fülébe; most sincs pénzem; ha te ezt teszed, egy batkát sem kapok kölcsön többet sem a belgáktól, sem a balgáktól, te mind szét fujod a kreditemet, mint egy kosár fosztott tollat.

Zin-Zin megrettenve támolygott haza; utközben följegyezvén övén lóggó tárczájába: három pro, három contra! Bráma legyen okos ezek között.

S azzal haza menvén lefeküdt divánjára, megtölté mákonnyal a pipáját és pipázott, és elaludt két álló esztendeig.

Regény telegrammokban.

— Uj genre. —

A régi módi regényforma levelekben már ócskaság.

1-ső telegramm. Gyémántfi Szivárványfihoz.

„Temesvár 1905. Május 15. Üzlet szilárd. Pók-háló 10 fillérrel alább. Per font 25 aranykorona. Küldök 600 mázsát. Cserebogár keresett cikk. Kérek 8000 mázsát. Szilárd megrendelés. Három hónap a dátó. Gyémántfi, cserebogár paraffingyár tulajdonos.“

2-ik telegramm. Szivárványfi Gyémántfihoz.

„Párizs — udvari bál — pókháló harisnya, — üzlet brilliant, — pókháló rapid emelkedik. Összevásárolni minden pókhálót a tout prix. Cserebogár abundant. Utánvétel mellett küldetik. Szivárványfi, pókháló harisnyagyár tulajdonos.

3-ik telegramm. Gyémántfi Szivárványfihoz.

„Kilenczezer tonna pókháló raktárban. Profit egy millio. Mi perczent nekem? Különben vállalat magam.“

4-ik telegramm. Szivárványfi Gyémántfinak.

„1¹/₄ perczent sensalia.“

5-ik telegramm. Gyémántfi Szivárványfinak.

„Kevés.“

6-ik telegramm. Szivárványfi Gyémántfinak.

„1²/₅ sensalia, — meg leány feleségül.“

7-ik telegramm. Gyémántfi Szivárványfinak.

„Hány testvér?“

8-ik telegramm. Szivárványfi Gyémántfinak.

„Solo.“

9-ik telegramm. Gyémántfi Szivárványfinak.

„Hozomány?“

10-ik telegramm. Sz. Gy.-nak.

„Minden mázsa után 5 korona.“

11-ik telegramm. Gy. Sz.-nak.

„Név?“

12-ik telegramm. Sz. Gy.-nak.

„Regina.“

13-ik telegramm. Gy. Sz.-nek.

„Jó“

14-ik telegramm. Sz. Gy.-nek,

„Forduló postán leány megy utánvétellel. Cserebogár utban.“

15-ik telegramm. Gyémántfi Kőszénfihoz.

„Gazdag bolond Szivárványfi leánya, mátkám, 45 ezer hozomány. Eskomptirozz rá 5 ezeret. Öregtől pénzt kapok, rögtön vissza. Lakodalomra jójj.“

16-ik telegramm. Szivárványfi Kőszénfihez.

„Gyémántfi leányom veszi. Igértem 45 ezer hozományt. Adok csak 4 ezeret. Kölcsönözz. 1½ per mèse. Lakodalomra jójj.“

17-ik telegramm. Regina Kőszénfihez.

„Apám férjhez ad. Gyémántfihoz. Nagy számár. Apám mondta. Még nem láttam. Leveleimet vissza. Poste restante lehet majd később. Lakodalomra jójj. Schmukk hol?“

18., 19. és 20-ik telegrammok. Kőszénfi Gyémántfihoz, Szivárványfihoz és Reginához.

„Gratulálok. Pénz szűk.“

21-ik telegramm. Szivárványfi Regina Kőszénfihez.

„Férj szörnyeteg. Három nap négyszer verekedés. Jójj szabadíts.“

22-ik telegramm. Kőszénfi Reginához.

„Idei méz keresett. Ára emelkedő. Veszem.“

23-ik telegramm. Szivárványfi Kőszénfihez.

„Megfogtalak! Értem telegrammot. Méz = mézes hét, enyim. Elégtétel. Amerikai. Pisztoly vagy dollár.“

24-ik telegramm. Kőszénfi Szivárványfihoz.

„Jes. Budai lutrin páros szám halál nekem, páratlan halál önnek.“

25-ik telegramm. Szivárványfi Kőszénfihez.

„Páros szám! Buona notte.“

26-ik telegramm. Kőszénfi Szivárványfihoz.

„Ma délben meghaltam. Golyó! Elégedve?“

27-ik telegramm. Szivárványfi Gyémántfihoz.

„Regina megszökött. Túl nem élem. Meghaltam este. Borotva.“

28-ik telegramm. Gyémántfi Szivárványfihoz.

„Halálod ruinált. Minden pókháló szakad. Agyiő. Halál per gyufa.“

29. usque 33-ik telegrammok. Krepelkafy pesti rendőralispán, Schmidffy n.-szebeni, Dobrzefy mármárosi, Bolnaiu balázsfalvai, Wladfy orsovai rendőrszolgabirákhöz.

„Szivárványfi, Gyémántfi, Kőszénfi üzerek, Regina üzérnő megszöktek, keletnek, északnak, délnek, sok család. Passiva iszonyu. Megfogni. Per schub vissza.“

34-ik telegramm. John Cox southamptoni rendőrbiztos Krepelkafy, pesti rendőralispánnak.

„Szivárványfi, Gyémántfi, Kőszénfi, inclusive Regina. Együtt megfogtam.“

35-ik telegramm. Krepelkafy John Coxhoz.

„Ki bizta rád? Tartsd magadnak, ha fogtad.“

Az akadémiai restoráció.

No még soha ugy nem örültem, hogy restorációból ép bőrrel haza szabadulhattam, mint most legközelebb, mikor az akadémiának restauráltunk új tagokat.

Mert hát tetszik tudni: itt is van fehér tollas és fekete tollas párt. A fehér tollas párt tagjai azok, akik a tolluk hegyét soha sem mártják bele a kalamárisba, hogy szép fehér maradjon egész esztendőn át; a fekete tollasok pedig azok, akik a tollaikat be szokták tintázni.

Hát aztán itt az a szokás, hogy elébb van az országgyűlés, azután van a követválasztás.

Minden osztály kikandidálja a maga követjelölt-jét, először rendes tagokat választanak, azután pedig rendetleneket.

Hát a mint a filozofusok megválasztották a maguk rendes tagját, s következett volna a matematikusokra a sor, akkor feláll egy historikus s azt kérdezi a matematikai osztálytul, hogy ha 43-at a 42-ből kivesszünk, mi marad ott?

— Marad kacskaringós menykő! felelnek rá neki. Akkor egy már „plus“.

— No, hát, akkor a matematikai kandidátus is „plus!“ mert már meg van a 42-ik tag is választva, s az lenne a 43-ik. Az pedig nem adódik.

A természettudósok látva, hogy így az ő jelölt-jük kimaradt, no iszen jövének kegyetlen haragba; először egy-kettő beszélt, utoljára minden ember. Ütöttük ököllet az asztalt, szikráztak a szemeink, ég felé állt a hajunk, s csak azért nem bombáztuk egymást a kalamárissal, mert nem volt.

No, én már láttam szinpadon is, azonkívül is restaurálni, férfiakat, asszonyokat duellálni, de ilyen ataknak a galánthai követválasztás óta még csak fantáziájával sem birtam.

Ez valahogy lecsillapult, fegyveres intervenció nélkül, akkor folytattuk a szavazást.

Hát, tetszik tudni, az ugy megy, hogy kap minden ember egy szem babot, a ki választó képességgel bír s aztán van errevalónézve egy deszkaszörnyeteg, egy fakrokodilus, a kinek a torkába bedugja az ember a kezét, s akkor észrevétlenül vagy az „igen“

vagy a „nem“ gégejébe ereszti le a maga babját. A többiek körülállnak s hallgatják, hogy melyik fiókba gurul le a titkos babszem? Hát ettől a két-torku szörnyetegtől én teljes életemben mindig szörnyen félttem; azért is a babszemet mindig az „igen“-be eresztem, mert attul tartók, hogy ha egyszer nemre zavazok, bekapja a kezemet s ott marad.

Hát csak szavazunk mi szépen, eleinte van harmincz babszem a két fiókban, azután, mintha státusz-papiros volna, egyre kezd alább szállni, lesz huszonnégy; majd husz, majd tizennyolcz, bukik nyakrafőre minden kandidátus. Az elnök könyörög: „Urak ne dugják el a babszemeket! hová lettek a babok? adják ide, a kinél van!“ Minden ember esküszik és forgatja kifelé a zsebeit, hogy ő nem lopott babot. Még egyszer szavaznak, még pedig valami indus tudósra, Baburajendrolalamitra a neve. Ez már össze-vissza csak tizennégy szavazatot tudott beszerezni.

„De már itt intrika van!“ kiáltanak fel minden oldalról. Hova lettek a babszemek? Babot akarunk látni! Nekünk teljes számú bab kell, vagy semmi!“

Ekkor inquisitio alá fogták azt a fábul való krokodilust, a szavazó gépet, s ime kisült, hogy az istentelen fenevad együtt szavazott a tudósokkal. A belerakott babszemekből egyet-kettőt minden szavazáskor a cigány-utczára szalasztott, s valami titkos gyomrába elrejtett, úgy hogy mikor kényszerített evo-meticák után kiürítésre birtuk, tizenkét félrenyelt babszem került elő belőle.

No, már most igazán azt hittem, hogy mingyárt következik a torontáli követválasztás, nincs más hátra, mint hogy feldöntjük az asztalt, széttépjük a proto-

collumot, eloltjuk a gyertyát, egymás szemébe hányjuk a porzót, s az elnököt kényszerítjük az ablakon át menekülni.

Bizony kicsinyben mult!

„Ez cselszövény! Ez intrika!“ kiabált, a kinek az Isten hangot, s az akadémiai votum consultativumot adott, s nem gondolta meg senki, hogy az a gonosz fastratagéma, az az akadémiai egérfogó volt egyedül az intrikus, gondolta magában, hogy egyszer ő is csinál magának egy kis tréfát, s képzelem, hogy nevetett magában, mikor sikerült neki úgy összevezíteni olyan sok vén okos embert.

Utoljára is 'a szavazások eredménye semmisnek nyilvánított, s más napra új választás rendeltetett el.

Hogy tudott megnőni.

Egy jeles tudósunk, általánosan nagyrabecsült ember, egyszer utazáson volt. Fuvarosa azon eredeti típusok közül került, melyekkel még most is találkozhatni Nagy-Magyarországon.

Utazás közben egyszer megállanak egy állás mellett itatni, s tudósunk odaad a kocsisnak egypár garast, hogy adasson magának a korcsmában egy itcze bort.

A kocsis, mint tisztességtudó ember, nem itta meg a bort, hanem elébb megkínálta vele urát.

— Köszönöm, atyafi, — válaszolt ez, — nem iszom.

— Nem iszik? — álmélkodik a jámbor ember, — már hogyne innék, innya csak kell! Vagy van valami baja az urnak?

— Nincs nekem semmi, jó ember, de nem veszi be a természetem.

— Hát soha sem iszik?

— Nem én, soha.

A kocsis végig mérte emberét, de nem szólt egy szót sem, csak a fejét csóválta, gyanusan vissza-visszatekintgetve az első ülésből arra a furcsa emberre, a ki soha sem iszik bort.

Már jó darabig mentek, mikor a kocsis előhuzza a hólyagzacskót s pipára tölt. Azután visszafordul:

— No, hát gyujtson rá az ur ebből a dohányból, nincs ám ez megfínyánczólva.

— Köszönöm, nem gyujtok rá, nem szoktam dohányozni.

De már ezt nem türhette az atyafi, hanem haragos ránczokba szedve szemöldökét, visszafelel félvállról:

— Se nem iszik, se nem dohányzik? Ugyan hogy tudott felnövekedni ilyen barom módra?

Német Berczi szemüvege.

Német Berczi egy idő óta fájós szemei miatt nagy tripla szemüveget hord, mely három oldalról takarja, s ez sok quiproquora ad alkalmat annak, a ki még így nem látta.

Vendéglőben lakván, a minap eltéveszti egy régi jó barátja az ajtót s benyit hozzá:

— Én doktor Hirschet keresem!

— Nincs idehaza, — szól Berczi; — de én vagyok az assistense; mondja el az ur, mi baja?

hanem elébb dobja el a szivarát, a doktor nem szereti a füstöt.

A jámbor patiens aztán nagy sopánkodva elmondja, hol fáj, mi fáj: Berczi csak hallgatja nagy türelemmel.

Végre ad neki jó tanácsokat s elbocsátja, nevéen szólítva a patientst.

— Hát ismer ön engem?

— Hisz sógora vagyok.

Ez akkor ismer rá.

— Hogy a muszka vigyen el! Csak legalább a szivarom ne dobattad volna el velem ijedtemben.

* * *

Máskor meg egy becsületes szász megy a szobájába, s keresi báró Fillenbaum képviselőt.

— Az a szomszédban lakik.

— Talán ön is képviselő?

— Az ám.

— Szintén szász?

— Igen. Én vagyok Eitel Frigyes.

(E két név egymásután következik a lajstromban.)

A becsületes szász hátrahőköl.

— Uram! az nekem igen közel rokonom.

— Annál nagyobb szégyen, hogy nem ismer ön a rokonára. — Főrmedt rá Berczi.

A jámbor szász átlátta, hogy ő a hibás, engedelmet kért s elkotródott.

Még is Deák Ferencz-adoma!

A kormánypártnak egyik kiváló vezértagja beszélget ugyanazon pártnak egy másik becsületes igazhittő tagjával, kinek az a természeti fogyatkozása van, hogy igen nagyot hall.

Beszélgetés tárgya a napirenden levő felháborodás a kormánypárt keblében, melynek még az a következése is lehet, hogy a párt felbomlik s Andrássy kénytelen lesz a baloldallal együtt coaliticus miniszteriumot alakítani: a mi igen nagy veszedelem volna,

„De még nagyobb veszedelem is jöhet ránk. szól a vezértag; ha a muszka be talál törni, elfoglalja Magyarországot, és a többi.“

A nehéz hallású derék ur azt hiszi, hogy a vele beszélgető még mindig a miniszter-crisisről lamentál s szent megnyugvással viszonzoz:

„Nem engedi azt meg Deák!“

Abból a régi jó időből.

A cenzura, — zsandár, — és bezirker uralom idejében beállit Pákh Alberhez egy cs. k. Commisär, adóösszeírás végett. A Pákhéval szemközt levő szobában lakott Gyulai Pál.

- Mi a neve?
- Pákh Albert.
- Foglalkozása?
- Író.

- Egyedül lakik e szálláson?
- Nem, oda át lakik Gyulai Pál.
- Mi 'az?
- Munkatársam.

Néhány nap múlva megkapja Pákh a következő „Mahnungszettlit“ :

Herr Albert Bach, Schreiber und dessen Dienstmagd: Julia Paul hat laut §. . . verpflichtet binnen 8 Tagen an Kopfsteuer-Gebühr 50 fl 30 kr. zu entrichten etc. etc.

Egy régi latin vers magyarra fordítva.

Ratio status Jesuitici in Effigie. — A jezsuita rendszer észjárása képletekben.

A mi hatalmunknak örökös joga áll im ezekben :

Csalni, hazudni sokat; — senki se tudja csupán.
Gazdagodásodról légy gonddal, bármí uton is

Csalva, avagy lopvást; — senki ne tudja csupán.
Lelkedben tagadón — esküdhetek Isteneidre.

Titkot rejtve takarj; — senki ne tudja csupán.

Nagyratörökvőket nyomd el, rángasd le erővel.

Nyögve heverjenek ott; — senki ne tudja csupán.

Szembe dicsérj, hizelegj, kit szived utái, te magasztald,

S szidd le, ha távol van; senki ne tudja csupán.

A ki utadban áll, kora holtát el ne kerülje

Tör, vagy nyelv által; — senki ne tudja csupán.

Irott törvénytől magadat megkötve ne tartsad;

Csak ha neked szolgál: — senki ne tudja csupán.

Kettő hogy ha pöröl, mind kettőt ejtsd el egyenkint,

S huzd le a bőreiket: senki ne tudja csupán.

Szűz légy s erkölcsös, — ha a nap süt; — bünt
kikerüljed;

Éjjel mind szabad az; senki ne tudja csupán.
Csalni lehet jobban a barátság örve alatt is.

Könnyebb ejt ni szerét; — senki ne tudja csupán.
Hogy költött színét a hazugság tartsa hivebben
Add kétségesen; — senki ne tudja csupán.

Egy napot el ne mulasztasz, valakin hogy csinyt ne
kövess el,

Mit keserüljön amaz; senki ne tudja csupán.
Vallásod köntös, leveted, meg felveszed egyként,
Lelkedet egy se köti; — senki ne tudja csupán.
Hogy ha van Isten, jó; de ha nincs, úgy félni se kell őt;
Mind szabad, a mi lehet; — senki ne tudja csupán.

Deák Ferencz-adoma.

Meglátogatja az öreg urat egy jó barátja a vidékről. Beszélnek egyről-másról. Végre kérdi az öreg:

— Ecce, bizony el is felejttem kérdezni, megnőttek már a kis leányaid, amióta a térdemen ringattam, képelem.

— Meg biz azok, Istennek hála, — válaszol a vendég, — maholnap anyányiak.

— Hát mért nem adtad már férjhez?

— Ugyan hova gondolsz! Csak nem loptam őket talán, hogy siessek tuladni rajtok, mikor az egyik még csak most mult tizenhat, a másik meg még tizenöt sincs.

— Hja pedig, barátom, nem tanácsos az ilyesmit halogatni. A lány is csak olyan portéka, mint más

portéka: akkor veszik, ha látják. Hozd fel őket a farsangra Pestre.

— No már azt nem teszem. Először is sokba kerül, másodsor meg az az elvem, hogy a jó bor czégér nélkül is elkél.

— El ám, ha megkóstolhatják, — felelt az öreg ur nagy komolyan.

Hogy támadt a makfalvi iskola.

Wesselényi Miklósnak ajándékozott egy jó barátja Csókafalván félhold czihert, hogy mint „földbirtokos“ a marosszéki marcalison résztvehessen.

Két órája már, hogy Wesselényi a gyűlésen menydörög s a jegyző keze megdermed a fáradság miatt; midőn az ellenpárt felbérelt makfalvi szikulusa közbekiált:

— Elég már, méltóságos báró ur, azért a kis cziherért!

E kis intermezzó annyira megzavarta a bárót, hogy nemsokára megalapította a makfalvi református elemi iskolát.

Miért nem sikerült felrobbantani a lánczhidat?

Társaság volt Deák Ferencznél. A többi közt ott volt Cs** mérnök, ki mód nélküli mélaságáról volt ismeretes. Sajátságos vegyülete volt ez annak, a mit *durae capacitatis homo-nak* nevezünk, s a szakmájabeli feltűnő jártasságnak, sőt genialitásnak.

Pipaszó közben éppen nagy tüzzel beszélte el Buda ostromát a forradalom alatt, hol ő is mint honvéd az utászoknál működött; mondá a többek között:

— Láta már Hentzi, hogy nem tarthatja magát sokáig, de mégis akart tenni valamit, hogy megemle-gessük, fel akarta vettetni puskaporral a lánczhidat; de nem sikerült ám a terv, mert nem sült el a puska-por, a mit a hidfőhöz csempészték.

— De hát hogy nem sült el? Kérdék ingerkedve a fiatalabbak, mintha nem tudták volna.

— Miért? hát mert megnedvesedett.

Ekkor az öreg ur, a ki sokat kötődött a meg-boldogulttal, így szólt:

— Mit gondolsz, talán nem is igaz, hogy azért nem sült el az akna, mert megnedvesedett, hanem tán olyan puskaport tettek belé, a mivel egyszer már lőttek?

Az öreg Cs** meghökkent, egy kevés ideig gon-dolkodni látszott, aztán pedig csendesen felelte, talán a gyufára gondolva:

„Bizony mondasz valamit, meglehet, hogy csak-ugyan úgy volt.“

A beszéd arany, a hallgatás bankó.

Az öreg gróf Teleki B. sehogysem szenvedhette a helységbeli pap beszédmodorát, mely kiapadhatatlan volt vizenyősségben, mint akár a Kraszna folyó ágya. Azonban életében még is sokszor ki volt téve a nemes gróf az ő lelki atyja végnélküli szó daráinak, s hogy

legalább halálában nyugalomát ne zavarja ez a szélkelep, következő passust csusztatott be végrendeletébe: „Hagyok a nagybányai papnak egy könyörgésért ötven aranyat; a hosszufalusi papnak pedig, a miért temetésemnél hallgat, öt forintot hagyományozok.“ Persze, hogy nem volt kedve a paternek beszélni, mert akkor az öt forint benmaradt volna.

Deák Ferencz-adoma.

Az 1832/6-ik évi pozsonyi országgyűlés alatt Deák Ferencz a „négy vödör“ utcában volt szállva, hol tőzsomszédságában lakott Villaks zirczi apát és Balassa Gábor veszprémi kanonok és káptalani követ, később szombathelyi püspök. E két főpap minden héten egyszer, kétszer ebédet adott, és törzsvendégeik valának az országgyűlés kezdetén Deák Antal, azután Ferencz, Szerencsy István, Vég Ignác és Mayer fehérvári kanonok; egy ilyen ebéd alkalmával, mikor épen az ugynevezett religionare forgott a szőnyegen, azt mondta a zirczi apát Deák Ferencznek:

— Hát a tekintetes ur csak segíti azokat a protestáns atyafiakat?

— Segitem bizony, felelé Deák, mert én sohasem tagadtam, hogy szabad gondolkozásu ember vagyok; sőt megvallom nyíltan, hogy tovább is mennék, ha az utasításom nem gátolna

— No de, kérem a tekintetes urat, viszonzá az apát, tessék csak azt venni, milyen messze akarnak menni azok az atyafiak, mikor most már azt sem

tartják szükségesnek, hogy a főpásztornak bejelentessék, ha valamelyik hive egyik vallásból átmegy a másikba.

— Követem főtisztelendő urat, nem birka a keresztény lélek, hogy le kelljen metszeni a rovásról, mikor egyik nyájból a másikba hajtják, — mondá reá nyomban Deák; — mire aztán nem szólt az apát egy szót sem.

Krónikás adomák.

1848-ban az urbéri viszonyok megváltozván, a gazdaság közül sok tiszt nélkülözhetővé vált.

Gr. K. G.-nak mondja egy izben testvére, mért nem küldöd el nélkülözhető tisztjeidet? hisz nincs reájuk szükséged.

— Igaz — válaszolja a gróf — hogy nincs reájuk szükségem, de ő nekik van szükségük én reám.

* * *

Midőn 1850-ben a fogságból kikerült, bőkezűleg jutalmazta a hozzá folyamodó volt honvédeket. Akkoriban az uradalmakban természetett czikkek mind aranyért adatván el, zsebében mindig hordott egy csomót, s nem egyszer megtörtént, hogy az utolsó koldusnak is aranyat adott. Egy alkalommal titoknokával . . . i gyönyörű parkjában sétálván, egy elrongyolt, kiéhezett külsejű emberrel találkozik. Az első megszólításra benyul zsebébe s egy aranyat ad neki. De az Istenért — mondja titoknoka, — mit

csinál méltóságod? hiszen ezen embert megcsalják, nem ismervén az arany értékét, azt adnak neki érette, a mit akarnak.

— Igaz, igaz, válaszolja hirtelen, benyul másik zsebébe s egy tallért nyom a koldus markába.

Miután e végett is figyelmeztette volna titoknok, hogy ennek felváltásánál is csalásnak lesz kitéve az ember — ergo det ipsi — mondja újra — *quinque florenos*.

És így az egy krajczárral megelégedő koldus egy aranyat, egy tallért, és öt forintot kapott.

* * *

Egy izben megrongált egészségének helyreállítása végett Ostendébe akart menni a tengeri fürdő használatára. Elment tehát a titkári irodába, hogy az utlevélérti folyamodványt elkészíttesse.

— *Amice B.* — mondja — *germanice ne scribat*, írjon magyarul.

Elkészülvén a folyamodvány, mondja titkára, hogy a személyleírás is szükséges.

— Hát csinálja.

— Születés hely? Hol született méltóságod?

E kérdésre hirtelen láng borította el arcát s kezeivel élénken hadonázva mondja: az nem kell: azt hagyja ki!!...

És egy világot sem engedte volna e rovatot betölteni — mivel hogy Bécsben született.

* * *

A számár czimet igen könnyen osztogatta. Egyik, oldala mellett becsületben megőszült komornyikja

ezt igen zokon vévén, elkeseredve kérte a grófot, hogy ha csak teheti, ne czimezze őt így, mert az neki igen' fáj.

— Jól van, — mondja a gróf, — nem nevezlek többet így édes Atillám, hanem ha minden erő s feltételem mellett is kijutna neked belőle, ird fel pontosan, és a hónap végén minden számár után kapsz öt forintot.

A hónap végén beadta a komornyik a számadást s mintegy háromszáz forintot kapott a titulaturáért. Itt ugyan nem lehetett mondani: titulus sine vitulo.

De azért Atillának mindamellett kijutott a titulusból azután is.

Hihetetlen igaz történet.

Ha nem velem történt volna meg ez a tréfa, azt mondanám, hogy ugyan törhette rajta a fejét valaki, a míg ilyen czifrára kicsinálta, de hát valóságos igaz történet ez.

Domahidy Ferencz szatmári főispánnak, régi jó barátomnak kellett valami iratokat elküldenem, a zsebemben voltak, mentem be a városba; a midőn éppen szemközt találkozom vele. Mingyárt megállítom: „ugyan jó, hogy véletlenül találkozunk, legalább nem kell annyi emeletre felmásznom; itt van nálam egy leveled: kérlek légy szives vedd át.“

A megszólított rám néz nagy hidegen s egy szót sem szól.

„Talán neheztelsz rám valamiért?“

Csak nem szől rá semmit.

Nini! Domahidy Feri nem ismer rám: pedig kilencz esztendeig ültünk egymás mellett a képviselőpadon s egymással szemközt a klubban.

„Én vagyok Jókai.“

„Tudom!“ felel a megszólított elpusztíthatlan hideg vérrel.

„Hát ön talán nem Domahidy Ferencz szatmári főispán?“

„Sajnálom; de nem vagyok az.“

„Ugy ezer bocsánatot kérek. De ilyen hasonlóságot nem láttam soha életemben.“

Megjegyzendő, hogy olyan szemem van, hogy a Saturnust kiismerem a többi csillagok közül a kari-májáról pusztá szemmel.

Aztán felmentem a „Hon“-ba, ott egy kicsit megakadályoztam a munkatársakat a dolgozásban; s azt elvégezve, indultam az országházba. Mikor az Athenaeum kapuján kilépek, éppen akkor toppanik elejbém Domahidy, mint egy Deus ex machina. Messziről mosolygott rám, s ő köszöntött elébb.

„Servus Feri! Mondok neki! nézd csak, hogy jártam az elébb? Egy tökéletesen idegen uri embert fogtam el helyetted az utczán, s egy egész spechet tartottam neki, míg észrevettem, hogy nem te vagy.“

A megszólított erre azt mondá:

„Kérem szépen: még mindig nem vagyok Domahidy Ferencz, szatmári főispán.“

— Még az nap aztán harmadszor is összetalákoztam Domahidyval: az már az igazi volt: — de már nem mertem megszólítani. Elküldtem a levelét postán.

Hajdan és most.

Boldog emlékü Bodola Sámuel erdélyi ref. püspöknek, — körutja alkalmával, egy nagyvilágiasságáról ismert fiatal pap bemutat egy nagy értékű urasztali aranykelyhet, melyet ő egy bálrendezés után begyűlt tiszta haszonból vásárolt a hivek épülésére. Kérdé aztán, mi a főtisztelendő megjegyzése reá?

— „Régen voltak aranypapok és fakupák; most pedig vannak arany kupák s fapapok!“ lőn rá a felelet.

Báró Sina életéből.

I. Négy napig a béröltözetben.

Kár volna, ha a nagylelkű nemes életírásából e szép vonás kimaradna. Egy kész kis regénytárgy ez magában.

Báró Sina egyik nagy kiterjedésű uradalmában egy fiatal kiszolgált huszár nyert valami nagyon szegény alkalmazást. Jó családból való ifju volt, finom nevelésű és eszményi szép férfi alak. Családja azonban a szabadságharcz alatt vagyonilag tönkre ment, őt magát elvitték Olaszországba a huszársághoz, s mire haza jött, ősi házáat, birtokát mind idegen kézen találta. Államhivatal akkor magyar ifjak számára nem virult, meg kellett elégednie a legszerényebb irnoki állomással. — Itt deli férfias alakja s finom modora által feltűnt az ifju földes urnak, mikor a birtokait

meglátogatta. — 1858-ban az uralkodó körutat tett Magyarországon, s ez alkalommal több előkelő földbirtokos csatlakozott a magas látogató diszkisérétehez. Hire volt, hogy báró Sina is nagy pompával szándékozik az uralkodót fogadni: egy budapesti ruhakészítőnél több napig ki volt téve a diszöltözet, mely négyezer forintba került: a főur huszárjának egyenruhájául.

Ez időben báró Sina magához hívatta a daliás alakú fiatal irnokot s azt mondá neki:

„Ön mivel, jó családból való férfi; de azért ne vegye megbántásnak, ha önnek egy különös ajánlatot teszek. Itt van egy testőr huszári öltöny, mely egészen az ön természetére van szabva. Ezt én a fejedelmi látogatás alkalmára készítettem. Ha kész ön azt felvenni, a királyt fogja szolgálni benne: és nem tovább, mint négy napig“

A fiatal férfi végiggondolt az ajánlaton és ráált. Négy napig testőrhuszárkodott báró Sina mellett, s ez alatt deli alakja s finom modora által még azok figyelmét is magára vonta, a kik különben nem szokták az ilyen öltözetben levő embereket észrevenni.

Négy nap alatt letelt a szegődés ideje, mint ama mesebeli szolgálati esztendő, mely csak három napból áll; akkor magához hivatá Sina az ifju huszárviselet embert, s megköszönte neki a szives készséget és hűséges szolgálatot.

„Ezt az öltönyt pedig tartsa meg ön emlékül. S hogy ezt még szükségből se legyen kénytelen viselni többé, fogadja mellé ezt a kis napidijt“

Az a kis napidij volt negyvenezer forint.

Ezt a történetet én Deák Ferencztől hallottam; tehát igaz. — A regényírónak még csak egy szerető sziv vágyait s örömeit kell hozzá költeni s kész a legszebb regény.

II. A rendezett földes ur.

E másik esetet is ugyanazon nagyértékű kutforrásból tudom. Egy igen nagy birtoku magyar földes ur, Sinának egy régi jó barátja, egyszer meglátogatta a bárót Budapesten, mikor az éppen itt időzött. Elmondta neki látogatása okát. Örökös bajban van. Jövedelme igen szép volna; de az neki sohasem elég; esztendő végén mindig deficizzel zárja be a számadását, tanácsot jött kérni a bárótól, mint pénzügyi tekintélytől, hogy mit kellene tennie, ami által gyökeresen rendezhetné pénzügyeit?

Sina egész készséggel ajánlkozott barátjának a legcélravezetőbb utasításokat adni, s aztán elbeszélgettek minden egyéb más napi kérdésről, míg eljött a vacsora ideje.

„Menjünk együtt a vendéglőbe“, mondá Sina látogatójának. — Azonban azalatt elkezdett esni az eső s a látogató bérkocsit akart hozatni. — „Szükségtelen“, mondá Sina. „A vendéglő közel van, s nekem jó nagy esernyőm van, elférünk alatta mind a ketten.“

Aztán elmentek együtt vacsorálni. Étkezés végével a rendezendő földesur fizetett négy forintot és néhány krajczárt: a mi az ötösből visszajárt, azt hagyta borraivalónak, Sina pedig költött kilenczven krajczárt az estebédjére.

Akkor bucsut vettek egymástól s jó éjt kívántak.

„No, és mikor fogod velem becses utasításaidat közölni a rendezkedésem felől?” kérde a jó barát.

„Ugy hiszem, hogy már épen közöltem azokat veled“, volt rá a válasz.

A honvágó.

T . . . y Sándor és K . . . y Gyuri két kiváló vezértagja a magyar emigrációnak, azokban a vigasztalan napokban, a mik majd felköltötték, majd elaltatták a reménységet, a hazába ismét visszatérhetni: együtt időztek Genfben s ott segítettek egymásnak — építeni fellegvárakat.

Minden érzékenység gyöngeség: így a honvágó is az; férfiak nem szokták azt egymásnak megvallani, hogy fáj a szívök: inkább elütik tréfával.

Egyszer künn sétálnak többedmagukkal a mezőn s intézik a magas politikát T . . . y Sándor e közben észreveszi, hogy K . . . y Gyuri el-elmaradoz a társaságtól, s valamit fölszed a gyepről, s azt alattomban, hogy senki észre ne vegye, a zsebébe csusztatja.

Rálesett, hogy mi az, a mit gyűjtöget, s megütözve látja, hogy az semmi sem más, mint száraz tehéntrágya.

Megvárta, hogy egyedül maradjon vele s megkérdezhesse tőle:

— Hát te mi a tatárnak szeded föl a mezőről a tehéntrágyát.

K . . . y Gyuri fülig pirult e szóra, mint a tetten kapott szerelmes.

— Bolondság! — Már csak megvallom neked. — Mikor haza megyek, bezárkózom a szobámba, tányérra halmozom ezt az összeszedett trágyatőzeget, meggyujtom: — s aztán annak a bűze mellett azt képzelem, hogy odahaza vagyok az én kedves alföldemen.

Mindakettőnek a szeméből kicsordult egyszerre a köny ...

..... Erre a bolondságra! ...

A rejtélyes ajándék.

T...y Sándor nevezetes gyűjteményben van egy szép elefántcsont markolatu tőr, a mi bele játszott a világtörténetbe,

1854-nek egyik márcziusi napján Mazzini így szólt T...y Sándorhoz. (Mindketten Genuában laktak.)

„Egy politikai menekültön kellene segitenünk, a kit üldözőbe vettek a szardíniai hatóságok: csinálj számára valami pénzgyűjtést; te sok urfélével vagy ismerős.“

T...y még az nap este gróf K...yné estélyén összegyűjtött az ismeretlen jótékonyági célra ezer-töszáz lirát, s azt átadta másnap Mazzininak.

„Több mint elég“, monda ez; „most csak felét adom neki, a többit megkapja később; mert szüksége lesz rá. Köszönöm.“

Másnap reggel még ágyában hevert T...y; mikor belép hozzá egy csinosan öltözött fiatal olasz

s bemutatja magát udvariasan, hogy ő az a bizonyos politikai menekült, a kinek a számára a pénzsegélyt gyűjté.

T...y kérdé tőle, honnan jön? A menekült azt felelte: Pármából.

Azzal kivont a kebléből egy finom kis tört s azt letevé az asztalra.

— Fogadja el ön tőlem ezt a szegény kis emléket. Jó éjszakát.

Azzal távozott. T...y Sándor aludt tovább s álmodott a páрмаi hercegről, hogy akasztatja a politikai vádlottakat, s hogy korbácsoltatja a piac közepén az urhölgyeket, akik az olasz trikolorot merik viselni öltönyeiken.

Mikor aztán délben kiment az utcára, minden ismerőse azzal a hirrel jött rá szemközt, hogy a páрмаi fejedelmet saját palotája lépcsőjén egy ismeretlen ember mult éjjel agyonszurta.

Ez időben az olasz politikai életben, mint tudjuk — a tör nagy szerepet játszott.

Ez volt az a históriai tör.

Mikor Deák Ferencz hazudott.

Akkor történt, midőn az ő felsége által a régi honvédek részére felajánlt koronázási ajándékot, a százezer aranyat a honvédek közt kiosztották.

A nyomorba süllyedt derék vitézek közül, kiknek érdeméből együgyűség volna valamit levonni akarni, sokan sereglettek akkor a fővárosba.

Nincs abban semmi csodálni való, hogy némelyeket az üldöztetés, elveszett jövő, talán keresetkép telenség és hazafiui bánat, meg a köteles nemzeti háláról megfélekedésünk a hegyek nemes levének tulságos élvezetére vezetett. Pedig ha ez a szenvedély vagyontalansággal párosul, könnyen a bűn ösvényére vezethet.

Tehát midőn a koronázási ajándékot kiosztották, egy, majdnem két évtized szenvedéseitől megtört, ütötköpött ruházatu egyén, ki arczán a borital tulságos élvezetének kinyomatát viselte, és szintén hönvéd volt: azon alkalommal, midőn Deák közbenjárását a segély iránt az „öreg ur“-nál kikérni járt, annak egy egész öltözet fekete ruháját ellopta. Aztán elvitte egyenest a „schiffmannsplatzra“ s ott kínálgatta a házalóknak.

Az ott állomásozó rendőrnek feltűnt ez a ruha-áruáló alak. Megszólította, hol vette a ruhát.

— Mit? Én X. volt honvéd vagyok. Ezt az öltözetet Deák Ferencz ajándékozta nekem!

— No, majd megkérdezzük tőle, kövessen.

És elvezette a kapitánysághoz. Ott a ruhát még jobban szemügyre vették s úgy találták, hogy ez az öltözet, melyben Deák nagyobb ünnepélyes alkalomkor szokott megjelenni.

Egy derék rendőr emberünket Deákhöz kísérte. Ott előadá a történetet, a rendőrség gyanuját, s a vélt tolvaj azon állítását, hogy az öltözetet ajándékba kapta.

Deák fájdalmas pillantást vetett a tolvajra s a rendőrhez fordulva mondá:

— Azt a ruhát csakugyan én ajándékoztam neki. Adja vissza neki, és bocsássa szabadon.

Si accepisti, nega!

Az ötvenes éveknek elején volt itt Budapesten egy kellemetlen egyéniség, akit senki sem szeretett, ellenben mindenki félt tőle. Először azért mert minden félelmes helyre (policziára, katonai kormányzósághoz) bejáratos volt, azután meg, hogy ujságokba irt s minden embert bepiszkolt.

Azaz, hogy „minden ember“ volt a színész; mert a többi nem igen jött elő az odujából, hogy magáról beszéltesse. Ezeket aztán czibálta kegyetlenül. — Türték a jámborok: azt gondolták, hogy ez a szubvenczió.

Egyszer azonban valami új énekes került a színházhoz, a ki még nem élte bele magát az itteni állapotokba. Persze, hogy azt is kegyetlenül lepiszkolta.

Az énekesek azonban nem olyan emberek, mint más. A megbántott művész odament a kellemetlen emberhez s azt a saját szobájában con amore felpofozta.

Csak azután, hogy megtörtént a szerencsétlenség, kezdett el rajta gondolkozni, hogy ez mégis nagy bolondság volt. Az ilyesmiért az embert még be is csukhatják.

Meg akarta előzni a veszedelmet. Elment a rendőrfőnökhöz s maga bejelentette az elkövetett violentiát, kérve, hogy ha lehet, kegyelmes büntetést szabjanak rá érte.

A rendőrfőnök mindjárt küldött a kellemetlen emberért s maga elé hivatta, hogy szembesítse az önvádlottal.

— Ez az ur feladta magát, hogy önt a saját lakásán felpofozta.

— Engem? Soha se tudok én róla semmit.

Eltagadta a kapott pofont.

Ekkor aztán megharagudott a rendőrfőnök s kicsibe mult, hogy a szegény énekest most már meg azért nem csukták be, hogy mért „nem“ pofozta fel a kritikust?

A poétás rektor.

Mikor Deák Vörösmartyval gyalog beutazta hazánk egy részét, egy kis falu végén levő korcsmába is betértek pihenni s ott kérdezik a csaplárt: nincs-e falujoknak valami nevezetes története, adomája, vagy embere? mire ezt a feleletet nyerték: de bizony van olyan rektorunk, hogy poétásabb nincs a világon se!

Ez különösen érdekelvén Vörösmartyt, azonnal kérdezte, nem lehetne-e hozzá jutniok, hogy csodálják ők is? De izibe itt lesz, felelt a gazda, ugy is lett. Vörösmarty elmondá, hogy mint nagy rögtönző poétát lehetne-e őt hallaniok verselni?

— Igen is! illő diurnumért állok elébe, a mi minden rimre egy itcze bor.

Megegyeznek azonnal. Ekkor aztán kérdé a rektor, hogy hát miről kadencziázzon? Deák az országun látott egy batyus zsidót haladni, s azt jelölé ki tárgyul. Mire a rektor rögtön így zengedezett:

„A zsidó sokat utaz. keveset költ.
Utát nem csinál, gátat nem tölt. (Ez 1848 előtt történt.)
Az ő vetése soha sem zöld.
Mégis neki terem a föld.“

A két nevezetes utazó rögtön utalványozta a négy itcze honoráriumot.

Deák Ferencz-adoma.

Boldogult Deák Ferencz a buziási szép parkban találkozott egy fiatal emberrel, a ki még akkor megyei tisztviselő volt s a kinek német eredetű leány neje az öreg urnak azért tetszett, mert tökéletesen megtanulta a magyar nyelvet.

Az öreg ur séta közben a fiatal emberhez fordul s tréfásan kérdi, hogy tősgyökeres magyar ember létére mint tudott elvenni egy stocknémet lányt.

— Hát kedves urambátyám, nagyon utálok a fajtáját; s azt gondoltam, hogy ha egyet elveszek belőle: azzal is kevesebb lesz a német.

Az öreg ur egy darabig nem szólt, hanem aztán így fordult a fiatal emberhez:

— Te Ferkó, nem is vagy te olyan bolond, mint a milyennek teszed magadat. De ha már mégis csakugyan bolond vagy, hát azt kívánom, hogy teljesedjék be rajtad a magyar közmondás: egy bolond százat csinál.

— Szabad kérdeni urambátyám, hogy miként érti ezt? — kérdi a mi emberünk az öreg urat.

— Ne kérdjed, hanem csináld! — fejezé be Deák a discursust.

A Széchenyi-üdvözlő.

A Tiszán az első gőzös haladt végig, fedelzetén Széchenyi István gróffal, ki a nevezetesebb városok partjain kiszállott, hogy az üdvözlő küldöttségek szónoklatait meghallgassa.

Ama küldöttségek közt, melyek Szegeden tiszteltek, volt a csongrádi is, Müller János szolgabíró vezetése alatt, ki midőn a nemes gróf elé lépett, keblére tett kezekkel így kezdé mondókáját:

— Engedje meg méltóságod, hogy két lépésnyire álljak meg méltóságodtól.

Széchenyi bámulva tekintett a szónokra, ez pedig így folytató:

— Mert méltóságod oly csillag a haza egén, kinek sugára és farka két lépésnyire söpri el a föld emberét.

Széchenyi alig tudta visszatartani nevetését.

Palócz-szivesség.

Tél idején, nagy hóban, fát vágtak a palóczok az erdőben. Arra hajtat egy szán, és beleütödvé egy szikladarabba, felborul.

Látták a palóczok, hogy a bennülő zöldhajtókás egyén — kit ők katonatisztnak néztek s azt hitték, hogy azon ezredbeli, melyhez fiaik tartoztak — nem bír kikászolódni a hóból; odamentek és a legnagyobb előzékenységgel nemcsak a vélt tisztet, hanem a feldőlt szánt is talpra állították.

Midőn már minden rendben volt, az utasok ismét a szánban, bundáikban elhelyezve ültek: szívélyesen köszöné meg a palóczok szolgálatkészségét a zöldhajtókás ur.

— És ha Losoncra vetődnek, bármiben is szívesen megszolgálom fáradságukat, csak forduljanak hozzám.

— Haát meere es keressük oszténg az urat? — kérdék az atyafiak.

— Én N. pénzügykomiszárius vagyok, a pénzügyigazgatóságnál mindig megtalálnak.

— Tyüh! Micsoda... finác? akko haat vissza a haóba!

És ezzel ismét felborították a szánt kocsistól, pénzügykomiszáriusostól együtt, s hagyták őket eviczkéltni a félőlnyi hóban.

Adomák az öreg gróf Károlyi Istvánról.

Elenyák páter, az öreg Károlyi István gróf udvari papja és fiainak nevelője, művelt, életrevaló, vig ember volt, nagy kedvében járt urának, ki nem is talált rajta egyéb kivetnő valót, mint, hogy a páter igen gyéren pislogatott belé breviáriumába. Ezt az egyet aztán ura már csak tréfa kedvéért sem állhatta meg szó nélkül.

A páter váltig szabódott a szemrehányás ellen, ő levén az, ki mindennap legbuzgóbban recitálja el a maga breviariumi részét, nem is tett neki több szemrehányást, hanem belelopott egy százast a breviariumba,

éppen a tisztelendő ur védszentjéről szóló lapok szomszédságába.

Mikor aztán egy év múlva rá névnapját ülte a tisztelendő páter: ura felköszönté ékes asztali köszönettel, kívánván neki oly hosszú életet, hogy öregsege napjaiban a breviariummal is megbarátkozhassék.

Persze, hogy a páter ismét erősen protestált az igazságtalan insinuáció ellen.

Ekkor aztán ura egyik fiával előhozatta a tisztelendő ur breviariumát, felütötte azon a lapon, melyen Elenyák nagy meglepetésére egy százas rejtőzködék s a társaság derült mosolya közt küldeték el a bankó a falu jegyzőjének a tisztelendő ur nevében, ki nevénapján a szegényeknek kívánt vele egy jó napot szerezni.

* * *

Két tisztje versenyzett egymásnak hátamögötti leszólásában.

A gróf végre megsokalta a dolgot; s mikor jött az egyik besugó, leültette, hogy írja le szórul szóra, a mit társáról elpletykázott. Jó lesz majd ad acta tenni nehogy feledésbe menjen.

Ugyanigy tett a másikkal is.

Mikor aztán mindegyik biztos volt benne, hogy társát teljesen eláztatta: egy szép napon felhivatta őket együttesen és mindegyiknek társával szemtől szemben kellett előtte felolvasnia írásba foglalt rágalmazásait.

* * *

Egyszer egy szép főtí parasztasszonyt fogott el az erdésze, a ki a nagy erdőn fát lopott. Felkisértte a

kastélyba, s elmodta, hogy micsoda veszedelmes erdőpusztító tolvajt fogott el.

— És csakugyan olyan nagy fatolvaj ez az aszszony? — mondá a gróf. — No ezen gyökeresen kell segíteni. Azonnal küldjön neki erdész ur egy öl felvágott cserfát a házához. Tudom, hogy nem jár többet az erdőre fát lopni.

Muszka élcz.

Miklós czár így szólt Mencsikoffhoz:

„Hallod-e te! Hogyan van az, hogy én, ha kimegyek a nyefszki prospektre ott találkozom a te öcséddel; — ha megyek az angol rakpartra, megint találkozom a te öcséddel; — ha a nyári kertben sétálok, ott is megint találkozom a te öcséddel? — Hát nincs a te korhely, naplopó öcsédnek egyéb dolga, mint minduntalan ott csavarogni, a hol én járok?”

A dorgálást elmondta Mencsikoff herczeg az öcscsének, ki huszárhadnagy volt.

A huszárhadnagy erre azt viszonzá:

„Hallod-e bátyuska! Hogyan van az, hogy én, ha kimegyek a nyefszki prospektre, ott találkozom a czárral; — ha megyek az angol rakpartra, megint találkozom a czárral; — ha a nyári kertben sétálok, ott is megint találkozom a czárral? — Hát nincs a czárnak egyéb dolga, mint minduntalan ott kóborolni, a hol én járok?”

Valljuk meg, hogy jó vicz volt; hanem az öcsém uramat elküldték érte Szukum-Kaléba makkot sütni.

Székely támad.

— Törvénytörési jelenet. —

Elnök: No hát Bozsi bá, mondja el az egész dolgot, hogyan történt, de nagyon igen nagyon sokat ne hazudjék.

Bozsi bá, csizmadia mester. Nem vagyok én paraszt: tudom, hogy mennyi dukál egy székelynek? azt is tudom, hogy mennyi borvizet szokas önteni a bor közé, hogy az uraknak tessék? No, hát így van a dolog. Hogy a Gábor urfi, a ki fain gyerek, mert kívül hordja a pantallóját a csizmája szárán, odagyün hozzám, s azt modja: hogy „Gyuszi bá, mi ketten vagyunk Székelyországban a legokosabb emberek.“ Minthogy pedig ez igaz, hát a többinek is igaznak kell lenni. Aztán elmondta, hogy ő most beszélt a török szultánnal Pesten, a hol annak magának van egy kávéháza, a hová minden délután lejár azon a gőzsiklón, a mit a Széchenyi Ödön csinált neki Konstantinápolybul Pestig — fekete kávéra, amit én is ittam már egyszer. Aztán meg patikája is van neki ott Pesten, a hol olyan szert, árul hogy ha azt mondja, nincs többé kopasz fej, hát egyszerre minden töröknek haj nő a kopasz tarkóján. No ugy-e, hogy ez is igaz. No, hát akkor az is igaz, hogy a török szultán keservesen panaszkodott, hogy annyi a penze, nem tudja mit csináljon vele? Azt mondja neki Gábor öcsém: adja ide: elverem én! Ez is igaz. Hanem hát hogy juttasson belőle a szegény székelyeknek is; mert kis szekér faragásbul nehéz megélni sok

gyerekes embernek. Hát aztán a szultán erre ígért neki akkora pénzt, hogy ha én azt le akarnám írnya, az egyik ajtónál elkezdeném, s a másiknál se végezném el, abból az ígért pénzből megint a Gábor urfi ígért nekem annyit, a mennyivel a vásáros ládám megtelik, én meg abból ígértem annyit minden egyes legénynek, a mennyi egy csizmaszárba belefér (már tudniillik, mikor a lábára fel van huzva).

Elnök: És mi czélra volt ez az ígélet?

Bozsi bá: Hát csak arra való volt, hogy feltegyük a vörös sipkát, a ki alatt senki se lát meg bennünket, átbballagjunk a grániczon, s ha lehet elfogjuk a muszka császárt seregestül, ha nem lehet, visszagyüvünk, s kitagadjuk belőle magunkat.

Elnök: Ez tiszta munka. Félre lehet állni, Álljon elő a fináncz! Hát maga hogy keveredett bele ebbe a dologba?

Fináncz: Hát egy pár fejelésre lett volna szükségem: bementem Bozsi bához; mondok neki: „jó reggelt nagy jó uram!“ Mondja nekem: „Káplár öcsém, kell-e ahajt ötszáz forint?“ Mondok neki: „Ide vele nemzetes uram“. Aszongya rá: „Strámester öcsém, mingyárt meglesz, hogyha felcsapsz!“ Mondok neki: „Ötszáz forintért fel is csapok, le is csapok, mindenfelé csapok tekintetes uram!“ Aszongya rá: „Ember vagy a talpadon, hadnagy öcsém; hát akarsz-e török katona lenni?“ Mondok neki: „Üsse part! nekem mindegy, akár német, akár török, csakhogy a hitvallásomat, a kiben neveltetem, disznóhus és bor dolgában meg nem változtatom méltóságos uram.“ „Nem is kell a! kapitány öcsém, csak ezt az irást kell aláírnod la!“ „De hát mi van abban az irásban nagyságos

uram?“ „Hát csak a van abban, major öcsém, hogy: én ez s ez, kötelezem magamat, hogy ha Isten megsegít, s megházasodhatom, s aztán a feleségemet is megsegíti, hogy fia lesz, s aztán még hatszor megsegíti, hogy hét fia lesz, s a hét között egy olyan lesz, a ki semmi jó dologra használható nem lesz, hát azt elküldöm a török szultán segítségére katonának.“ „Hogy ne irnám ezt alá, excellentiás uram!“ „No hát ird alá óbester öcsém.“ Aláírván, ahajt így szólék hozzá: „No hát majszter, most már adjon kee arra az ötszáz forintra egy pár fejelés csizmát.“ Arra megfogá a nyakamon a bőrt és kilöke a kaszármájából.

Elnök: Ez okosan volt végezve. Halljunk egy földész. Hát te öcsém legény mi járatban vagy itt?

Legény: Könnyü a szegényt kicsufolni, de nehéz felruházni. Könnyü keeteknek onnan beszélni az akasztófárul, de nekünk „szijmadzag: huzzad!“ Aztán a tordai malacznak is több esze lehetett volna a maga idejéhez képest. De hát micsináljon a szegény ember, mikor odahaza azt mondja a sok gyerek: „apám uram, csináljunk puliszkát, vizünk már van!“ Akkor találkozik az ember Bozsi bával a vásáron. Van az embernek a tarsolyában éppen huszonöt piczula, aztán az ember számlálgassa, hogyan lehetne ebből egy uj zekét, egy süldő malacgot, egy pár csizmát, meg egy vaskondért venni rézbül? aztán akkor megszólítja az embert a Bozsi bá a sátor alul, a hol csak úgy lógnak sorba a sok szép ránczos torku fisleder csizmák, hogy olyan, tudom, a király szobájában sincs! s aszondja, hogy „mit busulsz öcsécském, hátha ötszáz forintot adnék, nem nevetnél-e egy garas árát?“ Az ember csak megáll erre a szóra. S akkor aztán el-

mondja Bozsi bá az embernek, hogy kiütött a szabadság Törökországban, mind odamegyünk most! A Klapka is azért járt itt, hogy kinézzze, hol lesz legjobb hely a kapitulációra? A Helfi Náczi parancsolatot kapott a császártul, hogy csináljon ribilliót. Csak ugy osztogatják a sok lófarkat: a Baldácsi bácsi hármát is kapott. Mondék magamban: lúfő már vagyok, ha még lúfarkat is kapok hozzá, egész lú leszek, nem kell gyalog járni Udvarhelyre. Én bizony parolát adtam. S aztán abbeli örömben, hogy ötszáz forintot kapok, nem vettem a huszonöt piczulán se zekét, se malacgot, se kondért, hanem menék a csapházba, s hogy helyet csináljak az új pénznek, eltraktáltam a régit az utolsó piczuláig. Már most csak azt szeretném tudni a nagyságos elnök urtól, hogy maga-e a török basa, a ki nekem azt az ötszáz forintot kifizesse? Mert máskülönben mi okért bolondita fel engemet ide?

Elnök: Majd megtudja mindjárt. Most halljuk a fuvarost, mit tud.

Fuvaros: Hát már aztán mit tudhatna egy szegény fuvaros ember? Kezembe adnak egy bombit, azt mondják, hogy az borvizes üveg. Hát tudhatom én, hogy azok odaát Bécsben mért csinálják vasbul a borvizes üveget. Ideadnak egy puskát s azt mondják, hogy ez furulya. Hát nem valóságos igaz-e, hogy az oláhfalusiak a puskával furulyáltak. Az egyik fujja a félső likánál, a másik billegesse a billegtetőjénél? Hát én csak azt hiszem, a mit nekem mondanak, s ha a nagyságos elnök ur azt mondja, hogy az a tinta nem meginynya való, én még azt is elhiszem.

Elnök: Elmehet kend! Lássunk egy tanult, litteratus embert; hadd legyünk okosabbak tőle.

Litteratus lüfő: Az ember azért tanult, hogy tudjon valamit. Én olvastam a diplomácia történetét, hogy Napoleon idejében Sándor cár kétféle külügyi hivatalt tartott, egy nyilvánosat, meg egy titkosat. A nyilvános a világ elbolondítására volt, a titkos pedig a valódi szándékait érvényesíté a czárnak. Nálunk is így van. Andrassy csak a nyilvános külügyminisztere a monarchiának; de a titkos külügyminisztere Verhovay. Sőt az mondatik, hogy egy ember mind a kettő (Gyula lévén), csakhogy egyszer a gesztenye színű, másszor meg a savószínű parókáját teszi fel. — Tanultam azonban az ethnografiát is. Tudom, hogy a törököknél szent állat a pók. Azért bizta meg a török szultán Herman Ottót, a ki a világ minden pókjait összeszedte, hogy képviselje Törökországot. A stratégiát is kitanultam alaposan. Ha Garibaldi ezereid magával elfoglalhatta Siciliát, Nápolyt, a kik pedig igazi rómaiak, hát mink háromezer székelylyel, a mi Gáborbaldink élén, hogy ne foglalhattunk volna el két ilyen rongyos országot, a minek a népe csak cikória római nép? Végtére pedig a népjogot is tanulmányoztam bőségesen, s tudom, hogy ha a muszkát nem szabad is megtámadnunk, de szabad az oláhot, mert az a török szultán lázadó alattvalója. Énnélfogva kérem a magyar belügyminiszternek a rajtunk elkövetett csendháborítás vétségében leendő elmarasztaltatását.

Elnök kimondja az ítéletet. No most az egyszer lilek-lilek-adta beste-karaffia góbéi tovább mehettek száraz lábbal; de ha még egyszer lúvá hagyjátok magatokat tétetni, teremtuicscse megnyergellek beneteket.

(Általános megeleégedés.)

Egy régi csodarecept.

— Hogy az embernek se puska-, se ágyugolyó ne ártson. —

A mostani háboru viselő s világban czélszerűnek találtuk egy régi könyvből kiirni a következő receptet, mely mindenkít megóvni képes a fenn czimzett veszedelemtől.

Egy kutyabőrből készült háromszögletű czédulára leirandók e büvszavak:

○

Ana
iremi taharámathi
ale melam rejah
arani nazdoru arabi
zanabar inhas inobe ave
velasal raleh menüzes einata fer mikas.

Ezt a háromszögletű czédulát egy szál lószőrre füzve kell felakasztani a nyakba, úgy hogy a hegyével fölfelé álljon és soha többé le nem tenni. Mikor aztán az ütközet elkezdődik, hogy akkor mit kell vele tenni az megmondatik a tulsó lapon.)*

Krónikás adomák.

II. József császár ujitásai között két dolog volt különösen, melyek a magyarokat leginkább elkeserítették: a nemesi birtokoknak erőszakos felmérése, és a német nyelv behozatala, ugyanazért halála után a

*) Olyan helyre kell állni, a hová nem lőnek.

nemzeti visszahatás e kettő ellenében a legzajosabban is nyilatkozott.

Mihelyt a császár meghalt, a dimensionális munkálatokat, térképeket, a megyék (Zemplén az akasztófa alatt) azonnal megégették s a hamvát szélnek eresztették. Biharmegye a német földmérőket — kik jókor odább nem állottak — befogató s katonáknak állítá mint bitangokat.

A német ruhákat, kalapokat tűzbe hányták, s még az asszonyok is alsó ruháikra felül dolmányt s mentét öltöttek, fejökre kócsagtollas csákót, vagy kalpagot tüztek, — a mint őket egy akkori költő leírja :

„Alól szoknya, felül csákó, mente, dolmány,
Azt gondolnád fiu, nézzed : egy szép leány !“

A visszakapott magyar korona őrizetére 1790-ben minden megye gazdag öltözetű lovas banderiumokat küldött Budára, kik között az ország legelőbb való családjaiból s legfőbb hivatalnokaiból voltak egyének.

A hevesmegyei banderiumnak forma-ruhája volt : tengeri görény kócsagtollas kalpag fekete kifüggővel, királyszin veres nadrág és mente fekete prémmel, arany zsinórokkal, öt sor aranyos gombbal, széles arany paszománttal körül kerítve, — fekete dolmány, fekete tarsoly az ország czimerével, bogláros fekete lószerszám és szintén fekete csótár, vagy nyeregterítő. Ezen fekete szinnel megsértett jussaikon való bánatjukat, a veressel pedig keserüségöknek öröme lett fordulását kívánták jelenteni.

A hevesi banderiumnak egyik főhadnagya Pantkoti Józsa Gábor volt, tiszafüredi lakos, gazdag ur,

kinek Hevessel egyesült Külső-Szolnok megyében tizezer hold birtoka volt, és a ki II. József alatt csak katonai erő alkalmazása mellett engedte meg, hogy birtoka felméréttessék.

Mint banderistának kolcsag tollához még néhány aranyból csinosan készített buzakalász is vala tűzve, jelképeül az élettermő rónaföldnek, a hol lakott.

— Hol termettek ezek a buzakalászok? kérdi tőle gunyosan egy udvari ember Budán.

— Illyeket termett a magyar föld, míg a német föl nem mérte, — válaszolá boszusan Józsa Gábor, ki nemesi birtokának erőszakos felmérését el nem felejthető.

Bölcs Salamoni fogás.

A delegatio törvény szerint minden határozatnak szóról-szóra egyezőnek kell lenni mind a magyar, mind az osztrák bizottság szövegzetében. Egy időben, mikor Rajner volt a magyar bizottság referense, a delegatiók már elvégezték minden teendőjüket s indulóban voltak haza felé, Rajner maga is utban volt már; hát egyszer csak rohan lélekszakadva az indóházhoz báró Krausz, az osztrák delegatio referense s elkapja Rajnert a vagonban:

— Tessék leszállni rögtön! Még egy delegatio-ülést kell tartani, a két szöveg nem egyezik!

— Mi a különbség?

— A magyar delegatio szövege szerint a krakkói erődítmények költségében több van fölvéve 17 és $\frac{1}{2}$ krajczárral.

— Ugy? szól Rajner — s nyugodtan a zsebébe nyul. — Itt van a 17 és $\frac{1}{2}$ krajczár!

Nyomta az osztrák kollega markába s azzal „fertig“ robogott a vonat Budapest felé.

Boszniai huszárkaland.

(Egy huszár főhadnagy naplójából.)

A mint Bánjalukába bemasiroztunk, ez a szedtevette bosnyák nép olyan alázatosan fogadott bennünket; azt gondoltam, vizet sem tudnak zavarni.

Én egy jómódu rőfös kereskedőnek a házához jutottam, tizenkét huszárommal. A gazda nem volt ugyan otthon; hanem a felesége, egy csinos takaros menyecske elég szívesen látott bennünket. Tudott németül is, látszott, hogy nem valami neveléstelen személy, ilyenformán megértettük egymást. Sietett a jó asszony legelőbb is kimenteni az urát, a mért nincs itthon, hogy nem a rebellisekhez állt, hanem csak elment Salonikiba portékát vásárolni, ha soká itt-maradunk, lehet hozzá szerencsénk. Bántam is én, akárhol járt az ura? A szobával meg voltam elégedve, a mit számomra berendezett, s miután jó vacsorával fenyegetett, attól sem ijedtem meg. Egy kissé ugyan elvadtított, a mint körültekinték a szobámban s megláttam a falra akasztva Szent Miklós és Szent György képei mellett Miletics és Csernajeff arczképeit.

Az asztalon fénykép-album is volt, az is tele a moszkvai ethnografiai kiállítás zarándokaival.

Este felé, mikor már a legények kiverték a „hét sor port“ s elkezdtek dalolni a Kerekes András-nótáját, a háziasszony bekopogtat hozzám, s nagy óvatosan körültekintve a szobában, ha nincs-e más is jelen? belép, odajön hozzám és térdre esik előttem.

— Kérem asszonyom, parancsoljon, mi kívánsága van? keljen fel.

Csak akkor kezdtem észrevenni, hogy milyen gyönyörű szép tekete szemei vannak az ifiasszonynak, ha olyan erősen ki nem volna pingálva a szerecsikával, okvetlenül szépnek volna nevezhető. Alig lehet több harminczkét évesnél.

— Minden szentekre kérem, nagyságos generális ur, — kezdé a menyecske, megragadva a kezemet, — tegyen irgalmat velem, szegény kétségbeesett asszony-nyal, különben mindjárt a kutba ugrom.

— Generális ugyan nem vagyok; hanem azért parancsoljon velem, én mindent megteszek a kedvéért, a mi a katonai becsülettel összefér.

— Azt, azt! A katonai becsületet akarom önnél épen igénybe venni, — folytatá az asszony. — Ön nemes szívű, lovagias férfi, a ki egy anya kétségbeesését fel tudja fogni; nekem van egy gyönyörű szép leányom, a kit nagyon félték a huszároktól.

— No már arra lovagias szavamat adom önnek asszonyom, hogy az ön leányának semmiféle bántódása nem fog történni.

— De csak mégis nagyon félek, mert gyönyörű szép leány ám! Aztán nem lehetek mindig mellette, hogy őrizzem. Éjszaka rám ronthatnak. Csak akkor tudnék nyugodtan aludni, ha ezredes ur megengedné,

hogy éjszakára ide hozzam be a leányomat az ön szobájába, a míg itt méltóztatnak mulatni.

— Az én szobámba? Éjszakára?

— No, mert egyedül itt hiszem őt egész bátorságban. Az ön lovagias védelme alatt. Itt tudom, hogy semmi baja nem történik. Az ön adott szava megvédelmezi a leányomat.

— Mennyi idős az ön leánya?

— Még csak a tizenhatodikba fordult. De valószínűségi angyal!

(Teringettét! Én most itt egy tizenhat éves angyalt őrizgessek éjszakánként, a saját szobámban, a kit előre lekötött lovagias becsületszavammal ígértem megvédelmezni! Ez lesz még csak a szép provincia! — Mindenféle módjára készen voltam Bosznia pacificatiójának, csak erre az egyre nem.)

— No, ugy-e megengedi ön, hogy majd egy éjszaka tájon, mikor mindenki aludni megy, behozzam ide önhöz az angyali szép leányomat? Oh köszönöm, az ég áldja meg önt e nagylelkűségért.

De bezzeg nem köszönöm én az ilyen ég áldását.

Becsületszavammal ígértem, hogy e leányt megvédelmezem, s már most, hogy annál jobban gyakorolhassam a becsületszavam beváltását, idehozzák éjszakára a szobámba.

S én itt strázsáljak egy szép leányt felvont fegyverrel éjre-éjre, mint a stambuli Kadun-Kiet-Chuda a bajrám ünnepi szultán menyasszonyt. De ezt a strófit nem állom ki! Hiszen nem vagyok én Szent Antal. Aztán könnyű volt Szent Antalnak, mikor jól tudta, hogy az a szép leány, aki kísérti, maga az ördög; de lenne csak az én helyemben, mikor az anya maga

hozza ide a leányt, s azt mondja, hogy az egy angyal, majd szeretném látni, hogy meddig tartana a szent-antalsága?

Aztán utoljára is nem esküdtem meg én a királynak arra, hogy az ő hadseregében anachoreta leszek.

„Ne kívánd, a mi a másé!” Azt mondja a tizparancsolat.

De hisz én nem is kívánom, a helyembe hozzák; valjon ha egy anya maga viszi a leányát egy huszárhadnagy szobájába, hogy rábizza a rend és nyugalom fentartását, nem valóságos európai mandátum-e ez? Ez már az igazi bosnyák kérdés!

De hát az adott szó? hát a katonai becsületszó? Szabad-e azt megszegni?

Ez a nő bennem egy mesebeli hőst sejt, egy Lohengrint, a ki az ártatlanságot védni jön hátytu hátán. Szabad-e ezt a hitet megczáfolnom? Szabad-e az adott szót megszegnem?

Nem! vasbul leszek. Megtiltom a szemeimnek, hogy ránézzenek. Csupa szomorú dolgokról fogok gondolkozni. Előveszem a dienstreglement s végig olvasom. Patienctet fogok játszani. Miattam ott feketik s lehet olyan szép, mint Semiramis. Kővé válok. Hanem holnap reggel megyek rapportra, s kikérem magamnak, hogy engem jövő éjszakára küldjenek ki az előrsre. Nagyon szeretem, mikor az eső szakad a nyakamba.

Megállj! Még egy argumentum van, a mely erőt ad az önuralkodásra. Hátha ez csak kelepce? Hátha úgy akarnak velem tenni, mint Judit Holofernessel? Ugy van! Ha azt nem akarom, hogy holnap reggel fej nélkül ébredjek fel, ascétának kell maradnom!

Azonban minden bölcselkedésemet halomra döntötte egyszerre az a halk papucscsoszogás, a mi éjféltájon ajtóm felé közeledett; a szívem egyszerre elszabadult s nyargalt velem árkon, bokron keresztül; minden csepp vérem bosznyák lázadóvá lett egyszerre, éreztem, hogy nem fogok ismerni kegyelmet!

Koczogtatnak. — Szabad.

Az ajtó nagy csöndben felnyilik, s belép rajta a háziasszony, titkolózó mosolygással, s hozza a karján a leányát, — egy szép kis, pólyába takart babuskát.

— Itt van „ő“ uram! Ugy-e milyen szép, mint egy kis angyal.

— Mit? Micsoda? Hisz ön nekem azt mondta, hogy most fordul a tizenhatodikba.

— Igenis, a tizenhatodik hónapba. De már el van választva, nem fog alkalmatlankodni. Éjszakára mákhajat főztem neki tejbe, csendesesen fog alunni, uram.

— De hát ezer milliom angyal és liliom! Mi az ördögöt félti ön azt a tizenhathónapos kis pulyát az én huszáraimtól?

— Hát — hát — rebegé a nő szepegeve — attul félek, hogy — megeszik. . .

. . . Jeges vízzel öntöttek végig. Ezek azt a hirünket költik, hogy a huszárok a kis gyerekeket megeszik. Soha ilyen kalandot többet.

Egy kis ártatlan quaeproquo.

— Megtörtént humoreszk. —

X. ujonválasztott képviselő most került haza Amerikából, a hol huszonöt esztendő telt s még

nem látta Budapestet. Hogy könnyebben tájékozza magát, elővette a pártlapot, az „Egyetértés“-t, megnézte rajta a szerkesztői iroda lakczimét, ott majd ellátják aztán mindenféle utasítással. — „Himző-utcza IV. 2. sz.“

Hanem azt persze Amerikában nem tudják, hogy az a római IV-es annyit jelent, hogy „Belváros“. — Képviselő ur tehát bérkocsist hivat s mondja neki, hogy vigye őt rögtön himző-utcza, numero négybe.

— Odataál-e ön?

— Elhiszem azt, — szól a bérkocsis, hamis mosolyra hunyorítva pofáját.

— Ez már aztán a népszerűség! — mond magában a képviselő, — még a bérkocsisok is mosolyognak, mikor a lakczimet mondja nekik az ember.

Megérkeznek, a bérkocsis becsenget, X. ur belép: a kapusné fogadja.

— Itten van az Egyetértés? — kérde a képviselő ur.

— Hogy ne volna itt egyetértés? csak tessék felsétálni a lépcsőn.

— Én vagyok X. képviselő. Jelentsen be!

— Szükségtelen. Jár ide képviselő száz is. Tessék csak felsétálni.

(Száz! Ez már hatalmas párt! — gondolá magában X. ur. — S még a „habarćkok“ azt merik mondani, hogy csak hetvenen vagyunk! Micsoda hetvenkedés!)

A pompásan butorozott salonban egy jól táplált asszonyoság fogadja az érkezőt.

Pompás salon, kövér dáma, ez nem lehet demokrata nyusz pepersz szerkesztőségi iroda.

— Nem tudom, jó helyen járok-e?

— A legjobb helyen, kérem alásan.

— Én a directeurt keresem. (Külföldön a lapszerkesztőt directeurnak csufolják.)

— Az én vagyok!

— Ez már derék! Amerikában is vannak mistressek, a kik ily vállalatok élén állanak. (Most kezdte már érteni X. úr, hogyan lehet az, hogy, annyi disznó gorombaságért, a mennyi az Egyetértésben napvilágra kerül, hogy nem lőtték még rostává a directeurt! Hát mert az egy mistress. Nőt nem lehet provocálni!)

— Vannak már munkatársak is jelen? (Korán reggel volt az idő.)

— Mindjárt meg fognak jelenni.

Arra egyik ajtón is, másikon is kezdtek beszállingózni: — egy szőke, egy barna, egy alacsony, egy magas, egy piros, egy creolszin; csupa merő missek.

Ez már igazi amerikai világ! Csupa hölgy szerkesztőség. Most már érteni lehet azt a hatalmas, erőteljes stylust! Ilyenre csak hölgyek képesek!

Bemutatják őket névszerint. Valószínűleg csupa irói pseudonymok.

— És azok mind „függetlenek“?

— Tökéletesen függetlenek!

— És republikánusok is?

— De még igazán azok!

— No ez már örvendetes előhaladás! Hát én választási kérdésben jöttem ide, kérem, missis!

— Csak tessék választani! — szól nyájasan a madame „le directeur“.

— Damned! — mormogja az amerikai. — Talán mégsem jó helyen járok. Ez Csávolszky urnak az irodája?

Erre aztán mind valamennyien elkezdtek nevetni.

— Nem épen: az odaát van a szemközti házban.

— Alászolgája!

Semmi maliczia! — A hová a képviselő ur tévedt, az egy „komornákat, bonneokat és társalkodónőket elhelyező“ intézet volt.

A csodabogarak.

(Olyan novella-gyűjtemény, a mit nagyobb érdem lesz elolvasni, mint megírni.)

Szerzette: *Kakas Márton.*

I. Tolvaj história.

Éj volt, sötét volt, petroleum még világon sem volt: a retek-utcza 212. sz. ház ajtaján egy köpönyegbe burkolt férfiú surrant be, ki ugyanonnan a leghirhedettebb tolvajoknak éji gyűlhelyül szolgáló 8. számú pinczeszobába lebotorkázott.

— Hah? ki az? — kiálta egyszerre tizenkét alak, kiket a dohányfüstben nem lehetett egymástól megkülönböztetni.

— Én gróf Karthágoy Hannibál vagyok; a zsebmeteszők hirhedett vezérét keresem, a kitünő tekintélyü Knödlfressert.

— Én vagyok az! szólt rekedt hangon egy gyanus külsejű alak, gyanus léptekkel mozdulva előre.

— Örülök, hogy van szerencsém önnel megismerkedhetni. Szólt a gróf: én egy. sajtáságos megbizással jöttem önhöz. Holnap termeim meg fognak nyilni az előkelő világ crémje előtt; holnap szükségem lenne önre, és még vagy hat ilyen gentlemenre, mint ön, a kik estélyemet jelenlétükkel megtisztelnék; a megjelenéshez szükséges frakk, fehér mellény és egyebek kiállítása az én feladatomban lenne.

— És mi lenne a feladatunk?

— Semmi egyéb, mint a multság alatt minden férfi nem levő vendégnek a tárczáját ellopni, a mi levélféle van bennük, azt nekem átszolgáltatni, a mi pénznemü, azt maguknak megtartani.

— Ha csak ennyi kell, legyen ön felőlünk megnyugodva.

Gróf Karthágoy Hannibál nem szoritott kezét ugyan Knödlfresser urral, hanem ilyen férfiunak tolvaji szavában a nélkül is meg lehet bizni.

* * *

Karthágoy Didonia grófné egyike azon hölgyeknek, kik szépek.

Didonia a szó szoros értelmében nő volt; mert hiszen, ha férfi lett volna, valószínűleg nem lett volna Hannibál gróf felesége.

Egy napon Hannibál gróf megtudta, hogy Didonia grófné valakinek levelet irt. Sejtelmek megsugták, hogy az a valaki: férfi; hanem azt nem sugták meg, hogy kinek hiják azt a férfit?

Karthágoy Hannibál gróf erre azon gondolatok egyikére jött, miszerint egy napon fényes estélyt fog adni; arra meghívja diszes könyomatu betűkkel szervezett jegyekkel ismerősei fényes koszoruját; különösen pedig hatot azon fiatal dandyk közül, a kikre gyanuja van, hogy valamelyikhez a felesége levelet irt.

Az ilyen levelet gavallér ember mindig tárczájában szokta hordani; mint valamely utazó a Geleitscheint, vagy ujságíró a belépti jegyet. Azon estélyen tehát Knödlfresser és czinkosai, kik a társaságnak, mint most érkezett porosz kreuzjunkerek lesznek bemutatva, minden embernek el fogják lopni a tárczáját. Valamelyikben aztán majd csak megkerül a kérdéses levél.

El kell ismernünk, hogy e gondolat pokoli volt, de eredeti.

* * *

Másnap az estélyen pontosan megjelentek Knödlfresser és collegái; kegyetlenül felfodorított hajjal és beillatszerezett zsebkendőkkal.

Éjfélig az egész társaság igen jól mulatott velük. A retek-utczai gentlemanek úgy viselték magukat, comme il faut.

Hanem éjfél után, mikor a társaság arról kezdett beszélgetni, hogy jó volna egy kis écarté; mindenki úgy vevé észre, hogy tárczája távolléte által kezd meglepővé lenni. Mindenkinék ellopták a tárczáját.

Nem baj, legalább nem fáradtak a pénzük elvesztésében reggelig.

Hannibál gróf nagyon meg lehetett elégedve a tolvajaival, mert az ő saját tárczáját is ellopták.

* * *

Másnap korán reggel fél tizenkét óra előtt csengetnek a . . . azaz, hogy nem csengetnek, mert a grófnak portása van: hanem hát hoz a komornyik egy rejtélyesen bepecsételt csomagot, mely a grófnak volt czimezve.

Hannibál sejtette már a nagy fokhagymaszagról honnan jön a küldemény s komornyikjának visszavonulást inte.

Midőn egyedül maradt, jobb lábát bal lábára téve, és himzett hálóköntösével a jobb lábát betakarva, felbontá a kérdéses csomagot, és ime benne találta a tegnapi estélyen ellopott tárczákat mind.

Ott voltak Arthur, Eduard, Guido, Alfréd, Leo, Rafael tárczái, kiket gyanuba vett.

Mohó sietséggel fürkészte ki azoknak tartalmát, melyikben találja meg Didonia szerelmes levelét?

És ime mind a hatban megtalálta azt, a mit keresett.

Ezt nevezhetni aztán bolond szerencsének!

II. Putifár kis fia.

Azt körülbelül minden ember tudja, hogy Putifár ur kicsoda volt? Ő volt Putifárné asszonyságnak a férje.

Ez nevezetes qualitas! Sok ember van, a ki a világtörténetbe ugy jött bele, mint a feleségének a férje.

Igaz orthodoxus emberek lévén, nem illik feszegetnünk, valjon abban a történetben, a mi József és Zuleika között történt (Putifár nejét Zuleikának hitták — az ujabbkori historikusok), melyik részen volt az igazság?

József azt állítja; hogy ő el akart futni s úgy maradt ott a köpönyege, Putifárné pedig ellenkezőleg. Négyszem között történt a dolog, — számítsuk mi is azon esetek közé, a mikre jobb fátyolt borítani.

Azt is tudja minden ember, hogyan vetették tömlöczre Józsefet, hogy szabadult ki onnan? hogy jövendölte meg Faraó hét sovány tehenét, bár csak ezt az idei esztendő is odaálmodta volna nyolczadiknak, s hogy iett aztán belőle egyiptomi miniszterprezidens?

Hanem azt ugyan kevés ember tudja, hogy József urfi hogyan került az ki, hogy ily gonosz vád következtében sonica fel ne akasztassek? Én is csak nem rég tudtam meg.

Tehát azt bizony Putifár ur kis fiának köszönheti.

Volt tudniillik Putifár urnak egy kis fia, a ki azután a lárma után, a mit a nagyságos mama támasztott, szájtátva hallgatta a pro és contra replikákat, s a mint a Putifár ur a legjobban adtateremtézik, nem tudva, hogy melyiknek adjon igazat, a gyerek megrántja az apja paletótját:

— Papa!

— No mi kell?

— Nézd meg annak a zsidóinasnak a köpönyegét, a melyik a mama kezében maradt; ha a köpönyeg elől van összetépve, akkor a mamának van igaza; ha pedig hátul van elszakítva, akkor a zsidólegénynek.

Biz az hátul volt elszakítva.

Igy köszönhető az életét József egy gyerek észrevételének, a ki nélkül bizonyosan fölakasztották volna, s akkor a zsidók nem jöttek volna ki József hívására

Mezepotámiából, nem szaporodtak volna el Egyiptomban, nem mentek volna ki a Kánahánba, nem üzettek volna szét a világba; nem adnának most előleget a gyapjunkra, s az bizonyára nagy baj volna.

III. Hogy támad a divat?

Gróf X. Kázmér a szalonok szemefénye volt azon időkben, mikor elkezdett divatba jönni, hogy a magyar születésű arisztokrácia Bécset Párizsért elhagyva, Pesten kezdjen mulatságra való tért keresni, Különösen mikor egyszer farsang elején megjelent a casinóbálban, ez olyan hazafias actusnak imputáltatott tőle, a miről, ha jól emlékezem rá, vezércikket irtak akkoriban.

Ezen bál alkalmával történt, hogy X. Kázmér grófnak olyan magyaros kedve támadt, hogy a nyakravalója is féloldalra csuszott bele. Neki persze az is rendkívül jól illett.

Egyszer körüljár a teremben s csodálkozva látja, hogy minden gavallérnak, akár ifju, akár öreg, féloldalt van kötve a nyakravalója. Eleinte azt hitte, hogy az csak véletlen, hanem azután, hogy látta, miként az valódi következetes rendszabály, megszólítá egyik ismerősét:

— Hát tinálatok mit jelent az, hogy a nyakravalótok mind féloldalt van kötve. Valami új Frey-maurer-rend jelvénye ez, vagy mi?

A megszólított elbámult:

— Hiszen ez párisi divat: te magad hoztad onnan. Nézd csak, a te nyakravalód is félre van. Azt hittük; az divat.

— Vagy ugy? — mondá a gróf s aztán átment az étterembe vacsorálni.

Theát hoztak és fázzánsültet.

A gróf próbára akarta tenni tisztelőit. Elkezdte a fázzánsültet darabonkint villára szurva a theás csészébe mártogatni.

A publikum tökéletesen megfelelt a várakozásnak.

Másnap minden vendéglőben, étteremben követék a legujabb párisi divatot, s mártogatták széltérec a ludczombot, bifszteket és roszprádlit — a theás ibrikékbe.

Igy támadnak a divatok.

IV. A pathologicophysiológiai pöreset.

— Ugyan tisztelt doktor ur, mondja meg én nekem lehetséges-e az, hogy valakit az unalom megöljön?

E sajtáságos tárgy felől interpellálta gróf Berzy házi orvosát, a tudós doktor Pipitért.

Doktor Pipitér azt felelte rá, hogy „lehet“.

— Magyarázza meg azt nekem, kérem.

— Hát az ugy van, hogy az unalomból támad a vértespedés, a vértespedés szüli a rásztkórt, a rásztkórból keletkeznek különféle organikus hiányok, a sápkór, a lépkór után következik a májdaganat, a szívtágulás, a szívtágulásra jön a szívüter-csontosulás; innen támadnak a gerinczagybántalmak, azokból jön ismét a hátgerincz-sorvadás, ezen complicált bajoknak egymással való találkozása okozza utóbb a gümőkórt, nem ritkán az agyvelőlagyulást, s minthogy az ember

unalmában sokszor a fogát szokta piszkálni, ebből támad a csontszu, a csontszu hozza magával a félfő fájdalmat, abból idült baj lesz; míg végre a test csupa merő unatkoztaból általános elgyengülés miatt megtér egy mulatságosabb hazába.

— Ugyan kérem, tisztelt doktor, nem adná nekem ezt az orvosi véleményét írásban?

— Szivesen, — mondá doktor Pipitér és megírta a tudományos értekezést, és műértői véleményt, melynek értelmében az unalom tökéletesen alkalmas szer arra, hogy valakit megöljön.

Gróf Berzy megköszönte szépen a tudományos felvilágosítást, s ellátogatott Fellegi Szeréna grófnőhöz, kit az egész világ legszellemdusabb asszonynak ismer el, s kibe gróf Berzy halálra szerelmes akart lenni.

Két óráig volt a gróf Berzy Szeréna grófnőnél, a nélkül, hogy egy okos szót szólhatott volna vele. Ott ült nála báró Tinódi, de eadem, s az annyi üres ostobaságot fecsegett össze-vissza, hogy a grófnő nem győzött rá eleget ásítani.

— Ah, ez a báró a legunalmasabb ember a világon! — tört ki végre Szeréna grófnő, mikor a báró valahogy mégis csak elment s ők egyedül maradtak.

— Nem adná ezt nekem nagysád írásban?

— Írásban? Hisz ez olyan dolog, a mit minden ember tud.

— De énnekem hiteles alakban kellene, bélyeg-papírosra; nekem ez, mint törvényes bizonyítvány szükséges.

— No azt bizony kiadhatom önnek minden káptalan nélkül.

A gróf elővette a bélyegpapirost, a grófné ráírta a bizonyítványt, mely szerint elismertetik, hogy báró Tinodi két esztendő és hat hónap alatt, a míg a grófné szolgálatában állott, magát folyvást unalmasan viselte.

Másnap aztán beperelte gróf Berzy báró Tinodit Szeged grófné bizonyítványa, s doktor Pipitér orvosi véleménye alapján, mint gyilkossági merénylettevőt, a ki Fellegyháza grófnőt meg akarja ölni.

A pörnek nagy nevetés lett a vége. A báró segédekét szólogatott, a kikkel kihivassa élethalálbajra gróf Berzyt, hanem mindenki azt a tanácsot adta neki, hogy legyen esze; máskor ne menjen olyan helyre harmadiknak, a hol csak ketten akarnak lenni.

V. Tizenhat garasért nyolczvan ezer forint.

Báró Lomosa László juniornak az a fatális szokása volt, hogy fizetni nem szeretett. Ez a mindnyájunkkal közös eredendő bűn azonban egészen más gyümölcsöket termett nála, mint más közönséges embernél; a ki, ha fizetni nem akar, enged maga ellen pörölni, vagy megszökik, vagy kiveri a hitelezőt a házából: — ő pedig azt vette föl, hogy ha jöttek rá egy ötven forintos kontócskával, s neki vagy kedve, vagy pénze nem volt azt beváltani; rábeszélte a hitelezőjét, hogy inkább ad neki egy váltót ötszáz forint-ról. Mikor aztán az ötszáz forintos váltó lejárt, akkor ismét a legnagyobb készséggel becserélte azt egy ötezressel; azt megint egy ötvenezeressel; míg a

hitelező maga is kétségbe nem esett a fölött, hogy ilyen hirtelen megnőtt a kapitálisa.

Ilyenformán már egyszer volt egy félmillió adóssága.

Volt pedig egy nagybátyja, báró Lomosa senior, a ki restelvén a nevét minduntalan a hírlapok hátulján, compromittáló hirdetések szövege közt olvasni, rászánta magát, hogy egy pár ezer forint feláldozásával, az adósságok mesés összegét az eredeti gyökivonatokra redukálva, unokaöcscsét kitisztázza, hanem ugyanakkor kijelenté, hogy soha többet semmiféle adósságát kifizetni nem fogja. Ez volt az utolsó.

Egy év múlva megint volt a „junior“-nak félmillió tartozása.

Azt beszélnek felőle, de már ezt nem tudom igaz-e, hogy még a bérkocsisokat is „álbá“-val fizette. Annyit irhattak a neve fölé, a mennyi nekik tetszett.

Hanem ezuttal a nagybátyja állhatatosan megtagadott minden interventiót. Csukják be az öcscsét, ha tartani akarják, ő nem fizet helyette semmit.

Kínálgatták neki a gyanus nagyságu váltókat tíz perczentért, ötért, háromért, kettőért. Ő azt mondta, hogy egy batkát sem ad.

Nem tehettek aztán egyebet, mint hogy nyilvános árverést nyitottak a százezerekre menő adóslevelek fölött. Bezzeg olcsó volt a „realitás“!

A családnak egy régi ismerőse bevetődött az árverésre s megvásárolta a kótyavetyén nyolczvanezer forint áru kötelezvényeket. Azokat aztán elvitte az öreg báróhoz.

Az pedig hallani sem akarta, a mit beszél.

— Mit? az öcsém váltóit? Nyolczvanezer forint árut? Minek vette ön meg? Előre mondhatom, hogy kárba veszett a pénze, mert én nem fizetek ki semmit.

— De ezt mégis ki fogja fizetni méltóságod. Én nem vettem nyereségre. Ugy adom, a hogy rajtam maradt.

— Nem, nem. Semmit sem adok érte, és ha mindjárt nyolczvan forintért vette is az ur az egészet.

— Igen, de tizenhat bankó garasért vettem.

— Tizenhat bankó garasért! Nyolczvanezer forintot! . . . No már azt kifizetem.

S kiugratott érte egy ezüst huszast, melyből még a tisztas öreg ur vissza is adott két váltó krajczárt, mert hiszen ő nem nyereségre vásárolt.

VI. Párbaj, a minőt senki sem hinne el, ha én nem mondanám.

. . . . Denique azon mi összevesztünk. Én is mondtam neki valamit, ő is mondott nekem valamit, a mit egymásnak meg nem lehet bocsátani. Rögtön kerestünk segédeket.

Az ő segédei épen akkor léptek be én hozzám, mikor az én segédeim ő hozzá. Mindketten magunknak akartuk vindikálni a kihívás dicsőségét.

Ő is el volt határozva, hogy engemet megöl, én is, hogy őtet megölöm.

Mert hiszen valakit megölni: az csak olyan tréfa dolog.

Másnap reggel korán kikocsikáztunk a Lipótmezőre; segédeink vettek egy-egy pár pisztolyt; egy fényes ezüst hatos határozott, melyikünkével lőjünk,

Ő azt mondta: „czimer!“ (persze ő ur volt, neki a czimer kellett), én azt mondtam: „írás!“ (Természetes, minthogy firkász vagyok), a sors az ő pisztolyainak adta az elsőbbséget.

Ez rossz ómen volt.

Miután a segédek kimérték a tizenöt lépésnyi távot s ismét elővették a fatális hatost: czimer-e vagy írás?

A sors megint ellenem határozott. Én jutottam arra a helyre, mely szemközt volt a nappal, ellenfelemé volt az előny, hogy a napnak hátat fordíthatott.

Mögöttem volt egy vén cserfa, melyet nemrég botoltak le, a csonka ágcsomók meredeztek róla mindenünnen, ezt én akkor ráértem nagyon szemügyre venni.

A segédek tapsoltak, hogy lőhetünk. Én csendesen felemeltem a pisztolyt, kinyújtott karral s a legnagyobb hidegvérrel épen a szívére czéloztam ellenfelemnek.

Aztán épen a varjufészekbe lőttem bele a jégenyefa tetején.

Rugott az a fertelmes pisztoly, mint egy negyedfü csikó. Lefelé kellett volna czéloznom Amerikába, ha azt akartam, hogy itt Európában találjak vele valakit.

No se baj, majd a második lövésnél jobban vigyázok magamra. Ellenfelem épen úgy fog járni velem, mint én ő vele: meglövi a holdat.

Azonban egy tekintet azon pokoli mosolygásra, mely arczát elfintoritá, midőn félszemét behunyta, félszáját felhuzta s azzal a térdemet vette czélba, tudatá velem, hogy ellenfelem okult a példámon; lábamra czéloz, hogy homlokon találjon.

— No, agyiő szép napvilág! — gondolám magamban, s föltekinték a napba; — téged is utoljára látlak most.

Rám pedig az a hatása van a napnak, ha bele nézek, hogy kénytelen vagyok prüszszenteni.

— Hefprzrszki!

Abban a perczen: „drum-bum!“ egy lövés hangzik s egyikünk halva rogy össze.

Az az egyik nem én voltam. Hiába is mondanám, mert nem hinnék el. Ellenfelem volt.

Hogy történhetett ez? — Hát ugy történt, hogy prüszszentés közben, a mint a fejem kissé lebukott, ellenfelem golyója a homlokom helyett kalapomon ment keresztül, a hátam mögött levő cserfa egyik ágcsomójáról visszapattant, a kalapomon megint egy másik lyukat ütött, s ellenfelem homlokába furta magát.

A ki nem hiszi, megkérdezheti ő tőle magától. Ő most bizonyosan valami kopogó szellem lesz, s fog feleletet adni.

A holt ember.

Hire futamodott, hogy a kedvelt komikus, Damó főbe lőtte magát.

Onnan támadhatott a hír, hogy az egyetlenegy requisitum-puskát egy este kikölcsönözte a ruhatáros-tól, azzal az igérettel, hogy valami nagy pecsenyét fog meglőni, s abból neki is juttat, aztán egy hét mulva sem került elő a puskával. Bizonyosan saját magát értette alatta.

Ezt a hírt mindjárt meg is írta, mint probatió calamit, egy fiatal múzsafi egy vidéki hírlapnak, abból átment a fővárosi hírlapokba; onnan ki a külföldi hírlapokba s valószínűleg át is ment Amerikába.

Akkor csak egyszerre előáll Damó a puskával. Az egy heti vadászat alatt lőtt egy harkályt. Sok más nagyobb állatot is megriasztott, a kik mind csak egy hajszál híján menekültek meg tőle. Hanem hát a harkály nem peccsenyének való.

Felmegy tehát az igazgatóhoz s jelenti, hogy itt van.

Az igazgató vállat vonít.

— Hogy lehetne már ön itt? mikor ön meghalt.

— Ki mondja azt?

— Ihol van az ujságban. Hat ujságban is benne van, hogy ön agyonlőtte magát s meghalt.

— De hát én mondom, hogy nem haltam meg.

— Már nekem hiába mondja. Azt csak nem praetendálja talán, hogy én önnek jobban higgyek, mint annyi tiszteletreméltó hazafinak?

— De mikor annyira nem haltam meg, hogy plane egy kis anticipatiót kérek.

— Micsoda posthumus czélokra?

— Hát arra a czélra, hogy éhes vagyok s enni akarok.

— No még ilyet sem hallottam: hogy a halottak éhezzenek. Barátom, a ki meghalt, az nem eszik, a ki nem eszik, az nem éhes, a ki nem éhes, annak nem kell anticipatió. Ön meghalt: ergo önnek nem kell több előlegezés.

— Ugyan kérem, legyen szives hát legalább egyet azokból a hírlapokból ide adni, hogy legitimálhassam

vele magamat a házigazdánál, ha majd a házbéért kéri, hogy én meghaltam.

— Tessék, akár kettő: de visszahozza, mert beköttetem.

A szegény halott azonban, a mint a konyhán keresztül ment, meglátott a tűzhelyen egy szép nagy pulykát nyárson pirulni. A szolgálónak azt mondta, hogy szaladjon be frissen, az igazgató ur feldöntötte a tintát, törülje fel, s míg az bement, köpönyege alá kerítette a pulykát s odább állott vele.

Mire a nyomozásra megindult igazgató valamelyik Bacchus-templomban ráakadhatott, már akkor India tollatlan kétlábu magzatának csak a csontváza volt feltalálható, otyan szépen letisztogatva, mintha valami muzeum számára lett volna praeparálva.

— Nini. Az ur megette az én pulykám! — Támadt rá az igazgató a színészre.

Az pedig kísérteties páthosszal voná elő kebléből a tőle elhozott ujságot, s az aláhuzott sorokra mutatott.

— Ime uram, itt a bizonyítvány, hogy én meghaltam, s a halottak, tetszik tudni, nem esznek.

XXIII.

A buldogg emlékezetű Bach-korszakban egyszer nem volt már egyéb dolga a miniszternek, hozzáfogott a tanügy centralizálásához. Utasítást adott a Comitatsvorstandoknak, a Comitatsvorstandok a Bezirkscomissäreknél, a Bezirkscomissäreknél az Ortsnotäreknél,

hogy az irástudó notabelek jegyzékét küldjék fel a falukból. Ez végbemenvén, pár hét múlva aztán szétküldettek országszerte a nyomtatott okmányok, névszerint 1-ször: N. N. falusi gazdának „Schulrath“-tá való kineveztetési okmánya, 2-szor: ugyanannak számára rubrikázott betöltendő ívek, és 3-szor: a községi jegyzők számára utasítások, a miket a Schulrathokkal közölni fognak.

Nógrádmegye egyik palócz falujában is megkapja az okmányokat a jegyző, s behivatja azonnal az illető gazdát, kit e nagyszerű kitüntetés ért. Annak épen a szénatakaritást kellett abbahagyni, örült a meghívásnak nagyon.

— Hát „nagyságos hallja kend“, — szól a jegyző. Nagy megtiszteltetés érte Bécsből. Itt küldi a miniszter ur a kinevezést, nagyságos kend lesz ezután ebben a faluban a Schulrath, s ezután az lesz a titulusa, hogy „löbliche Schulrath.“

— Eertem uram: „leöblített sültrák.“ Haat ha muszaj, haat csak elviselem.

— Ezennel tehát utasításul adatik löblicher Schulrath urnak, hogy kötelessége leszen ezentul minden reggel megvizitálni az iskolát, hogy pontosan kezdi-e a tanító a lezkeadást, minden szombaton kiexaminálni a gyerekeket, hogy mit tanultak, megvizitálni az írásaikat, különösen a német írásaikat jól megbírálni, minden félévben rigorosumot tartani, s annak eredménye felől az ide mellékelt lajstromot nyolcz nap alatt rendesen betölteni s nekem feljebbküldés végett kézbesíteni.

— Eertem uram, eertem. Keserves dolog lesz ugyan nekem a falu tulsó veegeeről beczammognom

minnap a rektoráig; aztán meg a tiszteletes inkább megtehetnee, mert ott lakik a töveben az iskolának, de meg a neemetet szegeenyt, mikor irva van, nem is igen szeretem een olvasni, mert azokban a hegyes betűőkben mind felseerül a nyelvem; hanem hát, ha muszáj, hát csak ezt is elviselem.

— Végtére, — szól a jegyző, s elővesz az almáriomból egy irtóztató magas czilinder-kalapot; — hogy az egész falu előtt annál nagyobb respectusa legyen nagyságos kendnek, s az emberek már messziről lássák, hogy a löblicher Schulrath közeledik: itt küld a miniszter ur nagyságos kend számára egy hivatalos kalapot.

Azzal a fejébe nyomta az uj Schulrathnak a czilindert.

Az megijed, földhöz csapja a kalapot, kinevezést és rubrikázást, kiszalad az ajtón s csak az ablakon kiált vissza:

— De hallja kegyeemed, mondja meg a menyisztereenek, hogy fogjon magaanak maasutt sült rákot avvaa a csikfogoovaa!

A régi jó időkben.

Az öreg Dömötör hirneves ember volt a maga idejében. — Dabi pap volt; mely eklézsia egyike a világ legszegényebb parochiáinak. Ő volt az, a ki az öreg Bátori superintendens idejébeni — I. O. és J.-féle villongás alkalmával, midőn t. i. — e két ur három

évig villongott az esperességért, az öreg püspök által saját hatalmi szavával esperesnek megtehető.

Mikor ezt az öreg Dömötör megtudta, felment gyalog Pestre, és ott kezdett contradikálni a püspöknek.

— Nem ilyen szegény ember való esperesnek.

Bátori uram aztán azt mondta neki nagy nyersen:

— Szegény ember lehet kend — én miattam; — hanem esperes lesz kend. — S az lett.

Egyszer ez az öreg ur Péczelen valami nagy egyházi frequentia alkalmával gróf R.-néhoz ebédre meghivatott. Mint esperest, a grófné maga mellé ültette. S mikor az inas marhahúst hozott, makarónival körülrakva, az inast igen nagy félelmek közt szólítá:

— Ide ne hozzon kigyelmed nekem valami kigyót vagy békát, mert én itt ezen helyen szörnyet halok ám.

— Ej, nagytiszteletű ur, — mond a grófné, — hiszen nem kigyó ez, hanem tészta.

— De méltóságos asszonyom, nem hiszek én neki; az én feleségem is elég tésztát főz — de vagy elmetéli, vagy elcsipkedi; ilyen gyanus kinézésével nem rettegtet engem.

— Hát mivel élnek ott Dabon? — kötekedék a sajtószerű öreg urral a grófné.

— Babbal, lencsével, káposztával, tisztességes magyar embernek való — eledelekkel: a bakonyi svábok, már a mi falunkban is — árultak pityókát (krumplit), de az én asztalomra ezt nem merné feltenni a feleségem.

— Hát mennyi a fizetése nagytiszteletű urnak? — folytatá tovább a discursust a grófné.

— Hm! méltóságos asszonyom, van énnekem szép fizetésem. Rámegy az majdnem háromszáz vonásforintra — meg lehetne abból élni szépen, de még pénzelní is lehetne, ha azok a dabiak megfizetnének.

Egy gazdag ember.

(Életkép.)

Híres, nevezetes gazdag ember Bagi János uram ő kegyelme Szentes városában. Hanem azért nyáron át csak úgy töretlen bagaria-csizmában és egy szál gatyában jár, mint mikor még robotot kellett szolgálni s hétköznapon csak úgy felölti a tisztességes foltos dolmányt, mint akármelyik jóra való atyafia.

Egyszer a német világban, egy egész gulyát árvereztek Kőrösön vagy Kecskeméten darabszámra.

Leütik az első pár ökor árát s a vevő Bagi János.

Leütik a második pár árát s a vevő megint Bagi János.

Jön a tizedik, a huszadik pár s a vevő mindig Bagi János.

Megsokalja az árverező birói személy, Csaszlaunak vándor magzata s kérdi a körüle levőktől, melyik az a Bagi János? s majd hanyatt esik, mikor egy olyat mutatnak neki, kiből nem néz ki husz forintot. Mérges hangon oda mordul hozzá:

— Hallja kend, meg is kell ám fizetni az ökor árát!

— Hát hiszen majd kiteremtsük valahogyan, nagyságos uram!

Folyik az árverezés s mindig Bagi János levén a legtöbbet ígérő, már több százra megy az általa megvett barmok száma.

— Hallja kend, — szól a bíró, — vasra veretem ám kendet, ha csufot üz a bíróságból. Kézpénzzel kell itt ám azonnal fizetni.

— Jól van jól, nagyságos uram, majd megpróbáljuk a végén.

Dühös volt a bíró, de se nem szólt, se nem kérdezősködött többé, csak várta kárörömmel a dolog végét. Mikor a protokollumot bezárták, az egész gulya Bagi János nevére volt beírva, s mikor ezt a fizetésre felszólították, legfoltosabb dolmánya zsebjeből elővett egy rongyos tárczát s ujdonatuj ezeresekkel kifizeté az egész összeget.

Hallgatott a csaszlaui s maig is azt hiszi, hogy valamelyik nábob tréfálta meg őt.

* * *

Gróf K Györgynek kölcsön kellett a forradalom után felvenni kétszázezer forintot.

Megtudja ezt Bagi János, a ki egykor a gróf K családnak volt jobbagya, s felmegy a direktorhoz.

— Tekintetes uram! azt hallottam, pénzre van szüksége a méltóságos urnak, azt gondoltam, inkább én adok, mint más.

Végig néz a direktor a kopott ruháju paraszton s szánakodva mondja :

— Sok pénz kell ám annak, ha kell, atyafi!

— Mintegy mennyire való? — kérdi Bagi János.

— Kétszázezer forint, — szólt a direktor, ugy gondolkodva, hogy az öreg erre hanyatt esik egyszerre.

De nem úgy történt. Hanem az öreg nyugodt lélekkel mondja:

— Igaz, hogy annyi nincs nálam, de százhatvan-ezer forintot itt hagyhatok, a többit pedig harmadnap alatt megrendelem.

A direktor sem gunyolódott többé.

* * *

Tehát ugyanez a Bagi János kiment egyszer az ostromállapot alatt szegedi pusztájára, csak amugy gyalog szerrel.

Találkozik a zsandárokkal s ezek kérdik tőle: hol a passzus?

— Minek nekem a passzus, -- szólt, -- a magam birtokán?

— Melyik a kend birtoka?

— Ez az, a hol állunk s köröskörül, a merre látunk, mind az enyém.

Összenéznek a zsandárok, hogy valami körmönfont jó madárral van dolguk, s azzal megkötik az öreget, egy szót se szólnak többet s bekisérik Szegédre, a megye börtönébe, ugy adván be a species factit, hogy az öreg őket tévutra akarta vezetni.

Persze a vizsgálat nem kezdődött meg mindjárt, hanem azért az öreget közmunkára fogták.

Egyszer épen ablakokat surolt a megyeház udvarán, mikor valami hivataloszolga, a ki egykor kisbéres volt nála, meglátja.

— Ej, ej, édes Bagi János uram, hogy került kelmed ide?

Elmondja az öreg a dolgot; megcsóválja fejét a hű szolga s felmegy az illető birói személyhez.

— Nagyságos uram! Bagi János uram itt a megyeháznál van fogva.

— Igen, az a csavargó.

— Csavargó? Nagyságos uram, van annak a szentesi határban tizezer hold földje s itt Szegeden is bir árendába tizenötezer holdat. Mért volna az csavargó?

Elnevette magát a nagyságos ur, de mégis megtartá a vizsgálatot. Így szabadult ki a dús gazdag földbirtokos saját kisbéresének jótállása mellett.

(Történt a rend és civilizáció áldott korszakában.)

Elegy-Belegy.

Keszthely hajdanában nemesi compossessoralis hely volt. Gróf Festetich György a Georgicon alapítója kifizette lassankint a nemes atyafiakat, hogy zavartalan gazdaságot állithasson magának. Valamennyivel könnyen boldogult, hanem az utolsó, valami Danka nevű, sehogy sem akart hét szilvafás birtokától megválni, — s e miatt nem egy kellemetlen órát csinált a terveiben állhatatos grófnak.

— No, Danka uram, — szólt egy találkozás alkalmával a gróf, — hát csak nem adja el igenis a birtokát most sem?

— De biz eladnám, — szólt jó kedvében Danka, — ha volna, a ki megfizetné az árát.

— Mi az ára, igenis Danka uram?

— Százezer kurta forint, nagyságos uram.

— Specifikálja, igenis, megfizetem domine készpénzzel, igenis, — szólt a haragba jött gróf.

Nagy dolgot adott ezzel Dankának. Hozzá is látott ez a specifikáláshoz, de bár minden talpalatnyi földjét százakra meg ezerekre tette, a százezer kurta forint csak nem került ki. Végre kilenczvenezerre ki-sütötte az összeget s ment a levéllel a grófhhoz.

— Itt van nagyságos uram, már tiz ezernek nem tudtam helyet adni, azt csak ráadásképen fizesse ki.

Nagyot nézett a gróf s ráförmedt az atyafira:

— No, domine Danka, dombon fekszik a háza, írja a levélbe: amoenitas loci — tizezer forint, ha legalább valaki igenis, megnézi a contractust, igenis, ne mondja azt, hogy én is olyan bolond ember voltam, igenis, mint kegyelmed, igenis.

S ezzel kifizette az egész összeget.

* * *

A jó Döbrönteinek testvére ma is él Veszprém-ben, s arról nevezetes, hogy a vörös hagymát ki nem állhatja.

Kinéz egyszer a piacra, s meglát egy nagy, valamivel töltött gyékényes kocsit, s mellette egy embert.

— Mit árul kend atyafi? — kérdi.

— Vöröshagymát, uram.

— Rossz jószág az. Hol lakik kend?

— Keserü-ben uram.

— Pogány falu az, hogy hívják kendet?

— Méreg János, uram.

Az öreg sohase felejtí ezt a párbeszédet argumentumul felhozni a vöröshagyma ellen.

A bihari főispánról.

Az öreg boldogult József nádorral mint regnicoláris deputationális tag járkálván gr. Z...y a viz-szabályozási ügyben, egyszer csak levelet kap valamelyik uradalmából, a mit midőn elolvasott, igen megháborodott s annyira elmerült saját ügyei fölött, hogy elszóródtan, mintegy fenszóval gondolkozva, elkiáltá magát: az a haszontalan nádor! — Meglepetve és megrémülve kérték a vele lévők, hogy az Istenért, vigyázzon: mit beszél, — de ő még mérgesebben kiáltozá: az a tudatlan nádor! — most már tudakolni kezdék, hogy hát mért haragudott ugy meg a nádorra? mire felelé, hogy Diószegen mindig boszuságot és bajt csinál neki az ott lakó, az a gonosz nádor; s midőn kérdezték: de hát miféle nádor az? felelé: F... Nádor, a fiskális; tudniillik akkor kezdték a Ferdinánd nevü magyar embereket Nándornak nevezni.

Ritkán látogatván meg Nagyváradot, mint megyei székhelyét az öreg gróf Z. főispán, ily alkalmakkor rendesen tisztelegni szoktak nála majd minden helybeli testületek. Történt egykor, hogy a jogakadémiai tanári kar tisztelegése után együtt mentek az öreghez a püspökség és káptalan, ekkor még nagy tekintéllyel és jus gladiival is bíró uradalmak fő ügyvédei, az öreg ur (mert én őtet fiatalnak még képzelni sem tudom, miután mindig öregnek ösmertem őt, azért csak így nevezem), az előbbiekkeli társalgás benyomása alatt fogadván ez érdemes urakat, azt gondolván, hogy most, a kik jönni fognak, azoknak okvetlenül mind professzoroknak kell lenniök; valószínű az is, hogy a bejelentéskor elkerülé figyelmét az illetők állásának megnevezése, elég az hozzá, hogy szívesen és kegyesen fogadván az ügyvédeket, következő kérdéseket intézi hozzájuk:

— Hát vannak-e sok tanítványok?

Az ügyvédek tréfás kedélyben lenni vélvén az öreget, e kérdést a jogi gondjaik alatt álló rabokra értelmezték és azért ekként felelének:

— Fájdalom! bizony sokan vannak, — bár egy se volna, annak örülnénk.

Ezt meg az öreg találta furcsa feleletnek, s azért folytatólag kérdi:

— Talán rossz erkölcsűek a tanítványok?

— Valóban, mind fel kéne akasztani — volt a válasz.

— No-no, meg kell próbálni mindent, hogy derék embereket neveljenek belőlök.

— Hiszen eleget nyuzzuk, botozzuk és koplaltatjuk őket, mégis csak akasztófára valók maradnak azok excellentiás uram!

— Hm, hm!! — csóváltatja fejét az öreg, az ifjuság ily szomorú romlottságán, és elbocsátja a vélt tanár urakat.

Távozásuk után bejövő titkárának mondja az öreg: de furcsa professzorok voltak ezek, még maguk dicsekedtek, hogy milyen gonosz tanítványaik vannak, — mire a titkár felvilágosítván, hogy hiszen a püspökség, meg a káptalan ügyvédei valának ezek, nem pedig professzorok; erre az öreg is indulatba jötten kiáltja:

— Fogjátok meg! hozzátok vissza őket, előmbe azonnal, s midőn megjelentek, rájok támad, hogy micsoda vakmerőség az tőlük, ötöt bolonddá tenni s magukat professzoroknak adni ki.

Széchenyi, mint ifju diplomata.

Abban a hosszú fegyverszünetben, — vagy ha jobban tetszik, abban a rövid örök békében, mely alatt első Napoleon az osztrák udvarral bizalmas barátságban élt a világ előtt; a hosszú harc által zárva tartott sorompók lehullottak az országok határain, s hazánk tórangú fiatalsága sietett az időt felhasználni, hogy Európát minden irányban betutazza.

Széchenyi István gróf még akkor nagyon ifju volt; minden ifju utazónak legelső vágya Olaszország: ő is Nápolyba utazott a téli idényre. Együtt ment vele egykoru ismerőse, Inkey; szinte előkelő magyar család ivadéka.

Mindkettőt ellátták Bécsből ajánló levelekkel az udvartól s aztán szívökre kötötték, hogy csak irjanak szorgalmasan itthonmaradt rokonaiknak hogylétükről, tapasztalataikról.

Nápolyban ekkor Murát volt a király. Francia udvartartás, vidám, pezsgő élet; a király épen úgy szeretett ragyogni, mint a királyné élvezni; idegenektől rajzott az udvar. Azok között, kik Murát király udvarának fényét növelni segítettek, nagy kitüntetésben részesült a két magyar nemes ifju, mindkettőt különösen ajánlták a követségek s aztán még jobban mivelt eszes magukviselete.

Néhány heti ott mulatás után azt mondja Inkey Széchenyinek:

— Nem vettél valamit észre? Mintha hidegülnének irántunk.

— Nem én, — szólt Széchenyi, — hozzám igen is nyájasak.

— No, én hozzám meg egészen tartózkodólag viseltetnek. Megfoghatatlan.

Pár nap mulva ismét jön Inkey Széchenyihez:

— Kaptál te meghívást a miniszterelnök diplomatai estélyére?

— Három nap előtt.

— Különös, hogy nekem nem küldtek.

Egy hét ismét elmúlt. Inkey újra találkozott Széchenyivel.

— Ez csodálatos! A király nagy udvari bált ad, s engem a meghívásnál mellőznek.

— Engem pedig ellenkezőleg maga a király személyesen hitt meg a multkor a miniszter estélyén.

Végre egy napon egész felindulással rohan fel Széchenyihez Inkey.

— Nézd! E hallatlan bántalmat, a mit rajtam elkövetnek. Most kapok egy parancsot a rendőrfőnöktől, hogy huszonnégy óra alatt elhagyjam Nápolyt!

— Én pedig most kapom a meghívást a királyné zártkörű hangversenyébe, a hol a királyné maga is fog énekelni.

Inkey kényszerülve volt hazajönni, Széchenyi pedig ott maradt és jól mulatott.

A talány kulcsa az, hogy Inkey a rokonainak küldözött leveleiben mindig azt irogatta, a mit valóban látott; Széchenyi pedig azt, a mit a rendőrségnek szükség látni.

Amaz megírta őszintén, hogy biz itt furcsa világ van; hogy a király nagy zsarnok, a királyné meg élvhajhász, az udvar kalandor, a katonák elégületlenek, a nép zugolódik.

Széchenyi pedig azt írta a királyról, királynéről, miniszterekről és népről, a mit irhat valaki abból az öntudatos célból, hogy a cabinet noir levélfelnyitogató olvasóinak kellemetes lecturet szerezzen vele.

Széchenyi még ekkor alig volt több, mint gyermek, és már mennyire diplomata!

Akkori Nápolybanlétét ma is tanusítja egy emlékmondata, mit a Vezuv látogatóinak névjegyzékébe magyarul felírt: „Nekünk ugyan nincsenek tűzokádó hegyeink, de vannak tüzes kamaszaink, a kikhez képest ez a tűzokádó is gyéghegy“. (Igy: a „jég“ g—y-al.) S az, a ki a század második évtizedében ily hibás ortografiával irt, a harmadik évtizedben már

nemzete tudományos önállásának megalapítója lett, a negyedik évtizedben pedig irodalma vezérfényeül ragyogott.

Furcsa passzióik vannak a nagy embereknek!

Történt pedig, hogy Mindenváró Ádámot is elkergette tavaly a nagy szárazság Pestre, valami kölcsönt keresni, azon fogadása ellenére, hogy ő ki nem mozdul odvából, hanem ő neki az Ur Isten helyébe küldje, a mi jót akar adni: elég, ha ő imádkozott érte. Hanem hát biz azt nem küldték helyébe; nem is repül már az embereknek a szájába mai nap más sült veréb, mint az előfizetési felhívás, meg a Steurmahnzettel. Ebből még kapni.

Tehát Mindenváró Ádám feljött Pestre, s hogy legyen, a ki mindenüvé elvezesse, fölkeresé itteni ismerősét, Jóska urfit; a ki csak azért lakik itt Pesten, mert itt jobb port lehet nyelni, mint falun.

Miután hétfőn reggeltől szombat estig Jóska öcsém és Ádám bácsi abban a föladatban gyakorolták magukat, hogyan lehessen egy pár uj csizmát a pénz után való járásban tökéletesen elkoptatni, s pénzt még se kapni; — vasárnap délután azt mondá Ádám bácsi Jóska öcsémnek:

— No, öcsém, má sábesz van; ma mulassunk egy kicsit. Vigy el valahová, a hol mulatni szokás pestiesen.

— Jól van, bátyám, hát menjünk ki a városli-getbe; az egész világ odajár most; minthogy azonban

gyalog járni nem multság; bérkocsisnak öt forintot adni egy órai kocsizásért megint nem inséges embernek való, hát kapjunk fel erre az omnibuszra: a ki most épen azon törekszik, hogyan indítsa el a lovait ezzel a tizenkét emberrel?

— De hát mi hova ülünk oda öcsém? Nagyon intabulálva van ez már krinolinnal.

— Hát csak felkapunk ide a bakra a kocsis mellé, ott még van két hely.

— Micsoda? Bakra? Kocsis mellé? Mit gondol öcsém uram? Én, assessor és presbyter, ekklézsia főkurátora és megyei képviselő! én bakra üljek! ennyi ember láttára; Pest városa kellő közepén, fényes vásárnap, délután négy órakor, mikor a templomból jönnek ki az emberek?

— Hát mi van ebben, urambátyám? hisz ez a legdivatosabb szokás. Ez a diszhely, a kocsis-ülés; Deák Ferencz is mindig ide ül; — ha üresen megy is az omnibusz, más helyet nem választ; s ha kedvére való lovakra akad, még sokszor ki is veszi a kocsis kezéből a gyeplőt, s maga kocsirozik az omnibuszszal.

— Igazán? — szolt Ádám ur, kegyetlenül bele-nézve a mesemondóba; azután csak fejet csóvált s fel hagyta magát tolatni a kontignációba; de még ott is zugolódott, hogy ugyan furcsa passzióik vannak ezeknek a nagy férfiaknak.

A városligetben letette őket az omnibusz szokott kikötőhelyén; s Ádám bácsi kezde szétnézni e tengerében a pornak, hogy hol lehetne itt kapni egy kis nem száraz földet?

— Mivel fogunk itt mulatni, öcsém?

— Hát bátyám, itt a Ringelspiel: oda bemegyünk, felülünk egy-egy lóra; én arra a szürkére, bátyám meg a fakóra, s szurkálunk egy czuczával a török fej után. Ez itt a legfamózusabb multság.

— No, már öcsém, ne bolondulj! Oda bizony nem ülünk. Mit gondolsz? Én, főbiróságot viselt ember, ekklézsia kurátora; arra a bolond falóra felüljek és csavargattassam magamat, kintornaszó mellett! Hiszen gyerekeknek való az!

— Már pedig bátyám, ez a legdivatosabb multság; még Deák Ferencz is, valahányszor kijön, mindig szokott egy pár tourt tenni a Ringelspilen, s oly ügyesen tud szurni a czuczával a török fejhez, hogy mindig a két szeme között találja.

— Igazán, szólt elámulva a nagyhitű férfit. — No, ugyan ezt nem hinném, ha te nem mondanád! S igazán odaszur a czuczával a török fejhez, s kanyargattatja magát a fa-lovon? Csodálatos passziók vannak ezeknek a nagy férfiaknak.

Hanem azért csak mégsem ült rá a fa-lóra, hanem inkább olyan helyre óhajtozott, a hol valami enni és inni valót adnak.

Jóska öcsém aztán elvitte a fagylaldába, hozott neki is, meg magának is egy adag fagylaltot.

— Hát ez mi? — förmedt rá Ádám bácsi; — tán azt gondolod, hogy én ezt, bolond vagyok és megeszem.

— Jó ez, bátyám, — biztatá őt Jóska öcsém. — Deák Ferencz is itt szokott fagylaltozni mindig, néha három adagot is megeszik.

— No már édes öcsém, — szólt Ádám bácsi könnyökkel fordulva a fagylaltos csésze felé, — a mit

eddig beszéltél Deák Ferencz felől, azt még csak hittem, a hogy hittem, de már azt, hogy Deák Ferencz ezt a czukorból csinált jeget szopogassa, ugyan el nem hiteted velem, ha megfeszülsz is!

(Természet után szabadon festette — Kakas Márton.)

* * *

Egymás mellett ültek a templomban a legátus meg a kurátor, ünnep délelőtt, mikor a pap prédikált. Közelgett a helypénzt szedő persely, melybe minden jámbor keresztyén szokott ejteni egy krajczárt. Azt a krajczárt pedig kiki előre kiteszi maga elé az asztalra, nehogy akkor kipkapkodjon érte, mikor már jön a persely. Kurátor uram splendidus akart lenni, s kitett maga elé egy kétkrajczárost. Legátus uram erre kitett maga elé egy garast. „No, biz engem meg nem szégyenitesz“, gondolá magában a kurátor, s kitett az asztalra egy fenekes sustákat. A legátus erre kitett maga elé egy ezüst ötkrajczárost. Curátor uram viszsztatromfolta egy valóságos ezüst tizessel. A legátus erre kitett, egy huszast. A kurátor méregbe jött, előhuzott egy lázsiás tallért s várta, hogy mit csinál most erre a legátus? Hát a legátus azt csinálta, hogy a mint a curátor a perselybe csusztata a lázsiást, ő meg visszatette a zsebébe a huszast is, az ötöst is, meg a garast is, kivett helyettük egy kongó krajczárt s az cseppenté a kegyelet erszényébe.

A hamis bankócsinálók.

Ki emlészik még a történelmi nevezetességű „Kedves urambátyámra“, kiről valaha nótát is csináltak: „Kedves urambátyám, meg ne haragudjon“. (Mint látszik, ez még az ikes igék invasiója előtt történt.) Ki emlészik még az ő hét galléru, veres hajtókájú köpönyegére? az ő magas tetejű kalapjára; meredt inggallérijára és arra a sok stikklire, a mit hajdan a jurátus világ elkövetett!

Ugy biz, a jurátus világ! Hol van az most?

A „kedves urambátyám“ is azon ég madaraihoz tartozott, a kik se nem vetnek, se nem aratnak, még is csak eltáplálkoznak. Mindig volt Pesten bőven pénz-elő fiatalság, a kinek árnyékában megpihenhetett a korhelyek vénje; már hogy az illető maecenas honnan teremti elő a pénzt? uzsorásokat fojtogat-e érte? macao-bankon nyeri-e, vagy apai-anyainak megy ki a könyökén? arra bizony neki nagyon kevés volt a gondja, s ha egy napon az illető eltűnt Pestről, ő ugyan nem nyomozta tovább, hová lett? megházasodott-e, elvitték-e szolgabírónak? vagy a hitelezői elől futott meg? Keresett magának másikat.

Hanem mégis volt egy állandó pártfogója, a ki szüntelen itt lakott Pesten, mindig nagy gavallért játszott és a kiről legkevésbé tudta kitalálni, hogy honnan veszi Miska ur azt a tömérdek sok pénzt?

Egyszer Miska ur összebeszélt több furfangos pajtásával, hogy megkísértsék, mennyi ideig állja ki „urambátyám“ a koplalást.

Mint gondolhatni, urambátyám harmincz év alatt oly megállapított hitelü közelismerést szerzett magának,

hogy nem volt az a külvárosi lebuji, a hol még kontóra egy betevő falatot adtak volna neki, mert valamennyinek az ajtaja mind tele volt már krétázva az ő „aufschreiben“-jeivel.

Egy napon tehát, mikor Miska garçon szállására ellátogat, azt zárva találja; de benézvén a kulcslyukon, látja, hogy többen vannak odabenn, s elkezd zakatolni.

Arra nagy riadás támad a szobában; hirtelen összevissza kapkodnak mindent: Miska ur elébb rivallja erősen, ki van odakinn? mit akar? csak akkor nyit előtte ajtót, s urambátyám jól látja, hogy egy felvont pisztolyt dugott el a zsebébe.

— Pszt. Csendesen. — Sugják neki. — Lépjen be hamar urambátyám. Jó, hogy jön.

— Mit csináltok itt fiuk?

Az ágyon egy sor ujdonatuj tiz forintos bankjegy volt kiterítgetve.

— Bankót csinálunk, urambátyám. Sugá neki Miska ur. Ide nézzen.

— Hüh, hát innen pénzeltek? Mindig gondoltam én azt.

— Ugy-e mindig? Hát már most álljon a társágunkba: aztán lesz magának is.

Urambátyám nagyon huzódzott ez ajánlattól, hogy ez ilyen, meg amolyan kriminalitás, nem jó lesz belőle; de elvégre mégis csak elvállalta, hogy átvesz egyet azokból az ugynevezett hamis bankókból s átmegy vele a szomszéd dohányos boltba szivart vásárolni, majd ott felváltják.

Miska ur pedig előre beavatta már a kereskedőt a tréfába. Urambátyámnak pedig sohasem volt kenyeré,

hogy valami merényletet viseljen a lelkén: a rossz lelkiismeret addig is elárulta százszor, a míg az utcán keresztülment; félve tekintgetett széjjel, nyult is, nem is a boltajtó kilincséhez, hogy kinyissa, s mikor végre rászánta magát, úgy megijedt attól a kérdésétől a boltosnak, hogy „mi tetszik?” hogy szivar helyett tubákokot kért tőle, a mit pedig gyűlölt.

A mellett meg igen ügyesen az ajtó közelében maradt, hogy szükség esetén, ha rajta kapatnék, gyorsaságának próbáit adhassa.

A boltos kimérte neki a czukmist, egy szem tomca bonával is megajándékozta ráadásul, s mondá, hogy az egészért jár három krajczár.

Urambátyám reszkető kézzel vette elő a tiz forintost. Már az is nagyon felöltő, ha valaki három krajczár végett tiz forintost váltat; hát még ha olyan zavartan adja a boltos kezébe, mintha félne, hogy az a kezét is megkapja.

A boltos, szerepéhez hiven, erős vizsgálat alá fogta a bankót; megnézte közelről; vizsgálni kezdett rajta bizonyos pontokat; azután a világosság elé tartotta, hogy a vízjegyekről meggyőződjék . . . De már akkor kedves urambátyámnak hire-hamva sem volt a boltban! A mint azt látta, hogy a boltos kritizálni kezdi a bankót: megillant csendesesen, s mire utána eredtek, nem volt sehol.

Két hétig nem látta őt senki az utcán.

Csak a tizenötödik nap mert késő éjjel kilopózni, s a Privorszky ajtajában, kinn az utcán rálesni, míg egy ismerős kilép, hogy megtudja tőle, nem fogtak-e el a napokban egy hamis bankócsináló bandát?

Igy lehetett megtudni, hogy két hétig bírja ki urambátyám az éhezést és a szomjazást.

Hanem aztán, hogy megtudta rászédését, boszuból mindjárt rajta is rontott a dohányoson, s elexequalta tőle az otthagytott visszajárandóságot s büntetésül egy batkát sem adott belőle az egész társaságnak.

Az ebédünket el akarják disputálni.

A Koszoruban Z. A. kiegyenlítési programmal áll elő, melyben az uri és munkás osztályok életrendét akarja kiegyeztetni. Szerinte legnagyobb akadálya egymáshoz közeledésünknek az, hogy nem egyszerre ebédelünk; az uri rend öt és hat óra közt tartja a delet; mi pedig már 1 órakor kedves egészségére kívánjuk egymásnak az ebédet. Ebben igaza van, hanem azután azt állítja, hogy a vacsorakor ebédlők életrendje helyes, nem a mienk; mert úgy illik, hogy mikor az ember napi munkáját befejezte, akkor üljön le enni. Time is money! Az időt ne pazaroljuk napközben evéssel, hanem térjünk az uriosztály étrendéhez; ebédeljünk öt órakor.

Miután a példával nekünk ujságíróknak kellene, óhajtása szerint előlmenni, elmesélem neki egy ujságíró egy napi történetét, párhuzamba téve egy lámpásnál ebédlő napirendével.

Tehát én reggel öt órakor felkelek; s mert akkor legkevésbé háborgatnak, leülök dolgozni. Miután nyolcz óráig vagy tizezer betűt egymás sarkához ragasztottam, nagyon örvendetes félbeszakításnak veszem,

mikor a feleségem azzal nyit be, hogy elkészítette a reggelit. — (Notabene, nekem a feleségem maga főzi a kávé, azért én jobbat is iszom, mint az urak.) Azzal hamar készen vagyok. Te, Z. A. polgártársam és a veled együtt ebédelők még akkor fordultok a pihent oldalatokra, s horkoljátok ezt a melodiát: „oh, édes hajnali álom“. Tíz óráig elolvasom a hirlapokat, megcsinálom a jegyzeteimet, a mi nem elfelejteni való, azt naplómba jegyzem, mert abból élek; — te, kegyes társaiddal együtt akkor keféled meg a körmödöt. Ezentul jönnek-mennek hozzám, el vagyok foglalva a más dolgával, közben legfeljebb leveleket, vagy apró újdonságokat irhatok. Egy órára aztán a napi munkámmal délelőttre készen vagyok. Te is készen vagy akkorra a toilletteddel. Hanem én már akkor éhes vagyok; mint a farkas! Az én gyomrom nem muszka országgyűlés, hogy annak reggeli öt órától déli 1-ig egy kis kávéval ki lehessen szurni a szemét. Én már akkor tudakozódni kezdek, hogy terítették-e már? No, hiszen szépen megörvendeztetnének, ha erre a kérdésemre azt felelnék: „Méltóztassék excellentiádnak megnyugtatni magát, most keresi a szakács a gyufát a konyhában, mihelyt megtalálja, mindjárt tüzet fog rakni, öt órára pontban tálalni fog. Addig tessék leülni és irni tovább!“ No, hiszen, azt a novellát kellene megnézni, a mit én akkor irnék! Hanem hát e helyett azt mondják: „itt a bableves, ülj le Márton, kapálad Márton, megszolgáltad, a mit megeszel“; és mondhatom, hogy nagyon jól esik. Azalatt te éjjelevő társaságoddal javában szemüvegezed a váczi-utcza járókelő szépségeit. Két óra után egy kis commotiót csinállok; bár nem tudom, hogy a nagy Széchenyi

tett-e e részben némi engedményeket? de én bizony délután egy pár óráig nem ülök le dolgozni. — Öt órára aztán te haza jössz a lovaglásból, ott már vár rád a dinée; én rám is ott vár a sok menkű bécsi és párisi hirlap, hozzák az esti postát; nyolczadmagammal neki fekszem; nyakrafőre fordítani kell; ez aztán a bankett! hirlapokat tranchirozunk; nyers czikkekekhez saucet csinálunk, rájuk a tollát, üritjük a pezsgős — kalamárist, csak úgy görbül a hátunk bele. Hét órára mi is készen vagyunk az esti postával, ti is a dinéevel; akkor aztán együtt elmehetünk a színházba; én a földszintre, te a páholyba. Itt te kibeszélgeted magad, én pedig kipihenem magamat; s aztán futunk, és kocsizunk haza; tíz órakor te felkanalazol egy csésze theát; én kardra hányok egy adag befsteaket; azután olvasok egy kis történetfélét, vagy mikor van, bírálni való drámát, hogy csendes álmom legyen; tizenegy órakor már aztán aluszom, mint a bunda. Te akkor szövetkezel legjobban a második polkamazurkára s töröd a fejedet, melyik bárónét mulattasd, melyik grófné kalandjaival? Négy órakor aztán te is lefekszel: én már akkor ki is aludtam magamat.

Abban tehát tökéletes igazad van, hogy nálad is, nálam is épen a nap közepére esik az ebéd; csak-hogy egyikünk hat órával későbbben kezdi a napot, mint a másikunk. Tehát vagy arra bírd rá a munkás osztályt, hogy ő is tizenegy órakor keljen és négy órakor feküdjék, vagy az uri rendet persvádeáld, hogy keljen ötkor, s feküdjék tizkor; különben nem kerülünk össze. Mert, hogy aludni kell; ezt, úgy tudom, a nagy Széchenyi is megengedte; ha jól emlékszem rá, nyolcz órát szabván egy alkotmányos polgárnak

az alváásra. Bizonyosan nem tudom, így van-e? Kérdezd meg János kollegánktól, ő tud mindent, a mit Széchenyi mondott.

Tehát csak ez a vitatott kérdés sarkpontja, hogy nappal alugyunk-e, vagy éjjel?

Hirlapolvasói kombináció.

(Kávéházi jelenet.)

Ugyan édes urambátyám, mit tud még a hirdetményeken is végig olvasni? El nem engedné belőlük az utolsó omegát sem; az ember nem győzi kivárni a kezéből.

— Hát hiszen ez a legérdekesebb regény.

— Regény? A hirdetményrovatban?

— Ott hát, csak egykis kombináció kell hozzá.

A regény czime? „egy agglegény élete. Itt van legfelül mingyárt a hős arczképe maga; egy gavallér, ki fél pofájára rut, mint a pávián, a másik félre pedig deli, mint Antonius. Alatta következnek: „a lilionez és glycerin hirdetményei“, a miktől a legkordoványabb pofa szattyánná válik, „dr. Beringuier hajfestő és szakállbarnító szere“; — „vulcanit agyu fogak“; no még egy kis „izomessenzia“, melyeket nyomban követ az épen felfedezett „csizi jódforrás“, aztán meg egy „elvezett pudli kurrentálása“. Ime az első fejezet a regényből. — Most következik a második. Jön egy „házassági ajánlat“; legjobb korában levő férfiú, biztos jövedelemmel stb. Ez alatt olvasható mindjárt. „Une jeune demoiselle, qui parle francais, de dolgozni

nem szeret, desire a étre placée, mint urnő, vagy házi kisasszony valami szolid uraságnál“. — Következik egy végevárhatatlan rubrika „fehérenemű, csipke, selyemruhák és más egyéb piperenemek“ választékos czikkeiből összeállítva. Ez volt a második fejezet. — Lássuk a harmadik fejezetet. „Kerestetik egy nőtlen kompanyon minden tőke nélkül.“ — Alább ajánltnak „mindennemű betörések ellen biztosított szekrények“. — Jön a negyedik fejezet. „Francia bonne“ kerestetik apró gyermekek mellé. „Arany halak nagyon olcsón kaphatók.“ — Most az ötödik fejezetet látjuk. „Egy ifju ember bucsut mond itthoni ismerőseinek s utazik Amerikába“. — „Egy meglett koru férfiú, ki a jobb körökhöz tartozik, kényszerítő körülmények miatt ajánlkozik könyvvezetőnek, vagy akár könyvhordónak“; — „egy élte virágában levő asszonyosság, ki már francziául elfelejtett, hanem a helyett beszél németül és tótul, ajánlkozik valamely szolid kávéházhoz pénztárnoknének“; — „rögtöni átköltözés miatt egy uri szállás butorostól együtt kiadható“. Így végződik az ötödik fejezet. — Végül aztán „érczkoporsók“, hirdettetnek a teljes czimű kuncaftok nagy meglegedésére; s befejezi az olvasmányt egy mutató ujjakkal elől-hátul megspékelt „hála nyilváníás az Ankerhez“ melyben mélyen keseredett özvegy köszöni azt az ezer forintot, a mi felejthetlen férjének azon utolsó szivességeért, hogy meghalt, az illetők részéről fogyatkozás nélkül kifizettetett.

— Ime öcsém, itt van egy magadforma agglégénynek az egész élettörténete; s az összeállításához nem kell nagyobb fejtörés, mint az angol premier nyilatkozataiból; a muszka külügyér depecheiből, a

török nagyvezér hatisheriffjeiből, a német Bund határozataiból; Garibaldi toasztjaiból s Napoleon hallgatásaiból kiolvasni, hogy hányadán áll a világ? a mit pedig mindennap megkisért minden hirlapolvasó.

A seregeknek ura.

A düppeli sánczok bevétele után porosz király ő felsége rögtön táviratot sürgönyözött a koronaherczeghez; a távirat így kezdődött: „A seregeknek ura után Önnek és vitéz hadseregünknek köszönhetem e fényes győzelmünket“. Wrangel fővezérről egy szó sem volt benne. A koronaherczeg, ki jól ismeri a vén hadvezér katonai büszkeségét, mentegetni kezdé a királyt, hogy a nagy sietségben így meg amugy elfelejtette Wrangel papát. — Oh dehogy! szólt a vén hadvezér; sőt inkább nagyon megtisztelt, hiszen így kezdi: „a seregeknek ura után“. Már pedig az én vagyok.

Foghagyma-e inkább, mint pézsma?

Nem tudom, minden ember ugy gyűlöli-e a pézsmazagot, mint Hortobágyi Feri? annyi bizonyos, hogy én sem állhatom ki. Már pedig sok elegáns delnő azt képzeli, hogy nem volna tökéletes, ha ugy be nem pézsmázná magát, hogy a vak is ráismerjen róla.

Különösen két debreczeni urhölgygyel volt Feri nagyon megakadva, a kik épen az ő zártszéke mel-

lett jobbról-balról voltak abonirozva a színházban, s a kiknek a parfümjétől néha azt se látta, hogy operát adnak-e, vagy siralmas darabot? Nem tudta, hogy szerezzen magának elégtételt.

Hát egyszer meglát Feri egy kurta subás embert a piacon, a mint hatalmas étvágygal falatozik szalonnát, kenyeret és zöld vöröshagymát szedegetvén elő a tarisznyájából. Mikor a vöröshagymának vége volt, akkor meg poszpásznak egy csomó fris foghagymát morzsolgatott el rá.

— Ez lesz az én emberem! gondolá magában Feri s belekötött a jámbor emberbe.

— Hallja kend, atyafi, szereti-e a komédiát?

— Má hogy ne?

— Hát a jó bakatort?

— De biz azt is.

— Fogja hát ezt a bilétet, menjen be vele a komédiába. Üljön le arra a zártszékre, a melyiket kimutatnak, s ott maradjon a darab végeig. Mikor aztán kijön, két pint bor ára üti a markát.

A hagymakedvelő rá állt a kellemes alkura s jó eleve bevette magát Feri zártszékébe.

Hát azután jöttek a dámák s jobbról-balról elfoglalták mellette helyeiket.

Feri pedig a parterre váltván jegyet, onnan nézte, hogy hova fejlődik ki ez a krizis.

A delnők csak fintorgatták az orrukat, tartották a zsebkendőket szájuk elé; de nem kevésbé nehezelt a jámbor atyafi is s tekergette a nyakát jobbra-balra, fujt maga elé nagyokat, mint a ki nem szereti az állapotot, nézegette, hogy merre lehetne innen valamiképen megszökni.

Utoljára is az irhabőrös ember türelme lett rövidebb; a mint egy kurtinát leeresztettek, felszedte magát tarisznyástól, bundástól, keresztül tört a néző seregen s iparkodott kifelé.

Feri utját állta: „no hát mi baj?”

— De uram, szólt a foghagymafaló, ha két akó borral kecsgetet is az ur, nem tudom én azt a büzt kiállani, a mi ott van.

Bebizonyítása annak, hogy Diogenes nem volt igazán bölcs.

Diogenes azt állítja, hogy haszontalanság minden tudomány; az athenei tudós akademia fölösleges a világon, az embernek nincs szüksége egyébre, mint egy hordóra, a miben lakják.

Ugy, de a hordó nem terem a fán, mint a makkkopáncs; az ebben az időben cserépből volt, készítette a gerencsér.

Hogy a gerencsér hordót készíthessen, szüksége van a kőművesre, hogy az neki égető kemenczét építsen.

Hogy a kőműves építhessen, szüksége van a kovácsra, a ki neki kőfaragó eszközöket szolgáltatson.

Hogy a kovács kalapácsot készíthessen, szüksége van a timárra, a ki a fujtatóhoz bőrt ad.

Hogy a timár bőrt készíthessen, szüksége van az ácsra, a ki szárító szint épít.

Hogy az ács faraghasson, szüksége van megint a kovácsra, a kinél fejszét rendel.

Hogy a kovács fejszét készíthessen, szüksége van a bányászra, a ki a vasat előkeresse a földből.

Hogy a bányász hozzá foghasson a mesterségéhez, szüksége van a mérnökre.

A mérnököt pedig az akadémiában tanítják.

És így azért a tréfaért, hogy Diogenes egy hordóban ülve szidhassa az egész dolgozó és fáradozó világot s a vele nem tartó tudós társaságot; csupán azért az egy hordóért szüksége volt az egész emberi társaságra, s az athenei akadémiára.

Ebből mai nap is érthetne valamit egy némely cynicus Diogenes.

Egy szorgalmas bürokrata naplójából.

Reggel 8 órakor a hivatalba indultam, a hivatal messze van a lakásomtól, odáig tizennégy fotográf esik, azokban a képeket végig nézegettem, pontban kilenczkor megérkeztem a büroba. Az osztályfőnök kérdésére, hol késtem, azt felelém, az ő arczképét kerestem, meg is találtam. Itt van a zsebemben, most vettem. Azzal ugyan ő maga ajándékozott meg egyszer, de már elfelejtette.

9 $\frac{1}{2}$ -ig a vászonkarmantyumat huztam fel a kabátujjamra, ugyanazt háromszor máslira kötöttem.

10-ig tollakat faragtam. Az aczéltollat azért nem szeretem, mert az mindjárt készen van.

10¹/₂-ig plajbászt faragtam. Roszak ezek a hivatalbeli plajbászok, mikor az ember kihegyezte, akkor törnek el.

10³/₄-ig pipára gyujtottam, a szopóka rosszul szelelt, ki kellett tisztítani.

11-ig a hivatalszolgát kerestem, de nem találtam.

11¹/₄-ig magam szaladtam át a trafikba, a kalapomat a szegen hagytam, hogy ha jön az igazgató, láthassa, hogy itt vagyok.

11³/₄-ig az „Ungarische Nachrichten“-t végig olvastam. Impertinens nép ez az angol.

12-ig a másodtitkárral vitakoztam, a ki a francziákat még impertinensebbeknek tartja.

12¹/₄-kor egy panaszos embert kikergettem, a ki azt merte allegálni, hogy ő már három órája várakozik rám.

12¹/₂-ig három lat keserü sót kavargattam el egy pohár vízben, a mit a haemorhoisom végett kell innom. A sok munka megöli az embert.

12³/₄-ig négy iv papiroست pontosan körülnyirtam.

1 órakor megérkezett az igazgató, annak segítettem a felső kabátját levetni.

1¹/₄ óráig méltóztatott elmondani, hogy a tegnapi ülésben hány pagát ultimót csinált. Mindnyájan arra figyeltünk.

1¹/₂ óráig veszett nagy sietség! A hányan voltunk, egyik ajtón be, a másikon ki. Nem leltük sehol — az igazgató ur csibukját. Végre kisült, hogy az irodaszolga kivitte tisztítani. — Protocollumba vétetett.

1³/₄ óráig uj faullenczert liniáztam; mindig elviszi valaki az enyimet.

1 óra 50 perczig az órámát tizszer megnéztem; késik a gyalázatos! Oda kinn régóta két óra van már.

2 óra! üti már valahára. Most irtam le a kezdő betűt. De iszen holnap is nap lesz.

És ez mindennap így megy! Az ember be van fogva 8 órától délutáni kettőjg. Csuda, ha meg nem bolondul bele az ember!

L e á n y v á r.

1440-ik évben jó s vig szüret volt mindenütt a Hegyalján. De legvigabb volt Patakon a Somlyó-hegyen, Palóczy Mátyás nádor szőlejében. Az agg nádor részt nem vehetett a szüret örömeiben, őt az ország dolgai máshol tartóztatták. Nem lehet mondani, hogy Agata leánya is egész kedvében lett volna. Ő gyakran futott ki a hegy legmagasabb csucsára: nézett le végig a hegy alatti nagy síkságra; onnan várta vőlegényét, Várdai Lászlót, de arra az ut oly csendes volt, hogy rajta port még a szél sem vert. A reményében csalódott menyasszony busan fordítá fejét a pataki vár felé; már itt a szélcsend ellenére a várváros környékét egészen porfellegbe burkolva látta, s onnan tompa moraj vonult a hegy felé. Rémulve sietett le a hegyalján mulatókhoz; mire odaért, egy a városból jött lovag beszélé, hogy a cseh husziták a várost és várat véletlenül megtámadták s elfoglalták. A rémhir hallatára bucsu nélkül oszlott szét a szüreti vendégsereg. Agata is beugrott a befogott kocsiba; a kocsis kérdés nélkül hajtott a többi kocsi után a Bodroglköz felé. Mikor már közel jártak a Tiszához, jött magához a

leány; gondolkozni kezdett, hol talál menedéket? eszébe jutott az is, hogy az ut keresztül a Tiszán Kis-Várdára, vőlegénye várához vezet; ott biztonságban leend; de újra azon gondolat foglalta el: mit mond majd a világ? bizonyosan azt, hogy önkényt futott ideje előtt vőlegénye karjai közé. A Tisza révénél már több ezerre szaporodott a menekültek fegyveres és fegyvertelen serege; egymással czivódtak az átmenet elsőségeért. A zaj, a kétségek közt hánykódó leányt teljes öntudatára emelé; kocsiját megállítá; az összegyűlt népnek csengő hangon adá tudtára, hogy ő a nádor leánya, nem akar tovább futni az ellenség előtt: ha már a fegyveres férfiak még a tiszai átjárást sem tudják megvédeni, ő maga fogja azt megkísérteni. A hozzá közelebb állóknak parancsolta, hogy kocsijából tüstént szedjék ki a kerekeket s hánnyák a Tiszába, hogy ha akarna, se mehessen tovább.

Megszégyenülve fogta körül a bámuló nép, majd a fegyveresek kitörő hévvel nyilváníták: hogy mind mellette maradnak s vérök hullásával védeni fogják. Erre megszűnt a révbe tolakodás; várták a bátor amazon további intézkedését. Ő körüljárta és nézte a helyet, a Tiszához vezető lápos tó közti utat elsánczolni, a közel erdőből vágott fákkal a sánczból kihányt töltést megerősíteni rendelé. A védmű alig készült el, jöttek a könnyű védelmet gyanító csehek; megtámadták a sánczot védőket, de többszöri megtámadásuk a hősnő vezérlete alatt véresen veretett vissza. E hely Várdai László által később jobban megerősített és „Leányvár“ nevet nyert.

Az 1700-ik évben Leányvár sánczainak lerontása elrendeltetett; e rendelet végrehajtásával Kanta János

szolgabíró bizatott meg: kitől midőn tudakoznák: miért rontatnak le Leányvár erősségei? tréfás komolysággal válaszolt:

— Azért, hogy ennek történetéből ne vonjon a maradék olyan következtetést, hogy a férfinak néha a nagyobb bajok elől a nők kötője alá bujni tanácsos.

Jósa István.

Jósa István pásztor, a kuruczvilágban bátor portyázó, hirneves csapatvezér, most kurucz, majd labancz, mint kedve és érdeke hozta magával — egyszer kurucz korában arról értesülvén, hogy Smid labancz kapitány Kassa vidékéről a Hegyalját szándékozik meglepni; a Tisza vidékéről sietett fel a labanczokat megelőzendő. Tályának tartott, hol pásztor korában minden pinczét, sőt a nevezetesebb aszu átalagokat is megismerni elég alkalmá volt; különösen féltette a Bégányi pinczét, hol egy rejtett lyukban a legnemesebb borok voltak lerakva. Sietsége hasztalan volt; mert mikorra Tályára ért, Smid emberei minden pinczét, még a Bégányiét is — a rejtett helyet is felfedezvén, — kirabolttak; a rablott borokat tovább szállították.

Jósa szomorú meglepetéssel hallotta a hírt; tudakozódott a labanczok mely irányban vonulásukról; értesült, hogy azok Szántó felé, az Aranyos völgyön a hegyek közé vonultak. E hirre fejét csóválta; reménye nem volt a labanczokat a hegyek közt sikerrel megtámadhatni. Legényeit lóra parancsolá; csapatát lassu lépéssel vezeté a kimutatott hely felé; majd legényét, Körmös Ferit szólítá magához, annak tit-

kosan adá utasításait; hogy sietve menjen előre, öltözködjék át labancznak; a hegyek közt keresse fel Smid embereit, adja tudtokra, hogy ő felmondott Tökölinek; ő és legényei már levágták szakállukat, süveg helyett kalapot nyomtak fejükre; ha szívesen fogadják, átjönnek labancznak.

Ezután csapatát két részre osztá; felét egyik hadnagya vezérlete alatt a Cserehát felé küldé, oly utasítással, hogy onnan Szendrő, Torna felé portyázzanak, de minden nagyobb s feltűnést okozó vállalatot mellőzzenek; ő rövid időn tudtokra adandja, mikor és hol kell vele csatlakozniok; kipróbált, ismert legényeit maga mellett megtartá, s ezekkel folytatá utját a kitűzött cél felé. Még aznap este felé találkozott a hegyekből visszatért legényével, ki jelenté, hogy őt a labanczok szívesen látták; hangosan nyilváníták örömlüket a nemvárt megtérésen; őt kérték: siettesse a vezér mielőbbi csatlakozását, mert vezérok e napokban nagyobb támadást szándékozik intézni a tiszántuli részekre.

Másnap a Simándi bérczen megtörtént a leborotvált és felkalapozott kuruczok csatlakozása a labanczokkal. A labanczok örömlükben átadták Jósának s csapatának a rablott borok egy negyedét; magának pedig két penészes átalagot választá, mely a többinél kisebb és véznább volt, melyet már a pinczében ismert, s tudta, hogy azok tartalma a legnemesebb hegyaljai bor, azok egyikét „summus pontifex“-nek, a másikat „emollit mores“-nek keresztelte el Bégányi uram; később intézkedett, hogy azok más ember szeme elé a napfényre ne kerüljenek.

Körülbelül egy hónapig működött Jósa a labanczokkal, velök száguldozta be Kálló, Szatmár és Bihar

vidékét, velök együtt tért vissza Kassához; de itt egy éjjel úgy eltűnt csapatával együtt, hogy a labanczok merre tűnését még nyomáról sem fedezhették fel; csak később hallották, hogy háromezerre menő dandárával Selmezzet megrohanta s bevette, az ott talált aranyat felzsákmányolta, Szepes és Sáros városait megsarczolta, Bártfát, Kis-Szebent, Barkóczy hadainak szemeláttára bevette. Ekkor üzent hozzá Barkóczy: „Hát Jósa uram, ez az adott szó és a zászlónk alatt letett eskü?”

— Mint pap, — válaszolt Jósa, — az eskü alól magam dispensáltam magamat: mint katona és szakállas kurucz csak azt akartam Gensdorf ezredesnek értésére adni, hogy engem máskor Göncz-Ruszkán asszonyoknál ne keressen; megtalálhat fényes nappal a csatatéren is.

Petőfi verse.

Mikor Petőfi azt a rettenetes szomjas verset írta: Mért nem tesz az Isten most csudát, változtatná borrá a Tiszát; hadd lehetnék én meg a Duna, hogy a Tisza belém omlana. Volt Szigeten egy énekes uri ember, a ki a bort „nem veté meg“, — olvassa, ismét elolvassa a verset — s nagyot csap öklével homlokára: hohó — Petőfi barátom! nem innál te abból egy cseppet sem, mert majd eleibe feküdném én annak itt Szigeten.

A kontócsinálás mesterségéről.

Tekintedezs barátom uram!

Hişzen magyar ember ize csak irti mestersigit, csak irti, de mit használja maganak, ha nem tudja, a mi fü dolog minden mestersigben, a kontot megcsinálni. Van nekünk ize jo prokator, jo doktor, jo oras, jo varga, jo molnar, de mit megir mindaz, ha kontot nem tunak készitenyi jól.

Tehad nekem van enyihany igen jo indigenaba ojtott exemplariumom, a ki mar acclimatizalta magát ize nálunk, azokat ize facsimile kedviirt, közhasznalatra bocsatok, hogy használhasson utana minden okozs ember.

Mert teczik tunyi, sokat ir praxis. Okozs ember holtig tanulya.

Mikor kirdezi patakmalomban mümolnár leginyitöle, „te Fridrik! — Ki veted mar vamot enek a parasztnak a lisztyibül!“ — Igen is, kivetem.

Latot a paraszt, mikor kiveted a vamot neki a lisztbül? — Nem lata. — Te ostoba, minek csinyaltad neki hata mögöte? most ez a szegin böcsületes paraszt aszt fogja hinyi, hogy megcsaltad. Ved ki neki vamot mig eczer szeme latara.

Hat ez mar irtette mestersigit.

Meg mikor nimet schuszterhez gyün urasag, s mutatya topant: „nizen ur! tegnap megvetem uj topant, ma mar mente szit.“ — Csudalkozok ra! aszongya majszter. Szokot eltartanyi legalab kit hitig. Talan jarkalni miltoztatott bene gyalog? — Had mi

az ördög? — Hja, in csak olyan urasagoknak dolgozok, a kik jarjak hintoban.

Ez is irtette mestersigit.

Oras iza irti mestersigit egyik másik: bele níztem oraba, egy forint; bele fujtam, kit forint; fülemhez tartottam, három forint; felhuztam, nigy forint, előre igazitotam, öt forint; summa summarum: az egizs klesipdra nem ir anyit, mint a reperatura.

Kocsmaroshoz iza tudok utasitanyi studium kedvelü publicumot, a ki nekem csinyalta bizonyos inház megnyitási ünepily alkalmatlansagaval eszt az areljegyzist egy iczakara, estitül regelig.

1. Hit fütis! 5 frt. (Notabene. Ot adnak egy öl fat 4 forintir; szalasom volt a kamraban, a hol nem volt kalyha, hanem kaposztas hordó.)

2. Tabledo, kit szemilyre, vacsora, regeli, 5 forint. (Notabene. Sak magam voltam, iza nekem sincs kit fejem, a vacsora mar akor elfogyott, mikor irkeztem, a regeli pedig nem volta kisz, mikor elmentem.)

3. Nigy lóra szina, abrak, 4 forint. (Sak kít lovam volt, a kocsisomat elnizte másik ketőnek; az iza hazulrol hozta szinat, abrakot.)

4. Gyirtya: nigy szal, kit forint. (Az lehetett, de nem láthatam, mert setit volt.)

5. Szolgalat, tisztitas, et cetera, 5 forint. (Az igaz, a megkefilis ellen nem lehetett panaszi.)

Ez a derik ember iza nagy tökiletesigre vite tudományat.

Hanem megtaláltam eczer az orvos doktort, a ki gyógyította fürdőben azokat az embereket, a kiknek semi bajuk sincs. Igen baratságos férfiu volt.

Csinyalta ü egy gazdag bojar familianak következendü arjegyzékecskit:

„Vigesima prima Junii, Orvosi consulatio nagysagas ur, aszonysag is kisaszonysagal. Hat arany Kivantam ugyanakor olahul „szinetatye“ — 1 arany.

22. Junii. Szemközt ültem tabledonal ebid alatt aszonysagal, 1 arany. Figyelmeztetem, hogy omeletből ne egyik, mert kozmas, 1 arany.

Eodem dato. Este concertben kisaszonysagot orvosilag figyelmeztetem, hogy schavolt vegyen fel, mert hideg van, 1 arany.

23-ja Junii. Kezet szoritotam promenadon urasagal, az alata pulsusat tapogatom, 1 arany.

Ugyanakor. Aszonysag panaszkota, hogy nincsen szike, mingyart hoztam neki egy szalmasziket, leül, hete ra. Gyors orvosi segitsigir kit arany. Ugyanakor este kalabriasoztam urasagal: orvosi irvagasirt 1 arany.

24-ta Junii. Kis aszony panaszkota nagy szomjúságról, hoztam neki egy pohar vizet, 1 arany. Nem engetem mind meginya, hogy meg ne artson, 1 arany. Többit viletlenül asszonysag nyakajaba öntöttem: hideg douche: 1 arany.

25-ta Junii. Urasagnak tyukszemire raliptem. Orvosi irintkezés: 1 arany. Összeszidta. Expectorantiakirt: 1 arany.

26-ta Junii. Kelnernek rakialtotam hozon aszonysagnak aszt az ürüczombot: orvosi rendelis 1 arany.

Ugyanaznap. Nagysagas ur dilelöt panaszkota, hogy hideg van: 1 arany; dilután panaszkota, hogy meleg van: 1 arany. Multiemeszku. (Ezir megint egy arany).

De micsoda mindezen a trifadolog ahoz a kontóhoz kipest, a kit in tapasztaltam egy doktor juris szivesigibül, a ki nekem azt kiszitette csupa kelemetes baratsagbul.

Tudnyilik, hogy egy doktor juris exequalta nekem egy kis pinzt valami adosomtul, asztán nem ata ide, asztan egy másik doktor jurist kelete keresnem, a ki az elsötül elexequaljon az elexequalt sumacskat. Ez pedig ide nem ata ugyan, hanem azir maganal tartota, ugy hogy megint egy harmadik doktor jurishoz kelete folyamodnom, hogy exequaljon azt a pinzt, a mit a masodik exequalt az elsötül, a ki exequalta adost.

Had előre izs küldöttem egy levilkibe 10 forintocskát, előleges költsigek stemplire. — Kaptam mingyar következő kontocskát:

Tallérossy Zebulon urtól egy levil irkezte, tiz forinttal	1	frt	—	kr.
Levil felbontasakor faradsag	—	„	25	„
Olló koptatasirt, pecsit felvagasakor	—	„	25	„
Rosz helyes iras, helyesebben olvasasa	1	„	—	„
Szidja bene doktor jurisokat. Ezt teheti, hanem jár irte	5	„	—	„
Akarja panaszt tenyi országbironal, de meg se teszi	5	„	—	„
Az alata, mig levil oivastatot, szivar ki igeti nyakravalot	2	„	—	„
Uj frakot felvetem, informatio.viget	1	„	—	„
Első emeletbe lementem, hol referendarius lakik. Fiakerirt	1	„	—	„

Jg

Kisaszonyinak kezét csokoltam	1	„ — „
Aszonymsagnak izs kezét csokoltam, azt nem teszem alab — mint	5	„ — „
Referendarius urnal bekopogtam	1	„ — „
Le nem ültetet	—	„ 50 „
Azt monta, hogy kel lenyi kis tü- relemel	3	„ — „
Boszusagomat elfojtotam	1	„ — „
Valaszt megiratom	2	„ — „
Alairtam nevemet	4	„ — „
Gyertyát gyujtottam pecsitelishez	—	„ 25 „
Porzo fogyot, pedig draga	—	„ 20 „
Inasnak csengetem	—	„ 40 „
Tiz krajczaros postabilyeg levilre	—	„ 50 „

Suma: 36 frt 40 kr.

Összeadásirt: — „ 60 „

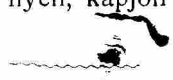
Kerekesen: 37 „ — „

Kivül aztán míg a levil boritikjara izs volt irva egy positio, a mi mar belül el nem firt.

„Levil lepecsitelisekor spanyolviaszkot körmömre elcsepentetem: 5 forint.“

Csak az a vigasztalásom meg van, hogy nem sok van ilyen, csak az az in különös szerencsim, hogy hany van, aszt mind in felfedezek.

Azir nem ajánlhatok eligi, hogy studirozon minden ember fentebi tanulmánykontokat, hogy nemcsak nekem jusson belőle ilyen, kápjon belüle mas izs.

TARTALOM-JEGYZÉK.

	Oldal
I. Ferencz és az öreg Tolnay	5
A tanár boszuja	7
Hja, paraszt, az más	8
Deák Ferencz és a falusi publicista	9
Bölcs Bolondság	11
Nefélsz Pista	12
Non plus ultra, a kortes életből	19
Visszaemlékezések a jó Wenkheim Bélára	21
István nádor és a huszár	23
Ki nagyobb ur	25
Bartakovics érsek meg a tisztartója	25
Bartakovics sétáiról	29
Krumplis érsek	29
Az öreg Balogh	30
Egy nyitrai községbíró	32
A Burg fehér asszonya	32
Wesselényi és a légátus	35
Az ál-biztos (A régi időkből)	36
A gazda-ember mint időrendező	37
Egy nemes vonás	38
A létai fuvaros	39
Hogy fejezi ki a süketnéma jelekkel Deák Ferenczet?	40
Miért vagyunk kénytelenek politizálni	40
A szórakozott	43
Conjugatiói minták, kezdő diplomaták számára	46
Allegória újabbkori politikusok számára tanulmányul	48
Malitiósus észrevétel	49
Amerikai házasság és elválás	49

	Oldal
Tud németül	50
A hajdankori kritika és antikritika	51
Nagyon alapos megjegyzés	51
A hordón lovagló magyarok	52
Cserében	53
A világhelyzetről	53
Különféle prédikációk egy és ugyanazon textus felett	56
Egy nap egy mandarin életéből	58
Regény telegrammokban. (Uj genre.)	61
Az akadémiai restoráció	64
Hogy tudott megnőni	67
Német Berczi szemüvege	68
Még is Deák Ferencz-adoma	70
Abból a régi jó időből	70
Egy régi latin vers magyarra fordítva	71
Deák Ferencz-adoma	72
Hogy támadt a makfalvi iskola	73
Miért nem sikerült felrobbantani a lánczhidat?	73
A beszéd arany, a hallgatás bankó	74
Deák Ferencz-adoma	75
Krónikás adomák	76
Hihetetlen igaz történet	78
Hajdan és most	80
Báró Sina életéből:	
I. Négy napig béröltözetben	80
II. A rendezett földes ur	82
A honvágy	83
A rejtélyes ajándék	84
Mikor Deák Ferencz hazudott	85
Si accepisti, nega!	87
A poétás rektor	88
Deák Ferencz-adoma	89
A Széchenyi-üdvözlő	90
Palócz-szivesség	90
Adomák az öreg gróf Károlyi Istvánról	91
Muszka élcz	93
Székely támad (Törvényszéki jelenet)	94

Egy régi csodarecept (Hogy az embernek se puska-, se ágyu- golyó ne ártson)	99
Krónikás adomák	99
Boszniai huszárkaland (Egy huszár főhadnagy naplójából) ...	102
Egy kis ártatlan quaeproquo (Megtörtént humoreszk) ...	106
A csodabogarak (Novella-gyűjtemény):	
I. Tolvaj história	109
II. Putifár kis fia	112
III. Hogy támad a divat?	114
IV. A pathologicophysiolbgiai pöreset	115
V. Tizenhat garasért nyolczvan ezer forintot	117
VI. Párbaj, a minőt senki sem hinne el, ha én nem mon- danám	119
A holt ember ... —	121
XXIII	123
A régi jó időkből	125
Egy gazdag ember (Életkép)	127
Elegy-Belegy	130
A bihari főispánról	132
Széchenyi, mint ifju diplomata	134
Furcsa passzióik vannak a nagy embereknek	137
A hamis bankócsinálók	141
Az ebédünket elakarják disputálni	144
Hírlapolvasói kombináció (Kávéházi jelenet)	147
A seregeknek ura	149
Foghagyma-e inkább, mint pézsma.	149
Bebizonyítása annak, hogy Diogenes nem volt igazán böles	151
Egy szorgalmas bürokrata naplójából	152
Leányvár	154
Jósa István	156
Petőfi verse	158
A kontócsinálás mesterségéről	159

JÓKAI MÓR legújabb művei:

- Fráter György.** Regény 5 köt. Ára fűzve 7 frt, 2 díszkötésben 8 frt 50 kr.
- Kétszázharminckettő négy** és egyéb elbeszélések. Ára fűzve 1 frt 20 kr. díszkötésben 2 frt — kr.
- Vén emberek nyara** és egyéb elbeszélések. Ára fűzve 1 frt 20 kr. díszkötésben 2 frt — kr.
- Házasság éhségből** és egyéb elbeszélések. Ára fűzve 1 frt 20 kr. díszkötésben 2 frt — kr.
- Sárga rózsá.** Pusztai regény. Ára fűzve 1 frt, díszkötésben 2 frt.
- Rákóczy fia.** Tört. regény. 3 köt. Ára fűzve 4 frt; díszköt. 5 frt.
- A fekete vér.** Regény 2 köt. Ára fűzve 2 frt. díszkötésben 3 frt.
- Gazdag szegények.** Regény 2 köt. Ára fűzve 3 frt; díszk. 4 frt.
- Naprafotók.** Elbeszélések. 2 köt. Ára fűzve 3 frt, díszköt. 4 frt.
- A ki a szivét a homlokán hordja.** Regény. Ára fűzve 1 frt, díszkötésben 2 frt.
- A tengerszemű hölgy.** 3 köt. A magy. tud. akadémia 1000 forintos Péczely-díjával jutalmazott regény. Ára fűzve 4 frt, díszkötésben 5 frt.
- A lélekidomár.** Regény 5 kötet. Ára fűzve 6 frt, 2 díszk. 7 frt 50 kr.
- Utazás egy sirdomb körül.** Nagy Album kiadás. Illusztrálta Vágó Pál. Ára fűzve 6 frt, díszkötésben 8 frt.
- Lenzi fráter.** Regény. Ára fűzve 1 frt, díszkötésben 2 frt.
- Jocus és Momus.** Adomák. Ára fűzve 1 frt 20 kr., díszk. 2 frt.
- A három márványfej.** Tört. regény 3 kötet. Ára fűzve 4 frt, díszkötésben 5 frt.
- A Magláy-család. A ki holta után áll bosszút.** Ára fűzve 1 frt 20 kr., díszkötésben 2 frt.
- A cigánybáró.** Regény. Ára fűzve 1 frt, díszkötésben 2 frt.
- A löcsei fehérasszony.** Tört. regény 5 kötetben. Ára fűzve 6 frt, 2 díszkötésben 7 frt 50 kr.
- Asszonyt kísér, Isten kísért.** Regény. 2-ik kiad. Ára fűzve 1 frt, díszkötésben 2 frt.
- Minden poklokon keresztül.** Tört. regény a keresztes háborúk idejéből, 2-ik kiad. Ára fűzve 1 frt 50 kr., díszköt. 2 frt 50 kr.
- Egy játékos, a ki nyer.** Regény. 2-ik kiad. Ára fűzve 1 frt 50 kr., díszkötésben 2 frt 50 kr.
- Páter Péter.** Reg. 2-ik kiad. Ára fűzve 1 frt, díszkötésben 2 frt.
- Olympi verseny.** Ábrándképek. Ára fűzve 40 kr.
- Az arany ember.** Dráma. Ára fűzve 1 frt 80 kr., díszk. 2 frt 80 kr.
- Fekete gyémántok.** Színmű. Ára fűzve 1 frt 60 kr., díszk. 2 frt 60 kr.
- Keressd a szived.** Színmű. Ára fűzve 1 frt 40 kr., díszk. 2 frt 40 kr.

MIKSZÁTH KÁLMÁN

ÖSSZEYŰJTÖTT MUNKÁI.

Mikszáth Kálmán műveinek, melyeket a külföldi olvasók is siettek átültetni, *egyöntetű, rendkívül díszes s a mellett még olyan olcsó kiadását* rendeztük sajtó alá, mely lehetővé teszi, hogy *Mikszáth* munkáit minden magyar olvasó összegyűjtve *forma alakban* bírhasssa és élvezhesse.

E gyűjteményes kiadásból eddigelé a következő *teltek* jelentek meg :

I.	A tekintetes vármegye. 3-ik kiad. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—
II.	Asz apró gentry és a nép. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—
III.	Nemzetes uraimék. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—
IV.	Pipacsok a búzában. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—
V.	Tavaszi rügyek. 2-ik kiad. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—
VI.	Urak és parasztok. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—
VII.	A két koldusdiák. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—
VIII.	Club és folyosó. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—
IX.	A beszélő köntös. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—
X.	Pernye. Fűzve	2.—
	Díszkötésben	3.—

Budapest, Rudnyánszky A. könyvnyomdájából.

